

20 let UNESCO ASP mreže Slovenije

20 let UNESCO ASP mreže Slovenije

Ob 20. obletnici UNESCO ASP mreže Slovenije čestitamo vsem šolam in vrtcem, ki so del te naše uspešne skupne zgodbe, in želimo prijetno brskanje med spomini!

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste sodelovali pri nastajanju te knjižice: avtorjem prispevkov, vodjem središč in vsem, ki ste prispevali fotografije.

Uredniški odbor

20 let UNESCO ASP mreže Slovenije

Izdala in založila
UNESCO ASP mreža Slovenije v sodelovanju z Zavodom Ypsilon

Uredniški odbor
mag. Barbara Urbanija in Ljubica Kosmač

Osrednja fotografija na naslovnici
© UNESCO/Martin Bobic

Oblikovanje
Benjamin Pezdir s.p.

Tiskano v Sloveniji

Naklada
500 izvodov

Ljubljana, december 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

001:061.1(100)
37(497.4):001:061.1(100)

DVAJSET

20 let UNESCO ASP mreže Slovenije / [uredniški odbor Barbara
Urbanija in Ljubica Kosmač]. - Ljubljana : UNESCO ASP mreža Slove-
nije, 2013

ISBN 978-961-93615-0-4
1. Urbanija, Barbara
270677760

Vsebina

Predgovor generalne direktorice UNESCO: Irina Bokova	4
Uvodni nagovori: Marjutka Hafner / Roman Vogrinc / Darja Pikon.....	6
Zofija Klemen-Krek: Dvajset let mreže UNESCO šol v Sloveniji	8
Mag. Mirko Zorman: Pogled od zunaj	12
Žiga Vavpotič: UNESCOve šole so odličen temelj za prihodnost	14
Dr. Erika Rustja: Vzgoja in izobraževanje za človekove pravice in UNESCO: misliti in živeti UNESCOve vizije	16
Melani Centrih: Vstopiti v svet UNESCO	18
Alenka Aškerc Mikeln: Naša mreža – naša skupna pot in rast	20
 UNESCO ASP SREDIŠČA SE PREDSTAVIJO	
UNESCO ASP središče Celje	31
UNESCO ASP središče Kapela	35
UNESCO ASP središče Ljubljana	39
UNESCO ASP središče Maribor	43
UNESCO ASP središče Mojstrana	47
UNESCO ASP središče Nova gorica	51
UNESCO ASP središče Piran.....	55
UNESCO ASP središče Pišcece.....	59
UNESCO ASP središče Ptuj	63
UNESCO ASP središče Slovenj Gradec	67
 UNESCO mladinska platforma	72
Utrinki iz zgodovine UNESCO ASP mreže Slovenije	74
 Dodatek	82

Foreword by Irina Bokova,

Director-General of UNESCO
for the 20th Anniversary of the Slovenian ASP Network

Foto: Nik Rovani/arhiv MOL

Opening the constitution of UNESCO, these words have never rung as powerfully as they do today, at this time of global change. To build the defences of peace, we must start as early as possible, with the minds of girls and boys, with young women and men. This vision underpins the UNESCO Associated Schools Project Network (ASPnet), whose 60th anniversary we celebrate this year, and it has guided Slovenia's network for twenty years.

The Piran Primary School Ciril Kosmač led the way in Slovenia, through its support to refugee education, becoming the 2960th member of the Associated Schools Project Network. Since then, Slovenian schools have gone from strength to strength in promoting dialogue and cooperation for mutual understanding and respect. For two decades, children and young adults across the country have joined together to strengthen the culture of peace through exchanges and cultural projects, summer camps and festivals.

***Since wars begin
the minds of
men, it is in the
minds of men that
the defences of
peace must be
constructed.***

This outstanding commitment was recognized in 2002, when the Slovenian ASPnet was awarded the UNESCO Peace Pillar Award for its work in supporting education for peace and non-violence. Today, the Slovenian ASPnet brings together 83 schools and kindergartens, along with 10 ASPnet centres, all guided by the same vision of education for lasting peace and sustainable development.

On this 20th anniversary, I wish to thank all participants, past and present, in the Slovenian ASPnet for their commitment. For twenty years, this work has helped to strengthen the foundations for peace, to build a better future for all – in the words of the great poet, France Prešeren, “when over earth's habitations, no war, no strife shall hold its sway.”

IRINA BOKOVA

Predgovor Irine Bokove,

generalne direktorice UNESCO,
ob 20. obletnici slovenske ASP mreže

Generalna direktorica UNESCO,
Irina Bokova, in predsednik
Slovenske nacionalne komisije
za UNESCO, prof. dr. Stanislav
Pejovnik, Ljubljana, april 2013

Ob prebiranju ustave UNESCO te besede še nikoli niso zazvenele tako močno kot prav danes, v času globalnih sprememb. Z gradnjo utrdb miru moramo začeti tako zgodaj, kot je mogoče, z razumom deklet in fantov, z mladimi ženskami in moškimi. Ta vizija usmerja UNESCO mrežo pridruženih šol in vrtcev, katere 60. obletnico praznujemo letos, in že 20 let vodi tudi slovensko mrežo.

***Ker vojne nastajajo
v glavah ljudi,
naj se v teh
istih glavah
tudi utrjuje mir.***

Pot je v Sloveniji utrta piranska Osnovna šola Cirila Kosmača, prek svoje podpore pri izobraževanju beguncev, in postala 2.960 članica ASP mreže. Od takrat so slovenske šole močno razvile dejavnosti za spodbujanje dialoga in sodelovanja za vzajemno razumevanje in spoštovanje. Že dve desetletji se otroci in mladostniki po vsej Sloveniji združujejo, da bi okrepili kulturo miru prek izmenjav in kulturnih projektov, poletnih taborov in festivalov.

Ta izjemna zavezanost je dobila svoje priznanje v letu 2002, ko je slovenska ASP mreža prejela UNESCO nagrado Steber miru za svoje delo v podporo vzgoji za mir in nenasilje. Danes slovenska ASP mreža združuje 83 šol in vrtcev v 10 UNESCO ASP središčih, ki jih vse vodi ista vizija izobraževanja za dolgotrajen mir in trajnostni razvoj.

Ob 20. obletnici se želim zahvaliti vsem preteklim in sedanjim sodelavcem slovenske ASP mreže za njihovo zavezanost. Že dvajset let to delovanje pomaga krepiti temelje miru, da bi na njih gradili boljšo prihodnost za vse – z besedami velikega pesnika Franceta Prešerna, »da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan.«

IRINA BOKOVA

UVODNI NAGOVORI

Kadarkoli predstavljamo delo Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, vedno povemo, da so Unesco šole naš paradni projekt. So med prvimi mrežami, ki so nastale na nacionalnem nivoju po osamosvojitvi Slovenije in ustanovitvi naše komisije in so zagotovo tudi tisti nacionalni projekt, ki največ prispeva k uresničevanju Unesco idealov v slovenskem prostoru. Če je najpomembnejši cilj Unesca mir in razumevanje med narodi in kulturami sveta, so Unesco šole tiste, ki tlakujejo pot k medsebojnemu poznavanju, razumevanju in spoštovanju. V Unesco šolah preko pogovora o različnih tematikah, ki zaznamujejo lokalno in svetovno dogajanje, Unescovci spoznavajo in razumevajo probleme sodobnega sveta. Preko dialoga pridobivajo znanje in vedenje, oblikujejo spoštovanje do različnosti, spoznava-
jo sebe in svet okoli sebe in skupaj ugotavljajo, da zapleteni problemi nikoli nimajo enostavnih rešitev. Da do njih pride-
mo, so potrebni strpnost, razumevanje, sodelovanje in vklju-
čenost. Slovenske Unesco šole so v dvajsetih letih svojega delovanja dokazale, da to znajo in zmorejo in verjamem, da bodo svoje poslanstvo uspešno nadaljevale tudi v prihodnje.

MARJUTKA HAFNER,

GENERALNA SEKRETARKA SLOVENSKE NACIONALNE KOMISIJE ZA UNESCO

Marjutka Hafner ob razglasitvi UNESCO glasnikov, Ljubljana, november 2013

Ko se je pred dvema desetletjema oblikovala naša UNESCO ASP mreža, je bil slovenski prostor prežet s pričakovanji lepega in vsem namenjenega jutri. Vseh izzivov, s katerimi nas bo soočil hitro spreminjajoči se svet, si nismo znali niti predstavljati, zato smo se bili pripravljene učiti in se tako opolnomočiti za doprinos na področju vedenja, delovanja, sobivanja in predvsem človečnosti.

Danes čudovitost življenja vse prevečkrat ogrožajo materialistični egoizem in napuh pritlehnih ter človeka nevrednih stremljenj. Pri premagovanju teh stranpoti nam Unescova življenjska vodila nudijo pravo in učinkovito oporo. Sledimo torej klicu po aktivni in brez-pogojni manifestaciji vsega, kar smo se naučili, zlasti še, kako biti človek. Zaradi nas samih in zlasti še zaradi vseh soljudi.

ROMAN VOGRINC,

PRESEDNIK PROGRAMSKEGA SVETA
UNESCO ASP MREŽE SLOVENIJE

Roman Vogrinc

UNESCO ASP mreža je nastala leta 1953, naša slovenska štideset let kasneje, leta 1993. Takratna nacionalna koordinatorica Alenka Aškerc Mikeln je v naše šole vnesla vse tisto, za kar si UNESCO prizadeva, in vse tisto, kar piše v Ustavi UNESCO: »Prispevati k miru in varnosti s spodbujanjem sodelovanja med narodi v izobraževanju, znanosti in kulturi in k uresničevanju splošnega spoštovanja pravičnosti, vladavine prava in temeljnih svoboščin za narode sveta, ne glede na rasno pripadnost, spol, jezik ali vero«.

Danes se piše leto 2013, naša prizadevanja so po 20-ih letih še vedno enaka, še vedno nas vodijo misli, ki nam jih je Alenka Aškerc Mikeln na vseh izobraževanjih tako vztrajno vcepljala v glavo: UNESCO šole in ljudje v njih so odprti in prijateljski, komunikativni, prijazni, pripravljeni pomagati drugim, znajo razumeti drugačnost in doživljati raznolikost, so strpni in vedo, kaj pomeni beseda mir.

Kot nacionalna koordinatorica UNESCO ASP mreže Slovenije sem ponosna, da sem in sem bila del te družine, ki mi je odprla okno v svet.

Ob 20. obletnici naše mreže iskreno čestitam in se zahvaljujem vsem, ki ste na kakršen koli način pomagali graditi in razvijati Unesco ideje in cilje.

DARJA PIKON,

NACIONALNA KOORDINATORICA UNESCO ASP MREŽE REPUBLIKE SLOVENIJE

Darja Pikon, nacionalna koordinatorica UNESCO ASP mreže Slovenije

Zofija Klemen-Krek

nekdanja generalna sekretarka
Slovenske nacionalne komisije za UNESCO

DVAJSET LET MREŽE UNESCO ŠOL V SLOVENIJI

ASP mreža ne sme ostati sama sebi namen, zaprta v majhne kroge učencev, odpira naj vrata vsem, spodbuja medsebojno spoznavanje in razumevanje, utrjuje sistem človekovih pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz njih, prav tako pa tudi spoštovanje dostojanstva človeka.

UNESCO poslanstvo v sistemu Združenih narodov se je oblikovalo med viхро II. svetovne vojne in temelji na prepričanju, da je vojne mogoče preprečevati le z utrjevanjem obramb miru v ljudeh samih. Najmočnejše orožje obramb miru je bilo prepoznano v boju proti nevednosti, medsebojnem nepoznavanju, ki se odraža v medsebojnem nerazumevanju in nespoštovanju, kar je vse prevečkrat privedlo do vojn. V iskanju oblik in načinov za zgrajevanje obramb miru se je nekaj let po končani II. svetovni vojni porodila ideja o projektu na področju izobraževanja, s pomočjo katerega bi preizkušali in iskali možnosti za izobraževanje za skupno življenje v mednarodni skupnosti. Prvi tak projekt je bil leta 1953 predstavljen Generalni konferenci UNESCO kot eksperimentalni projekt šol, s katerim bi pospeševali poznavanje ciljev in dejavnosti Organizacije združenih narodov in njenih posebnih organizacij ter človekovih pravic. Vanj se je vključilo 33 šol iz 15 držav članic, med njimi tudi Jugoslavija z II. gimnazijo iz Beograda. Po dveletnem delu je bil projekt ocenjen kot zelo uspešen in z delom je nadaljeval kot samostojen projekt UNESCO pod imenom ASPnet. Jugoslavija v projektu ni nadaljevala s sodelovanjem in se tudi kasneje ni vanj vključila, temveč se je usmerila v delovanje mladinskih klubov OZN.

Tako kot so grozote II. svetovne vojne prepričale svet, da je treba ustvarjati pogoje za nov pravičnejši in miroljuben svet po končanju vojne, so grozote vojne na Balkanu spodbujale vse nas, da iščemo nove oblike za utrjevanje miru, medsebojnega razumevanja in spoštovanja človekovih pravic v naši neposredni okolici in nenazadnje tudi v našem domačem okolju. Ko so v Slovenijo prihajale vedno večje skupine beguncev s področij, kjer je divjala vojna, se je Vlada RS odločila, da bo organizirala izobraževanje begunskih otrok. Z organiziranjem tovrstnega izobraževanja v tako specifičnih pogojih ni imel nihče ustreznih izkušenj, zato je Ministrstvo za šolstvo (MŠ) prosilo Slovensko nacionalno komisijo za UNESCO (SNKU), da pri UNESCO ugotovi možnosti za pomoč. Generalni direktor Federico Mayor je reagiral zelo hitro in poslal ekspertno skupino, ki je bila zadolžena za pripravo poročila o stanju in možnostih za tako pomoč. Za obisk ekspertne skupine je Ministrstvo za šolstvo določilo Osnovno šolo Cirila Kosmača v Piranu (OŠ Piran), ki je že uspešno oblikovala povsem inovativni pristop k razvijanju izobraževanja begunskih otrok, ki je navdušil UNESCO eksperte. Že po treh mesecih po obisku ekspertne skupine je bilo prepuščeno SNKU, da organizira in vodi prvi posvet begunskih ravnateljev. Ob sodelovanju MŠ in OŠ Piran ter skupaj s strokovnjaki iz UNESCO se so posveta udeležili vsi ravnatelji begunskih šol,

zanje je bilo to tudi prvo srečanje v novih pogojih. V začetku je delo potekalo v izredno težkem ozračju medsebojnega nezaupanja, bilo je obremenjeno z vsemi težkimi problemi, ki jih je sprožila vojna. Vendar pa je ustvarjanje vzdušja v duhu UNESCO idealov omogočilo, da so napetosti popustile in sta se počasi začela odpirati dialog in sodelovanje. Odprle so se nove možnosti sodelovanja v razvijanju šolstva v posebnih razmerah in aktivnejši pristop k premagovanju nestrpnosti s pomočjo medsebojnega spoznavanja in spoštovanja. Prav je, da se pri tem omeni, da je prav primer inovativnega pristopa OŠ Piran predstavljal osnovo za nastanek prvega priročnika v svetu za organiziranje izobraževanja v izrednih razmerah in v pogojih zunaj begunskih taborišč. UNESCO strokovnjaki so ob koncu posveta predlagali, da se OŠ Piran kot prva slovenska šola vključi v ASP mrežo, kot partnerski šoli iz mednarodne mreže pa so ji dodelili OŠ iz Osijeka, Hrvaška, in OŠ iz Drammna na Norveškem. Predlagali so tudi, da OŠ Piran postane center za širitev ASP mreže v Sloveniji.

S tem se je slovenskim šolam odprla pot v svet ASP mreže, v svetovno mrežo šol z odgovorno nalogo, da išče poti k spreminjanju odnosa do vojne v glavah ljudi in v njih utrjuje vrednote miru. Takrat me je presenetilo sicer kar precejšnje

število sodelujočih šol, sčasoma, ob vse večjem spoznavanju delovanja mreže pa se mi je, glede na štirideset let obstoja mreže, zdelo kljub vsemu majhno. Posebnost mreže je bila v tem, da je oddelek v UNESCO deloval neposredno z vsemi članicami, nacionalne komisije so občasno dobivale le kakšne informacije in pozive za podporo. Ocenila sem, da je v tem tudi problem, ker so bile nacionalne komisije premalo vključene v širjenje mreže in v pomoč pri vključevanju idealov in programskih smernic UNESCA v projekte ASP mreže. Njihovo delovanje je bilo omejeno na krožke z nekaj učenci in se nikakor ni moglo izviti iz svoje anonimnosti. Piranska OŠ je pod vodstvom Alenke Aškerc Mikeln in z veliko podporo učiteljskega zbora postala izjemen center odličnosti, v nekem smislu visoko produktiven inkubator novih idej in načinov delovanja, ki je močno vplival na nadaljnji razvoj ASP mreže v svetu. Oblikovalo se je aktivno sodelovanje med Uradom za UNESCO in koordinatorico slovenske mreže, pogrešali pa smo aktivnejše sodelovanje in podporo od strani domačih šolskih oblasti. Prenašanje UNESCO vsebinskih programskih smernic v delo mreže na eni strani ter obveščanje članov komisije o smernicah projektov in dejavnosti ASP mreže na drugi je omogočalo večjo obojestransko učinkovitost doma in naših nastopov v svetu.

Uspešnost slovenske mreže je bila v inovativnosti tekočega delovanja, novih organizacijskih pristopov in povezanosti med šolami in koordinatorico, v ustvarjenem vzdušju zanosa in odprtosti skupnega iskanja novih vsebin in idej; prenašanja izkušenj na druge šole; vključevanje staršev in domače okolice v dejavnosti; oblikovanje zunanje podobe ASPnet članic z ustreznimi zunanjimi oznakami; povezovanje z lokalnimi oblastmi, organizacijami, strokovnjaki ne samo s pedagoških področij; organizacijski pristop k nastajanju stalnih in časovno omejenih projektov in dejavnosti; pedagoški pristop, ki je spremenil dotedanji način delovanja samo manjšega števila otrok v obliki krožkov ter ga nadomestil z vključevanjem šole kot celote v dejavnosti mreže; oblikovanje kriterijev za vključitev in ocenjevanje delovanja šol v mreži; priznavanje uspešnosti in nagrajevanja koordinatorjev na šolah in njihovega sodelovanja v domačih in mednarodnih ASP projektih (ki pa, žal, ni bilo za stalno vključeno v nacionalni sistem nagrajevanja koordinatorjev), vključitev novih medijskih sredstev in ustvarjanja inovativnejših vsebinskih in tehniških pristopov; širitev vsebin v skladu s poslanstvom UNESCA. Lahko bi še naštevala, a je celovitost delovanja mreže doma in znotraj svetovne mreže prikazana v prispevku Alenke Aškerc Mikeln. Za vsebinsko

in kakovostno rast slovenskih ASP šol je bila vse od 1996 izrednega pomena naslonitev na Delorsovo Poročilo o izobraževanju za 21. stoletje. Srečno naključje je, da je v nastajanju tega poročila sodelovala prof. dr. Aleksandra Kornhauser, ki je bila vedno pripravljena sodelovati in svetovati slovenski mreži, kakor tudi strokovnjaki, kot so dr. Edvard Kopal, prof. dr. Razdevškova, pedagoginja Erčuljeva in še mnogi drugi.

Iz UNESCO so priznanja kar deževala, nacionalna koordinatorica je dobila najvišje UNESCO priznanje za ASP nacionalne koordinatorje, ob razpisu za podelitev kipa miru se je slovenska mreža na moj predlog prijavila kot mreža, čeprav je razpis veljal samo na kandidiranje posameznikov. Glede na rezultate slovenske mreže so v UNESCO sklenili, da kljub razpisu napravijo izjemo in podelijo nagrado skupinskemu delu nacionalne ASP mreže, dobila jo je slovenska mreža. Ob Mednarodnem letu miru je bila na enem od šestih plakatov svetovne ASP mreže objavljena slika (predstavitel vzhodnoevropske regije), na kateri generalni direktor UNESCO Koichiro Matsuura v OŠ Piran sadi drevo miru. Leta 1996 je bila v novem delovnem paketu skoraj polovica pripomočkov in vsebinskih navodil iz delovanja slovenske mreže (ideje so izhajale pretežno iz OŠ Piran). V UNESCO so mi rekli, da bi želeli vključiti še več slovenskih pripomočkov, vendar je treba razumeti, da to ni bilo mogoče, ker je treba dati priložnost tudi drugim nacionalnim mrežam. Zagotovo pa je največji uspeh nastanek himne svetovne mreže ASP šol, za katero je bilo napisano besedilo in uglasbeno v okviru OŠ Piran. Si lahko zamislite občutek, ko sodeluješ na neki svetovni konferenci ASP in se zaslišijo zvoki in besedilo, ki je nastalo v naši, slovenski šoli?! Slovenske prijave na različna tekmovanja svetovne ASP mreže so verjetno po številu dobljenih nagrad posameznih nacionalnih ASP mrež kar na prvem mestu v svetu.

Slovenska ASP mreža je v precejšnji meri tudi sama širila sodelovanje z ASP in drugimi šolami v tujini, s katerimi je sodelovala v drugih projektih in jih je poleg njih vključevala v svoje dejavnosti v okviru ASP. Skoraj vse, ki še niso bile vključene v svojo nacionalno ASP mrežo, so to storile na temelju sodelovanja s slovenskimi ASP šolami. Urad za UNESCO se je v UNESCO zavzel za nastanek ASP mreže v Srbiji in Črni gori, podpiral je sodelovanje z ASP šolami v BiH in za sodelovanje med temi mrežami. Skupno smo pomagali pri nastajanju srbske mreže, nismo pa uspeli, da bi slovenska mreža postala nosilka koordiniranja nacionalnih mrež držav JV Evrope, morda je pa tudi prav, da imajo še druge možnost pokazati svoje sposobnosti. Zagotovo je pomembno tudi to,

Podelitev naslova ASP koordinatorja Alenki Aškerc Mikeln, Portugalska, 1998

da je na predlog Urada za UNESCO in v sodelovanju z ASP Gimnazijo Ptuj prišlo do prvega srečanja učencev in učiteljev šol iz BiH (po ena šola iz Republike Srbske in Federacije), Hrvaške, Srbije in Slovenije, pod geslom Šport in mir. Šoli iz BiH sta se udeležili srečanja, ker mi je uspelo prepričati ministra v Republiki Srbski in Federaciji, odgovorna za UNESCO, da sta zagotovila njuno udeležbo. Iz zadreg med udeleženci v začetku se je razvilo prijateljsko sodelovanje in druženje. Srečanje je bilo izjemno in enkratno.

Na predlog Urada za UNESCO je bila v sodelovanje s slovensko mrežo in na piranskih mednarodnih letnih srečanjih povabljen Nacionalna komisija za UNESCO Namibije. Predlog je nastal na osnovi poziva UNESCO k sodelovanju med nacionalnimi komisijami v okviru UNESCO programa sever-jug. Zakaj Namibija? Ker je SR Slovenija v času divjanja apartheida v tem delu sveta štipendirala kar nekaj namibijskih študentov, ki zasedajo visoke položaje v tej državi; ker je Namibija med najmlajšimi osamosvojenimi državami izpod kolonialnega režima in se je šele vključevala v dejavnosti UNESCO; ker so potrebovali nove ideje za utrjevanje miru in sodelovanja na področju bivšega apartheida na južnem delu Afrike in pomoč pri nastajanju ASP mreže. Izkušnje, pridobljene pri obnavljanju sodelovanja držav JV Evrope v okviru UNESCO programov, so bile zelo dragocene in koristne pri nudenju pomoči Nacionalni komisiji za UNESCO Namibije. Na ta način smo se pridružili drugim članicam EU, ki so že dolga leta izvajale podobne programe. Poleg nastajanja nacionalne mreže so, na osnovi izkušenj letnega mednarodnega tabora ASP šol v Piranu, organizirali podoben tabor za ASP šole iz držav s področja južnega dela Afrike.

Urad za UNESCO je stalno skrbel, da so bili predlogi in ideje nacionalne ASP mreže predstavljeni na različnih

Na generalni konferenci UNESCO, 1999, Pariz

konferencah v okviru UNESCO. Treba je povedati, da mnogi udeleženci res niso vedeli za obstoj ASP mreže, niti da so njihove države vključene v ta projekt. Pomembno je tudi to, da so predvsem udeleženci iz nekaterih evropskih držav (naj omenim predvsem Nemčijo in skandinavske države), v katerih so ASP šole aktivne, vedno močno podpirale naše predloge. Naši predlogi so vključeni v različne resolucije generalnih konferenc, sklepe Izvršnega odbora UNESCO in drugih organov. Med pomembnimi amandmaji sta gotovo najvidnejša dva. Na svetovni UNESCO konferenci o športu za 21. stoletje sem predlagala nov člen, v katerem se omenjajo ASP šole kot pomemben dejavnik pri spodbujanju utrjevanja miru v povezavi s športom. Drug amandma je v Konvenciji o nesnovni kulturni dediščini, ki poudarja pomen delovanja ASP šol pri ohranjanju nesnovne kulturne dediščine in izobraževanju o njeni pomembnosti. Najbolj odmevno pa je bilo naše sodelovanje na svetovni konferenci ASP mreže, kjer smo praznovali 50. obletnico obstoja mreže in oblikovali nov srednjeročni program mreže. V delovni skupini, katere članica sem bila, sem enostavno prinesla seznam pomembnih predlogov, ki so bili predstavljeni v poročilu o delovanju slovenske mreže, pripravljene za UNESCO strokovnjake, ki so na osnovi izbranih nacionalnih mrež ocenjevali delovanje svetovne ASP mreže. Velika večina naših predlogov je bila vključena v omejeni program. Besedilo zaključne resolucije konference, ki je bila z minimalnimi dopolnili v celoti sprejeta, je bilo v celoti moje delo.

V čem je skrivnost takega uspeha? Skrivnosti ni, je pa odraz izrednega dela nacionalne koordinatorice, koordinatoric/jev v šolah, ustvarjenega delovnega vzdušja in navdušenja, kot se je izrazila ena od koordinatoric, nad možnostmi iskanja novih rešitev za ponujene izzive, kar zahteva

pridobivanje novih znanj in iskanja odgovorov na vprašanja, kako to storiti.

Mir je tisto bogastvo človeštva, ki mu omogoča razvoj in obstoj. UNESCO ideali, zapisani v njegovi Ustavi, ob naštevavanju pglavitnih vzrokov za nastajanje vojn dajejo temeljne predloge za odpravljanje vzrokov za njihov nastanek. Vloga ASP mreže je v tem edinstvena, saj lahko s svojimi aktivnostmi, razvijanjem novih pristopov v pedagoškem procesu, pridobivanju novih spoznanj prenašajo izkušnje na druge in jih vgrajujejo v kurikulum. Morda je ravno ta zadnji del eden najpomembnejših, temelji pa na Delorsovih štirih stebrih, pa vendar tudi najtežji. Eden od koordinatorjev evropskih nacionalnih mrež je v Piranu dejal, da bi radi znali vsaj del tega, kar zna narediti slovenska mreža. Glavna ocenjevalka delovanja nacionalnih mrež je leta 2003 dejala, da je morala poročilo o delovanju slovenske nacionalne mreže izdvojiti iz kupa poročil, ker je bilo tako izstopajoče, da ga v veliki meri sploh ni mogla uporabiti pri predstavljanju ocene delovanja svetovne mreže. ‚Kaj pa se dogaja v tej mreži, da je lahko tako posebna?‘ je dejala. Da, res je posebna. Neskromno bi bilo treba reči, da se je z nastankom slovenske ASP mreže in pod vplivom njenih novih idej ter od samega nastanka s stalno močno podporo Urada za UNESCO doma in na konferencah UNESCO izjemno povečalo število držav in ASP šol, ki so se vključile v ASP mrežo. Če primerjamo, da se je od nastanka mreže v obdobju 1953 do leta 1993 v mrežo vključilo manj kot polovica držav in le okoli 1400 šol, danes pa v njo vključene skoraj vse države članice in skoraj deset tisoč šol, pomeni, da je prišlo do resnih preobratov in spoznanj, da ASP šole lahko veliko prispevajo k utrjevanju obramb miru v glavah ljudi. Neskromno, tudi naš delež pri tem ima svojo težo. V prvih petnajstih letih obstoja mreže smo postavljali vsebinske in organizacijske osnove in dosegli velike uspehe kljub pomanjkanju podpore šolskih oblasti. Postavljene so bile osnove, na katerih je mogoče graditi, izboljševati, spreminjati tisto, kar se morda izkaže za neučinkovito, oblikujejo se novi organizacijski pristopi in vsebine. Pa vendar, koristno bi bilo, da bi se vsa ta spoznanja bolj pogosto delila z drugimi šolami in začela vgrajevati v kurikulume in pedagoške procese. ASP mreža ne sme ostati sama sebi namen, zaprta v majhne kroge učencev, odpira naj vrata vsem, spodbuja medsebojno spoznavanje in razumevanje, utrjuje sistem človekovih pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz njih, prav tako pa tudi spoštovanje dostojanstva človeka. Verjamem, da lahko ASP šole storijo veliko v sistemu izobraževanja in spreminjanju odnosa do miru v glavah žensk in moških.

Mag. Mirko Zorman

dolgoletni predsednik
Programskega sveta UNESCO ASP mreže Slovenije

POGLED OD ZUNAJ

***Spričo naraščajoče socialne
neenakosti doma in številnih
kriznih žarišč po svetu uspešno
in učinkovito mrežo UNESCO ASP
danes nedvomno potrebujemo
vsaj toliko, kot smo jo potrebovali
pred dvajsetimi leti.***

S slovensko mrežo šol, združenih v projektu UNESCO, sem se prvič srečal kot predstojnik območne enote Zavoda Republike Slovenije za šolstvo v Kopru v prvi polovici devetdesetih let prejšnjega stoletja. To so bila leta prilagajanja nedavnim velikim spremembam na zemljevidih Evrope in spremembam družbenega sistema, reflektiranja trajnih vrednot, utrjevanja slovenske državne suverenosti, tudi velikega vrenja v pristopih k uresničevanju vzgojno-izobraževalnega poslanstva, leta dvomov in iskanj, ko staro še ni bilo povsem pozabljeno, novo pa ne dovolj raziskano, preverjeno in potrjeno z uradnim blagoslovom zakonodajalcev. Veselili smo se razmeroma srečno izbrjene narodove samostojnosti, z upanjem in zaupanjem (tudi na izobraževalnem področju) vstopali v nova mednarodna razmerja, hkrati pa s tesnobo spremljali divjanje vojn v naši nekdanji skupni domovini. Po svojih močeh smo pomagali ubežnikom iz Dubrovnika, Knina, Osijeka, Vukovarja, Bosne in Hercegovine, Kosova ... sprejemali učence in dijake z vojnih območij v svoj šolski sistem, sodelovali pri organiziranju begunskih šol v Piranu, Kopru, Ilirski Bistrici.

Informacije o delovanju UNESCO ASP mreže šol s sedežem na Osnovni šoli Cirila Kosmača v Piranu smo na enoti Zavoda dobivali hkrati z informacijami o angažiranju pri delovanju begunske šole za otroke iz BiH, pedagoškem eksperimentiranju s projektnim organiziranjem predmetno integriranega pouka. To so bili najbrž tudi poglobitvi razlogi, da je Ministrstvo za šolstvo in šport prav tej šoli zaupalo nelahko nalogo oblikovanja in koordiniranja slovenske mreže UNESCO ASP šol. Z ravnateljico in koordinatorico mreže Alenko Aškerc Mikelc sem se v njihovi pisarni s simboli UNESCA obloženi pisarni o vsem tem prvič pogovarjal nekega septembra, najbrž 1994, in bil potem še na sestanku šolskih koordinatorjev UNESCO šol iz Slovenije, Norveške, Hrvaške, Italije, Romunije, Ukrajine in kot eden od uradnih gostov sodeloval na slovesnosti ob strnitvi pestrega dogajanja na enotedenskem mednarodnem taboru. V spominu je marsikaj zbledelo in dogodki posameznih let so se med seboj morda pomešali, ostajajo pa slike suverena poročanja predstavnikov skupin o opravljenih nalogah, bolj ali manj samozavestnih kulturnih predstavitev udeležencev iz različnih držav, osupljivih akrobacij flipovcev, predvsem pa neizbrisen vtis čustvene nabitosti celotnega dogajanja, ki je v eno družino povežalo udeležence tabora, njihove mentorje, predstavnike državne komisije za UNESCO, občinske funkcionarje z županom ali županjo, pa vse do najvišjih predstavnikov šolskega ministrstva. Nedvomno je bila ta enotna in brezpogojna predanost idejam, ki

so v kasnejših letih dobivale vse konkretnije izrazne oblike, jasna usmerjenost k ciljem, vizionarska sposobnost vodstva mreže in zunanja podpora v pionirskih časih tisto, kar je slovenski mreži v prvih desetih letih delovanja prineslo pozornost regionalnega vodstva mreže UNESCO ASP, generalnega direktorja UNESCO, najvišja priznanja, mednarodni vpliv in globalno prepoznavnost. Glavna odlika in dejavnik uspešnosti slovenske mreže je načelo, da pripadnost UNESCO ASP mreži zahteva uresničevanje njenih ciljev in vsebin, zastavljenih nalog v celotnem kurikulumu šole. Drugače povedano, v dejavnosti povezane z Unescovimi temeljnimi cilji so vključeni vsi učenci v vseh sestavinah šolskega programa, ne le peščica izbrancev v okviru izvenšolskih dejavnosti. Tak pristop je mogoč le s skrbnim načrtovanjem in medpredmetno koordinacijo pedagoških procesov, v katerem sodelujejo vsi strokovni delavci šole. Mreža je s tem pravzaprav že takrat, celo pred uveljavitvijo nove šolske zakonodaje, udeležena za današnji čas primerne usmeritve, ki jih marsikje le z velikim trudom uveljavljamo še dobro desetletje in pol po pričetku intenzivne šolske preнове.

Ob prelomu tisočletja me je dvoletna epizoda na vodstvenem položaju v šolskem ministrstvu z mrežo še trdneje povezala

in mi tudi naložila večjo odgovornost zanjo. Kot eden od državnih sekretarjev sem postal predsednik programskega sveta mreže in tudi po odhodu z ministrstva nazaj na Zavod funkcijo s prekinitvami zaradi političnih menjav opravljal vse do upokojitve in še malo čez. V tej funkciji sem bil tudi delegat na srečanju nacionalnih delegacij ob 50. obletnici svetovne mreže UNESCO ASP šol v novozelandskem Aucklandu in priča globalni potrditvi naših usmeritev, prizadevanj in uspehov. Kot se prej ali slej zgodi v vsaki organizaciji, je minilo obdobje, ko sama pripadnost ideji zadošča, da se najdejo rešitve za vse probleme. Spričo pomanjkanja formalne in dejanske moči nelahka naloga programskega sveta je bila opredeliti razmerja znotraj mreže same, njeno delovanje regulirati na osnovi zakonov in izvršilnih predpisov, pa tudi urediti odnose med njo in dejavniki, ki usmerjajo njeno delovanje – Nacionalno komisijo za UNESCO, njenim uradom in predvsem Ministrstvom za šolstvo kot tistim vladnim resorjem, ki bi moral biti za uspešno delovanje mreže kot laboratorija vzgoje za mir, medčloveško in mednarodno solidarnost, ohranjanje naravne in kulturne dediščine, za učinkovito in pravično izobraževanje najbolj zainteresiran. Ta administrativna plat doživljanja mreže je bila vsekakor mnogo manj prijetna kot ona prva vznesena občutja. Pogosto je bilo treba dokazovati, kar se zdi samoumevno, premagovati drobna medsebojna nezaupanja in zamere, pospeševati stvari, ki bi se morale zgoditi same po sebi. Spričo naraščajoče socialne neenakosti doma in številnih kriznih žarišč po svetu uspešno in učinkovito mrežo UNESCO ASP danes nedvomno potrebujemo vsaj toliko, kot smo jo potrebovali pred dvajsetimi leti. Vsem odgovornim za njeno delovanje zato želim, da bi ji v novih razmerah znali zagotoviti vsaj tako pozornost, kakršne je bila deležna ob rojstvu.

Mag. Mirko Zorman (prvi z leve) z Zofijo Klemen-Krek, nekdanjo generalno sekretarko Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, Auckland, Nova Zelandija, 2003

Žiga Vavpotič

UNESCOVE ŠOLE SO ODLIČEN TEMELJ ZA PRIHODNOST

***UNESCO razvija ljudi v proaktivne,
drugačne in odgovorne državljane.***

Znanje je vrednota, ki nam odpira pot v svet. Če znanju dodamo širino, vrednote, prijateljstvo, mir, dobimo pravo prihodnost, ne samo prihodnost posameznika, prihodnost države in celo širše, verjamem, da bi s tem dobili tudi pravo prihodnost našega sveta.

In v to verjamejo UNESCO ASP šole in vrtci, mreža šol in vrtcev, ki že dvajset let združuje, povezuje, dodatno izobražuje mlade po Sloveniji in svetu.

Pogosto me vprašajo, kaj je bilo pomembno v moji preteklosti, da danes pletem sedanost, za katero mnogi verjamejo, da ima pravo pot za prihodnost. Vsekakor je prvo zaslugo treba pripisati domu, vzgoji, podpori, razvoju. Gotovo so to ljudje, ki sem jih srečeval in knjige, ki sem jih prebral. In z velikim veseljem povem, da je bila to tudi moja osnovna šola, Osnovna šola Ledina, ena prvih Unesco šol. Na to sem ponosen, za to sem hvaležen. In UNESCO so ljudje. Alojzija Slava Murko in Ljubica Kosmač, obe ravnateljici OŠ Ledina, ki sta razumeli. Alenka Aškerc Mikeln, legenda. Gospa, ki je z UNESCO ASP mrežo šol in vrtcev dihala, bila je njihov zaveznik. Mama mnogim Unescovcem. In mnogi drugi, ki so razumeli tisto več, tisto, kar ni zapisano v formalnih zahtevah slovenskega šolstva, tisto, kar mnogi delajo prostovoljno, dodatno.

UNESCO mi je dal širino. Srečal sem mnoge ljudi, tri generalne sekretarje oziroma izvršne direktorje te organizacije, številne zanimive govornike. Uradnike, učitelje. In predvsem mlade. Naši tabori v Piranu, aktivnosti na šoli. Spominjam se, kako sem se do ušes zaljubil v Mario iz Norveške. O miru smo govorili. Morda zato še danes verjamem v svet brez vojne. Sadili smo drevesa. To je le nekaj utrinkov.

Tudi zaradi UNESCA še danes verjamem v drugačen svet. Lahko bi napisal, da je tudi UNESCO zaslužen, da sem napisal Mojo srečno knjigo, naredil Zavod Ypsilon, postavil Simbiozo. UNESCO je zaslužen, da verjamem v dobro ljudi, v pomen znanja, v drugačno družbo. Drži, UNESCO sem spoznaval predvsem skozi prizmo mladih. Postal UNESCO glasnik. In bil čez deset let pobudnik UNESCO mladinske platforme.

V mlade verjamem. UNESCO jim daje prave temelje. Država bi morala še več vlagati v to sinergijo. Mi vsi pa bi morali razumeti tisto več, kar UNESCO je. UNESCO razvija ljudi v proaktivne, drugačne in odgovorne državljane.

Zato je toliko bolj pomembno, da vsi, ki so UNESCO, razumejo, da morajo povezovati in sodelovati predvsem z

Žiga Vavpotič z novima UNESCO glasnikoma iz UNESCO središča Ljubljana in namestnico nacionalne koordinatorice Ljubico Kosmač, Ljubljana, november 2012

mladimi. Naravno dediščino bomo ohranjali, če bodo njen pomen razumeli naši najmlajši. Nekoč bomo živeli v miru, če bomo znali že v osnovni šoli razložiti, zakaj je mir najpomembnejša svetovna vrednota. Ko me mladi vprašajo, kaj je moj nasvet za njihovo prihodnost, je moj odgovor jasen. Spoznavajte ljudi, potujte, učite se jezikov in stalno se izobražujte. In UNESCO ponuja vse to.

Danes, ko praznujemo dvajsetletnico UNESCO mreže šol in vrtcev, je prav, da se zahvalimo. Vsem, ki so postavljali UNESCO ASP mrežo. Veliko vas je bilo. Hvala, ker ste postavljali temelje za prihodnost. In seveda, danes, po dvajsetih letih, je verjetno lažje. Vendar je odgovornost večja. Vsaka zgodba rabi za svoj razvoj ljudi, energijo, prave zgodbe. Zato spoštovani ravnatelji, učitelji, UNESCO mladi, zavedajte se, da imate priložnost, ki jo je treba razumeti, vanjo vlagati in gotovo se bo obrestovalo. Meni je UNESCO dal veliko. Za življenje, za prihodnost, za to, da razumem kdaj tudi kaj več.

Ob tem prazniku si želim, da bo svet čez 20 let lepši kot je danes. To si Zemljani zaslužimo. Vsak bo moral prispevati. Veliko dela čaka vse nas. Vendar verjamem, da nam bo uspelo. Tudi zaradi takšnih zgodb, kot so UNESCO ASP šole in vrtci.

UNESCO mladi, svet in prihodnost računata na vas!

ŽIGA VAVPOTIČ,

PRVI UNESCO GLASNIK, SOUSTANOVITELJ ZAVODA YPSILON,
POBUDNIK ŠTEVILNIH PROJEKTOV, MED DRUGIM PROJEKTA SIMBIOZA,
KI JE POVEZALA SLOVENIJO

V mlade verjamem. UNESCO jim daje prave temelje. Država bi morala še več vlagati v to sinergijo.

Dr. Erika Rustja

Urad za razvoj izobraževanja,
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE IN UNESCO: MISLITI IN ŽIVETI UNESCOVE VIZIJE

Ob obletnicah se vedno spominjamo prehojenih poti, pa naj bodo dolge ali kratke. Ko pomislimo na zgodovino UNESCO ASP šol, se letos spominjamo dveh poti: 60 let povezovanja šol pod mentorstvom UNESCA pod t. i. ASP mrežo, in 20 let povezovanja slovenske mreže ASP šol. Slovenske UNESCO ASP šole so v kratkem času naredile izjemno veliko; njihovo delo je neprecenljivo, pomembno pa je, da vzgojno-izobraževalni zavodi (v nadaljevanju šole) še naprej vključujejo v svoje delo Unescove vsebine, saj s tem razvijajo humane, etične, kulturne in mednarodne dimenzije izobraževanja. Take vsebine gredo tudi z roko v roki z vzgojo in izobraževanjem za človekove pravice, ki bi morala biti prisotna pri pouku, šolskih in občolskih dejavnostih, skratka prežemati šolski prostor in se razvijati v znanje za življenje. V nadaljevanju bomo primerjali definicijo vzgoje in izobraževanja za človekove pravice in njene navezave na načela za 21. stoletje (Delorsovi 4 stebri). Taka primerjava se nam zdi smiselna, saj so prav Unesco šole tiste, kjer lahko prihaja do kakovostne vzgoje in izobraževanja za človekove pravice.

Temeljni namen mreže ASP mreže v letu 1953, ko so bile ustanovljene v okviru UNESCA, je, da bi mladi prek neposrednega sodelovanja z vrstniki iz različnih okolij in kultur učinkoviteje krepili vrednote, ki bodo utrjevale mir med ljudmi, ohranjale naš planet ter trajnostno in kakovostno življenje na njem, imeli pozitiven odnos do naravne in kulture dediščine. Glavne tematike, s katerimi se ukvarjajo, so vloga OZN pri reševanju svetovnih problemov (lakota, zdravstvo, vojne ipd.); človekove pravice, demokracija, strpnost; sodelovanje, medkulturno učenje; reševanje okoljskih problemov ter vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj. Pri tem šole spoštujejo načela za 21. stoletje (Delorsovi 4 stebri), kjer se učimo, da bi vedeli; da bi znali delati; da bi znali živeti skupaj; da bi bili (učiti se biti).

Če se učimo, da bi le vedeli – kar se nam v šolskem sistemu lahko mnogokrat primeri – ni dovolj, če ne razvijamo vseh do zadnjega stebra, ko se učimo biti. Tudi sama definicija vzgoje in izobraževanja za človekove pravice je zelo povezana s štirimi stebri, saj upošteva več ravni, ki jih je potrebno upoštevati, kjer je (na)učiti se šele prva stopnica. Še več: tri ravni definicije ali trije stebri se mnogokrat zlijejo v enega.

Bistvena vsebina vzgoje in izobraževanja za človekove pravice, ki je del pravice do izobraževanja, je dobro poznavanje in razumevanje norm in načel človekovih pravic, vrednot, na katerih temeljijo, ter mehanizmov za njihovo zaščito (gre za vzgojo in izobraževanje o človekovih pravicah). Sledi

Prava Unesco šola vzgaja in izobražuje za človekove pravice – otroci na vsakoletnem taboru Korenine in krila v Piranu

vzgoja in izobraževanje s človekovimi pravicami, ki vključuje učenje in poučevanje, kjer so spoštovane tako pravice učencev kot učiteljev. Tretji del vzgoje in izobraževanja za človekove pravice pa pomeni opolnomočenje ljudi, da lahko uživajo in uveljavljajo svoje pravice in spoštujejo in branijo pravice drugih. Za kakovostno vzgojo in izobraževanje za človekove pravice torej ni dovolj znanje o človekovih pravicah, ki ga lahko pridobimo pri pouku. Predmeta, posvečenega le človekovim pravicam v slovenskem šolskem sistemu nimamo, je pa ključna tematika denimo pri predmetu domovinska in državljanska kultura in etika v osnovni šoli in pri npr. zgodovini. Poznavanje človekovih pravic je pomembno, a ne zadostno: pomembno je takšno učenje in poučevanje,

ki spoštuje človekove pravice vseh. Če od učencev zahtevamo poznavanje najrazličnejših dokumentov o človekovih pravicah, istočasno pa poučujemo tako, da ne priznavamo učencem nobenih pravic, pri tem zagotovo nismo prispevali optimalno k vzgoji in izobraževanju za človekove pravice. Tudi pri tretjem nivoju definicije vzgoje in izobraževanja za človekove pravice moramo brati in razumeti natančno – ni dovolj, da se opolnomočimo le za uživanje in uveljavljanje lastnih pravic, nujno je istočasno spoštovanje in branjenje pravic drugih. Pri tem je potrebno poudariti, da človekove pravice zavzemajo tako pravice kot dolžnosti, vsi ljudje so upravičeni do uživanja človekovih pravic, vendar pa morajo tudi spoštovati pravice drugih.

Pri tem so ključni konkretni primeri, za katere pa pri pouku največkrat zmanjka časa, zato je zelo pomembno, kakšne metode in didaktične pristope izbiramo. Za poučevanje o človekovih pravicah velja izpostaviti razvijanje kritičnega mišljenja, večperspektivnost in metodo dela z besedilom oz. s pisnimi viri, ki so med seboj povezani. Take metode in pristope lahko uporabimo pri različnih predmetih, zlasti pri pouku zgodovine. Za kakovostno poučevanje o človekovih pravicah je potrebno upoštevati različne vidike, ki presegajo metodični vidik pouka (uporaba primernih učnih metod in oblik oz. didaktičnih pristopov), namreč šolsko klimo, lastno izkušnjo pravic učencev, usposabljanje učiteljev. Bistvena je vloga učitelja, njegova pripravljenost nameniti prostor tej tematiki, njegov odnos do vsebine, razreda in poučevanja in njegova usposobljenost za vzgojo in izobraževanje mladih o človekovih pravicah.

Mentorji UNESCO ASP mreže so prav taki učitelji: njihova odprtost, pripravljenost za nove ideje in plemenitenje mlajših je tako pomembna, da ostanejo Unescove vizije žive za vedno. Vsebine – pa naj bodo to človekove pravice, demokracija, strpnost; sodelovanje, medkulturni dialog; vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj itd. – so pomembne, vendar jih moramo učencem dati na primeren način. Pri tem pa je ključen učitelj, ki skupaj z učenci naredi primerno šolsko klimo. Prava Unesco šola se čuti že pred vhodnimi vrati v šolsko poslopje. Prava Unesco šola vzgaja in izobražuje za človekove pravice.

Melani Centrih

VSTOPITI V SVET UNESCO

A UNESCO mi je razkril izjemno pomembno resnico - stare resnice, torej tiste, ki omogočajo razvoj človeka in njegovega okolja, že več tisoč let ostajajo enake.

Vstopiti v svet UNESCO je za vsakogar individualna in zelo intimna izkušnja. Osebnost mi je na moji poklicni poti vstop pomenil začetek tretjega obdobja, enega od treh, ki jih mora vsak uspešen posameznik prehoditi v svojem strokovnem razvoju. Vendar danes nisem več prepričana, ali to načelo še drži. Petnajst let našega življenja je v primerjavi z vrtočnim razvojem vseh ravni družbe le drobna kapljica v oceanu svetovnih dogodkov. To, v kar smo verjeli včeraj, danes ne velja več. A UNESCO mi je razkril izjemno pomembno resnico - stare resnice, torej tiste, ki omogočajo razvoj človeka in njegovega okolja, že več tisoč let ostajajo enake. V te resnice ne prodrejo niti razvoj umetne inteligence, raziskave nano delcev, vstavljanje mikročipov v različne dele človeških teles in boj za ohranitev našega planeta.

Moje sodelovanje v UNESCOU je potekalo na šolskem polju, v mreži ASP UNESCO šol. Najprej sem spoznala, da temelji vsebina UNESCO šol na resnični mednarodni povezanosti šol, ki izvajajo inovativne projekte in poskusno preverjajo nova pedagoška gradiva, pristope in metode. Brez poznavanja Unescovih načel ne bi v lastno pedagoško prakso nikoli vtakla toliko misli in idej, ki so se mi porodile kot rezultat izobraževanja, delovanja, poznavanja in sodelovanja v mreži ASP.

Zavedam se, da so šole pomembni dejavniki nacionalne identitete in kulture, saj se v njih legitimirajo socialne skupine, ki gradijo socialno in kulturno ideologijo vsake države. Znanje, ki se poučuje v mnogih šolskih praksah, posega tudi na kulturno področje, področje demokratičnega dialoga in medsebojnega razumevanja ter na raven tehničnih pravil in postopkov. Akademske uspeh ali neuspeh v življenju posameznika je povezan s socialnim in ekonomskim statusom posameznega učenca ali dijaka. Želim si, da bi bili v Sloveniji dovolj modri in da bi razvoj na šolskem področju usmerili v razvoj novih izobraževalnih programov, takih, ki bi povečali raven dosežkov, zrahljali odnos med socialnim ozadjem in možnostjo za izobraževanje ter tako dvignili priložnosti za zaposlovanje.

Ker šola reproducira družbena razmerja, pomembno vpliva na spekter priložnosti za socialni vzpon posameznikov. Vpliva na neenakost med učenci, tako da jo okrepi ali zrahlja. Vendar za posameznikovo življenje prav gotovo niso nepomembni njegovi individualni potenciali, npr. njegove sposobnosti, motivacija, ambicije, veščine, spretnosti ipd. Ti se bodo seveda lažje uresničevali, v kolikor bo ne le šola, temveč družba kot celota, delovala tako, da bodo nižji družbeni sloji

Melani Centrih, ravnateljica Gimnazije Ptuj, nekdanja nacionalna koordinatorica UNESCO ASP mreže Slovenije (2007-2012)

lahko privoščili svojim sposobnim in motiviranim otrokom izobraževanje in s tem možnost za vzpon po socialni lestvici.

Mreža ASP UNESCO šol Slovenije, medtem ko po šolah neslišno zaznavamo revščino in velike socialne razlike, ko subtilno prepoznavamo socialne stiske in smo hkrati priča povečanemu individualizmu, stoji pred velikimi izzivi. Načela kot so avtonomija, odprtost, skupna zavezanost ciljem, raznolikost novih programov, smiselna razlika med splošno in specialno izobrazbo, bodo pomembno odločala o uspehu delovanja mreže ASP. Ko bodo ta načela vsebinsko določala izvajanje učnih načrtov in iskreno vplivala na posredovanje znanja mladim, lahko upamo, da bodo v modrosti novih generacij prevladovala stare resnice, torej tiste, ki postavljajo človeka kot najvišji ideal in vrednoto.

Prepričana sem, da moramo učitelji pred mlado generacijo končno stopiti oboroženi z novimi znanji in vedenji. Učitelji v ASP mreži UNESCO šol morajo učiti organizirati učenje in ne podajati informacij, morajo biti usmerjeni na vprašanja in

izzive in ne na odgovore, skrbeti morajo za razumevanje in ne vztrajati na dejstvih, iskati nove rešitve namesto ponavljati znana dejstva, predvsem pa bo treba postaviti refleksijo pred motivacijo. Bitko za motivacijo te generacije bomo hitro izgubili, saj pred nami stojijo mladostniki, ki so visoko motivirani, učitelji moramo le ugotoviti, kam je ta motivacija usmerjena. Izkoristiti trenutek, prostor in priložnost za iskanje skupnih interesov, potreb, želja in možnosti. Vzgojiti generacije, ki bodo pogumne in ponosne, spoštljive in potrpežljive, radovedne in radožive, poštene in iskrene, predvsem pa strokovno neomajne, prilagodljive in vizionarske.

Brez poznavanja Unescovih načel ne bi v lastno pedagoško prakso nikoli vtkala toliko misli in idej, ki so se mi porodile kot rezultat izobraževanja, delovanja, poznavanja in sodelovanja v mreži ASP.

Mag. Barbara Urbanija,
Ljubica Kosmač

Alenka Aškerc Mikeln: NAŠA MREŽA – NAŠA SKUPNA POT IN RAST

Pogovor z Alenko Aškerc Mikeln, prvo nacionalno koordinatorico UNESCO ASP mreže Slovenije, začetnico mreže in pobudnico Unesco gibanja pri nas, nam odkriva bogastvo, ki ga je spletala sama in skupaj z drugimi, da bi se človeku današnjega časa, odraslim in mladim, odstirale nove poti k razumevanju sebe in sveta, sprejemanju sebe in sočloveka, da bi mobilizirali tisto najboljše v nas in drugih in zgradili boljši, pravičnejši svet.

- **Kaj vam pomeni UNESCO in kako ste se znašli v središču dogajanja, ki je vodil do ustanovitve slovenske UNESCO ASP mreže?**

UNESCO mi pomeni dobrih 15 let življenja in dela v globoko doživeti navezi z ljudmi iz Slovenije in iz drugih držav sveta, pomeni leta zorenja skozi pomembne cilje svetovne organizacije, pomeni dosežene uspehe pa tudi še neuresničene sanje. Zagotovo je to srečno in bogato življenjsko obdobje, nepozabno za vse, ki smo ga skupaj doživljali.

V povezavo z UNESCO smo prišli povsem nepričakovano. Vojna vihra v nekdanji Jugoslaviji je v Slovenijo naplavila vojne begunce, za njihove šoloobvezne otroke je bilo potrebno organizirati ustrezno izobraževanje. Za to nalogo je bila na slovenski obali izbrana Osnovna šola Cirila Kosmača Piran, kjer sem bila ravnateljica. Znašli smo se pred novo in zahtevno nalogo: organizirati šolo za mlade pregnancy iz Bosne in Hercegovine. Kako se vključiti v oporo gibanju za pravice do izobraževanja trpečih otrok, je od leta 1992 postala moja nova življenjska naloga, ki je terjala konkretna dejanja, saj le besede podpore niso zadoščale.

V šolskem letu 1992/93 smo v Piranu všolali 104 osnovnošolce - begunce v starosti od 1. do 8. razreda in to v času, ko je v obalnih občinah še močno odmeval upor koprskih staršev, ki niso dovolili odpreti šole za mlade pregnancy v šolskih prostorih svojih otrok. Zato smo se v Piranu na začetek šole pripravljali zelo resno.

V istem obdobju so v UNESCO sklenili, da se tudi sami vključijo v pomoč izobraževanju za mlade pregnancy. Svojo prvo štiričlansko ekspertno skupino so ob sodelovanju slovenskega šolskega ministrstva poslali tudi v Piran (november 1992). Ugledni gostje, ki jih je vodil posebni odposlanec generalnega direktorja UNESCO, gospod Jan Martenson, so tenkočutno prisluhnili našim pripravam na začetek begunske šole. Bili so zadovoljni. Zelo so se zanimali tudi za naš inovacijski projekt »intertedni«, v katerega smo nameravali vključiti begunsko šolo. Povedali so, da prav take aktivnosti potrebujejo v njihovem šolskem programu ASPnet, za katerega pa do takrat v Sloveniji še nismo slišali. Bistvo našega projekta je slonelo na petih temah, ki smo jih razvijali v povezavi z realnim življenjem. Teme so bile sorodne s temami programa v ASPnet.

Šlo je za uvajanje »drugačnega pouka«, ko se je vsa šola po pet tednov v letu neposredno povezovala z življenjem domačega kraja. Poiskali smo realne življenjske probleme in jih

skupaj s strokovnjaki, starši in občani začeli raziskovati ter se dogovarjati za spreminjanje. Življenje in učilnica sta se zlili v novo celoto, učenje je postajalo zanimivejše, bolj privlačno in prepričljivo. Skupno iskanje novega znanja in drugačnih poti ter medsebojno sodelovanje pri reševanju težav so postajali resničnost. Utrjevalo se je timsko delo in partnerski zaupljivi odnosi med vsemi udeleženci projektnih aktivnosti. Postajali smo drugačna šola, strpnejša do mnogoterih različnosti, ki so bile tipične za domače razmere.

Življenjske okoliščine in dogajanja, ki so spodbudila začetek snovanja ASPnet v Sloveniji, so bila »splet treh ljubezni«: Intertedni na osnovni šoli Cirila Kosmača Piran (1989 do 1993); Šola za vojne begunce iz BiH (1992 do 1995) in obisk dveh ekspertnih skupin iz UNESCO (1992, 1993).

- **Kdaj in kako pa se je uradno začelo gibanje za vzpostavitev UNESCO ASP mreže Slovenije?**

Aprila 1993, ko nas je obiskala druga štiričlanska ekspertna skupina iz UNESCO, ki jo je vodila internacionalna koordinatorica sektorja ASPnet, gospa Elizabeth Khawaykie, člani pa so bili Bruno Brauer (didaktik – Nemčija-UNESCO), Peter Higginson in Aleksander Sannikov iz sedeža UNESCO. Predstavniki piranske osnovne šole smo skupaj z Uradom za UNESCO Republike Slovenije, šolskim ministrstvom in strokovnjaki iz Slovenije organizirali seminar za ravnatelje begunskih šol in centrov, ki so v Sloveniji že delovali, ter za skupino ravnateljev slovenskih osnovnih in srednjih šol (aprila 1993). Ob zaključku seminarja v Portorožu je Elizabeth Khawaykie podelila prvi slovenski šoli, Osnovni šoli Cirila Kosmača Piran, certifikat članstva ASPnet. *To je začetek uradnega gibanja ASPnet v Sloveniji.* Piranska šola je postala 2960. članica svetovne mreže, Slovenija pa 116. država, ki je bila vključena v ta UNESCO program. To pa je bil tudi start v organizirano ASPnet povezovanje in sodelovanje s šolami iz Slovenije in drugih držav, v katerih ni nikoli prevladovalo samo učenje in raziskovanje. Enako pomembno je postajalo prijateljevanje in skupno doživljanje akcij, ki so vselej obetale zahteve po novih snidenjih. Unesco sanje – ustvarjanje zaveznitva med mladimi – so se prvič pokazale kot resnična možnost tudi pri nas. Seveda ob sočasnem povezovanju učiteljev, ki sledijo istim vrednotam.

Osnovna šola Cirila Kosmača Piran je bila takoj vključena v posamezne projekte, ki so pomembno vplivali na razvoj ASPnet v Sloveniji, pozneje pa tudi širše.

Tako se je začelo.

Preprosto. Z delom, brez velikega govorjenja. Od vsega začetka so nas srečevanja z Unescovci bogatila z močnimi čustvi medsebojnega spoštovanja, prežemanja občutkov medsebojne pripadnosti in porajajoči se težnji po ponovnih snidenjih. Tesne vezi so z leti resnično postajale vse globlje.

- **Kakšna je bila vaša vloga in kakšna je bila vloga vaše šole, Osnovne šole Cirila Kosmača Piran?**

Svojo in našo vlogo sem po eni strani čutila zelo svobodno, neopredeljeno, po drugi pa zavezujočo novo odkritim idealom in vezem.

V Sloveniji smo bili prva leta deležni kaj malo spodbud ali sugestij, zato pa so se za naše aktivnosti toliko bolj zanimali iz sedeža UNESCO. Od tam so o našem sprejemu najprej poslali uradno obvestilo slovenskemu ambasadorju, dr. Antonu Beblerju, ta pa je o tem obvestil slovensko Ministrstvo za zunanje zadeve. Njegova Služba za koordinacijo prosvetnega, kulturnega in znanstvenega sodelovanja je posredovala informacijo naprej: Slovenski nacionalni komisiji za UNESCO,

Ministrstvu za šolstvo in Osnovni šoli Cirila Kosmača Piran. Šolsko ministrstvo nam je čestitalo in zaželelo uspešno delo. To so bili prvi napotki za delo. Spodbudno. Res je, da v Sloveniji o ASPnet gibanju ni bilo nikakršnih predstav, vse informacije so dotlej obtičale v Beogradu. Vedeli in čutili smo, da se bomo morali opreti na lastne moči. Naši novi znanci iz Pariza so od nas kar veliko pričakovali. Pa tudi sami smo že začutili potrebo po širjenju svojih kril.

Ob takem začetku nam je bila naša vloga kaj kmalu jasna: opreti se na preprosto pedagoško pot, pot lastnega pedagoškega razvoja v sodobno odprto šolo in pritegniti tiste šole, ki tudi tako razmišljajo. Tako je prišlo v Sloveniji do »rojstva« nacionalnega koordinatorja po naravni poti – to je, iz dejavnosti neposrednih pedagoških praktikov. Šele šest let pozneje je temu sledilo tudi uradno imenovanje s strani šolskega ministra.

Skozi leta sem v mnogih mednarodnih kontaktih opazila dve različni težnji glede imenovanj in umestitev nacionalnih koordinatorjev. Ponekod so bolj zagovarjali dominantnejšo vlogo neposrednih šolskih praktikov, drugod pa umestitve in vodenje mrež iz državnih ustanov kot npr. šolskih ministrstev ali uradov za UNESCO. Vsaka oblika ima svoje prednosti in slabosti. Pri nas smo ubrali pot, ki je bila tedaj edino možna. Ves čas razvoja pa smo imeli v ospredju, kako olajševati težave, ki so bile s tem povezane. Npr.: kako porazdeljevati naloge v mreži šol (spodbujanje razvoja nacionalnih projektov, delitev dela po UNESCO središčih, povezovanje z UNESCO klubi ...), kako pridobiti dodatne finančne pomoči (preko občin po Središčih pridobiti dopolnilne kadre in prostore, sredstva za potrebe izvajanja medšolskih programov ...), kako pridobiti potrebne strokovne podpore (pri vodenju težjih strokovnih nalog), kako pridobiti podporo pri nagrajevanju najzahtevnejših aktivnosti vodenja mreže (šolskih koordinatorjev, vodij nacionalnih projektov). Naša pot je bila zahtevna, vendar pa skrajno angažirana in zagreta. Širilo se je število prekaljenih pedagoških delavcev in šol. En sam človek ali šola takih naporov in razvoja ne bi zmogla. Dobesedno smo šli po poti »v sodelovanju in slogi« je moč. *To je bila ključna vizija in konkretna vloga - moja, pa tudi piranske šole.*

• **Kako ste našli pot do drugih šol, kako ste spleтали vezi?**

Iz sedeža ASPnet v Parizu so nam takoj po sprejemu dodelili prvi dve sestrski šoli, po eno iz Norveške in Sicilije. Že pred tem smo sodelovali s šolo iz Avstrije in z domačo šolo italijanske narodnosti, razvijali so se dobri medsebojni odnosi.

Kar nemogoče pa se je zdelo, da ne bi ustvarili tesnejših povezav tudi z drugimi šolami v Sloveniji. Slovenija je dežela, ki je izjemno naravno in kulturno raznolika. V sebi nosi neprecenljivo bogastvo pisane drugačnosti in različnosti. Čeprav je majhna, je zaradi mnogoterih raznolikosti velika – je kot ves svet v malem. Kot taka je idealen prostor, ki ponuja pogoje za učenje sožitja med ljudmi in z naravo. Pomembno načelo trajnostne družbe je ustvarjanje svetovnega zavezništva, v slovenskih ASPnet šolah pa smo se ves čas zavedali, da je prvi korak ustvarjanje zavezništva na nacionalni ravni. Od tega nivoja pa do širšega sveta je potem korak veliko lažji in učinkovitejši. Začetek povezovanja bodočih slovenskih ASPnet šol sega na Unesco seminar aprila 1993, nadaljevalo pa se je z mednarodnim taborom v Piranu - International camp in Piran (1994). Vse od tedaj se v Sloveniji ASPnet šole povezujejo v skupnih programih in razvijajo trdne sodelovalne odnose. Razvijajo svoje korenine in krila, kar je sočasen, medsebojno odvisen proces. To je danes v ASP šolah tudi ena najpomembnejših vrednot. Korenine naj srca in dušo vsidrajo globoko v domačih krajih, krila pa naj omogočajo, da bosta znanje in prijazna misel poleteli preko prijateljskih šol širom skupnega doma - planeta Zemlja. Od obojega je, in tudi zmerom bo, odvisna sreča vseh.

Od vsega začetka pa je idejo novega šolskega gibanja sooblikoval Urad za UNESCO Republike Slovenije, sčasoma pa se je krog simpatizerjev širil.

• **V čem je ASP mreža drugačna od drugih? Kaj je njena enkratnost?**

Omrežij je danes veliko, razvijajo se in širijo. V marsičem so si podobna. Našo ASP mrežo pa še posebej označuje naslednje:

- uresničuje UNESCO ideale; znotraj UNESCO in sistema Združenih narodov je največje mednarodno omrežje, ki deluje v smeri utrjevanja miru, medsebojnega razumevanja in spoštovanja med ljudmi in narodi;
- vključuje šole iz vseh štirih stopenj: vrtce, osnovne šole, srednje šole in visoke šole;
- vključuje šole iz vseh delov sveta;
- deluje na lokalnem, regionalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju;
- svojo pozornost usmerja na štiri glavne teme: 1. Svetovni problemi in vloga Združenih narodov pri njihovem

reševanju, 2. Človekove pravice, mir in strpnost, 3. Medkulturno učenje, 4. Okoljski problemi. V zadnjih letih so teme razvrščene malo drugače: 1. Svetovni problemi in vloga Združenih narodov pri njihovem reševanju, 2. Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj, 3. Mir in človekove pravice, 4. Medkulturno učenje.

- **Kako ste svoje ideje in zamisli širili v slovenski prostor?**

Najprej je bilo treba do Unesco idej in zamisli sploh priti. Še danes se spomnim, kako mučno mi je bilo, ko me je na srečanju s prvo ekspertno skupino iz UNESCA (1992) gospod Higginson vprašal, če vem za šolsko zvezo ASPnet. Takrat sem zanjo prvič slišala. Kmalu po srečanju so mi iz Pariza poslali več informacij, knjižic in gradiv, začela sem slediti tudi Unesco objave na internetu. Odpiral se je nov svet, ki se je zdel vznemirljiv, pa vendar nekako domač. Našo tedanje pedagoško izkušnjo intertednov smo povezali z novimi sugestijami. Tako se je rojevala prva ideja o možnostih konkretnega Unesco šolskega povezovanja v Sloveniji. V veliki meri sta ji botrovala prav Higginson in Elizabeth Khawaykie, s katerima sem bila dolga leta tesno povezana. S slovenske strani pa je k oblikovanju prvih idej pomembno prispevala skupina učiteljic iz Ljubljane. V maju 1994 smo v Piranu na njihovo pobudo organizirali dvodnevni seminar o naših intertednih in ob zaključku so izrazile željo, da bi se takega tedenskega učenja rade udeležile s skupinami svojih učencev. Neposredna skupna izkušnja bi jim olajšala pot v domačo pedagoško prakso. Povezali smo sugestije iz UNESCA – težišče na »network«, željo nekaterih domačih šol – v živo sodelovati s svojimi učitelji in učenci ter naše večletne izkušnje iz intertednov. Zasnovovali smo prvi slovenski ASP projekt, že omenjeni International camp in Piran – ICP. Prvič je bil izveden v letu 1994, UNESCO pa je pozneje poskrbel za publikacijo, ki je obšla ves svet.

Pomembno vlogo pa so odigrale tudi območne enote Zavoda RS za šolstvo. Ko smo imeli že status članice in prve zametke naših Unesco aktivnosti, sem se obrnila na svoje nekdanje kolege-predstojnike enot Zavoda RS za šolstvo. Seznanila sem jih s pristopom Slovenije v ASP, ob tem pa jih poprosila, da nam dodelijo po eno osnovno šolo iz njihove regije, ki naj bi se takoj vključila v prve Unesco aktivnosti pri nas. Te šole naj bi pozneje postale vez informacij in širitve idej med njihovimi šolami. Tako so se začele oblikovati prve verige medšolskih ASP vezi. Z ravnatelji teh šol smo se najtesneje povezali. Prvi dve leti smo se pogosto sestajali in skupaj oblikovali,

analizirali, spremljali, dopolnjevali začete pedagoške korake nove Unesco poti. Te šole so bile: Osnovna šola Ledina Ljubljana, Osnovna šola 16. decembra Mojstrana, Osnovna šola Apače, Osnovna šola Šmihel Novo mesto, Osnovna šola Frana Kranjca Celje, Scuola elementare Vincenzo de Castro Pirano/Piran, Osnovna šola bratov Polančičev Maribor, Prva osnovna šola Slovenj Gradec in Osnovna šola Cirila Kosmača Piran, ki je aktivnosti vodila. Ščasoma so se pridružile tudi srednje šole. Skozi sodelovanje smo od vsega začetka oblikovali trdne in prijateljske vezi, ki so izžarevale edukacijsko pripadnost Unesco idealom. In to smo prenašali naprej.

V veliko pomoč pa nam je bila tedanja direktorica Urada RS za UNESCO, Zofija Klemen-Krek, saj nas je redno seznanjala z novostmi iz Pariza in sveta, prenašala pobude v vse smeri, sodelovala pri oblikovanju najzahtevnejših nalog in nas spodbujala pri delu.

- **Kaj pa mediji?**

Zanimivo je bilo, da so nas mediji kmalu sprejeli. Začutili so, da se v naših šolah dogaja nekaj drugačnega. Podpirali so nas v državnih časopisih, revijah, radiu in televiziji, kot tudi na lokalnih ravneh. Z naše strani smo občasno organizirali tiskovne konference sočasno po vsej Sloveniji, kar je močno povzdignilo glas o Unesco gibanju. Medijem smo zares hvalježni za njihovo zagretost, veliko so pripomogli k širjenju Unesco idej.

- **Močno podporo ste imeli tudi pri snovanju spletne strani mreže, sploh pa je zavidanja vredna podpora občine Piran v samih začetkih. Kako se spominjate teh prizadevanj?**

Ob obisku ekspertov iz UNESCA aprila 1993 je predstavnik Občine Piran predstavil tudi načrte za zidavo UNESCO centra na podstrešju šole, ki smo jo takrat gradili. Všeč jim je bilo, da bomo dobili za ASP aktivnosti dodatne prostore, podprli so tudi naše težnje za vzpostavitev močnejše računalniške opreme. Že septembra istega leta so nam poslali računalniškega strokovnjaka iz Salzburga, Walterja Neuperja, ki sta ga spremljala svetovalca za računalništvo iz Zavoda RS za šolstvo. Njihova naloga je bila proučiti, kaj najbolj potrebujemo pri oblikovanju ASP centra in nas usposobiti za sodobno uporabo novejših tehnologij. V kratkem času smo res dobili nov močnejši računalnik in prvo mrežo. Dobili smo boljše pogoje in tudi obvezo, da za Unesco šole naredimo kaj več. Začeli smo snovati spletno stran, ki nam je dolga leta zelo

pomagala pri vzdrževanju medsebojnih vezi in aktualizaciji vsega dogajanja v naših šolah. Dejavnost se je kakovostno in funkcionalno izboljšala, še posebno, ko smo od občine Piran pridobili tudi prepotrebno kadrovsko okrepitev. Naša spletna stran je bila ena najbolj živih in bogatih v celotni ASP svetovni mreži. Zelo je pripomogla k širjenju vsebin in ciljev našega gibanja v Sloveniji, članom mreže pa močno olajševala povezave in izvajanje nalog.

- **Poleg povezovanja prek spletne strani ste imeli predvsem redna delovna srečevanja s koordinatorji in ravnatelji Unesco šol. Zakaj so bila tako pomembna?**

S predstavniki ASP šol smo se redno srečevali tudi v živo, celo večkrat letno: z ASP šolskimi koordinatorji vsaj dvakrat letno po en delovni dan, izvajali smo tridnevne seminarje za poglobljanje večjih aktualnih nalog, ki so bile za razvoj šol in mreže najpomembnejše; ti seminarji so bili pomembni tudi za krepitev trdnosti vezi, saj so si udeleženci lahko privoščili več časa za medsebojno druženje. Občasno smo se sestajali s koordinatorji nacionalnih projektov zaradi specifičnih potreb tega vsebinskega področja, sestajala pa se je tudi posebna razvojna skupina, ki je spremljala in izpopolnjevala ključne strateške naloge mreže. Spletna stran in srečevanja v živo so ustvarjala trdne povezave, dobro informiranost in racionalno uporabo raznovrstnih strokovnih gradiv ter napotkov.

- **Na čem je temeljilo snovanje ASP mreže?**

Pri snovanju mreže smo imeli v ospredju razmišljanje o *lastnostih dobre sodobne šole*, ki razvija povezanega/sodelujočega posameznika (učenca, dijaka, učitelja). Ta posameznik je: razgledan in veliko zna, naloge/učenje/delo izvaja zavzeto in kakovostno; zaupljiv v sodelovalnih odnosih; verjame v moč skupnih iskanj, reševanj problemov; zna prispevati svoj delež; zna si zagotoviti svoj prostor v skupini; razvija sočutje, goji solidarnost; njegove vrline so izvirnost, suverenost, iniciativnost, odgovornost. Ideal nam je bila taka šola.

- **Na dobrih temeljih so se rojevale dobre prakse. Katere se spominjate kot najuspešnejše?**

To je bil gotovo projekt International Camp Piran – ICP, saj je bil v UNESCO podprt na več načinov: objavljan je bil v ASP časopisu Looking to the ASP, reviji International

Understanding at School, izdana je bila posebna publikacija kot primer dobre prakse za novo tisočletje in poslana vsem državam – članicam UNESCO ASPnet, predstavili smo ga na več mednarodnih srečanjih, v Priročniku za nacionalne koordinatorje ASP pa je bil uvrščen med Flagship projekte.

To je bila naša prva uspešna izkušnja. V letu 1998/99 pa je bilo na piranskem taboru udeleženi že 124 udeležencev iz 24 osnovnih in srednjih šol, kar je postalo za šole prehud zalogaj. Zato smo začeli šole spodbujati k oblikovanju novih projektov, ki bi jih vodili na državni ravni za vso mrežo. Namen je bil razširiti vsebine, uvesti teme, ki so za razvoj ASP primerne in potrebne, pa jih v mreži še nismo konkretno izvajali. Tako se je rodila ideja o oživitvi nacionalnih UNESCO ASP projektov.

- **Kako so se šole lotile snovanja nacionalnih UNESCO ASP projektov?**

Najprej smo pridobili nabor tem. Sprva smo jih ločevali po stopnjah šol (vrtce, osnovne, srednje), kmalu pa smo prišli do spoznanj, kako so lahko srečevanja še bolj zanimiva, če so stopnje pomešane.

Prvi vsebinski nabor novih tem je bil naslednji: ICP - Korenine in krila (piranski ICP smo preoblikovali po priročniku World Heritage in young hands, s poglavji: konvencija, identiteta, turizem, okolje, kultura miru, solidarnost), UNESCO kviz (pokazala se je potreba, da bi morali znanje o UNESCO in ASP aktivnostih pridobivati tudi bolj sistematično, oblika kviza se je zdela najustreznejša; projekt je bil namenjen

Alenka Aškerc Mikeln v Namibiji, 2003

Alenka Aškerc Mikeln in Federico Mayor - prevzem priznanja

vsem osnovnim ASP šolam), Dan človekovih pravic (predvideli smo ga v Ljubljani kot osrednje letno srečevanje vseh članic mreže), Prostovoljno delo mladih, Festival miru v Slovenij Gradcu, Gorniški tabor, Moder stol – nekdo misli nate (priporočali smo ga kot dopolnjevanje in povezovanje med projekti), Dediščina v rokah mladih, Okolje, Strpnost - mir - demokracija, Dan družin. Nekatere teme so se nam porazgubile, nastajale pa so nove. Na seminarju ASP v letu 2000 smo proučili, kako iz predlaganih tem oblikovati ASP projekte. Tedaj je začela mrežo ASP šolskih koordinatorjev za vodenje projektov usposablјati dr. Justina Erčulj iz Šole za ravnateljice. Delali smo po »Approaching Europe: Europeanisation of Schools, Phare 1999«. Vsako nadaljnje leto je dr. Erčuljeva izpostavila poseben vsebinski poudarek, ki je v aktualnem letu prežemal pedagoške aktivnosti šol.

Prve nacionalne projekte smo javno predstavili že aprila 2001 na državnem Festivalu vzgoje in izobraževanja v Celju. To je šole še močneje povežalo, povečal pa se je tudi interes za ASP gibanje nasploh. Zdaj se je močneje izostrila potreba po trdnem strokovnem vodenju razvoja nacionalnih projektov. Zato je junija 2001 novi Programski svet ASPnet Slovenije imenoval strokovno komisijo za potrjevanje projektov: dr. Andrejo Barle-Lakota, dr. Justino Erčulj, Urško Margan in Alenka Aškerc Mikeln. Sprejete so bile tudi Smernice za pripravo nacionalnih projektov mreže ASP Slovenije, ki so bile podrobno obravnavane na sestanku novo nastalega strokovnega aktivna vodij nacionalnih projektov (Ljubljana, 11. septembra 2001). Pridobili smo vse potrebno za bolj kakovostno

uvajanje nacionalnih projektov. Le-ti so postali pomembna sestavina življenja in dela v skupnem ASP programu.

Šole, ki so prevzele pripravo nacionalnih projektov, so imele kar naporno delo. Poglobljeno so se dogovarjale v svojih okoljih, tudi v mreži, največje breme pa je seveda ostalo njim. Spominjam se, kako težak je bil začetek projekta 10. decembar, kjer se je morala srečati vsa mreža. Za začetek so se tega lotile kar štiri ljubljanske šole: Srednja geodetska, gradbena in ekonomska šola Ljubljana, Gimnazija Jožeta Plečnika, Osnovna šola Ledina in Osnovna šola Jožeta Moškriča. Ko je aktivnost stekla, pa je projekt v celoti prevzela Osnovna šola Jožeta Moškriča.

Z vodji nacionalnih projektov smo imeli veliko sprotnih kontaktov, tako smo nejasnosti in zaplete najhitreje premagovali.

- **Vsak začetek je težak, gotovo je tudi pri vaših prizadevanjih prišlo do stisk, težav. Katero bi izpostavili kot največjo?**

Kot največjo *stisko*, *tudi težavo*, v nekajletnem začetnem obdobju uvrščam dejstvo, da sta naš status UNESCO ASPnet uradno priznavala samo Urad za UNESCO in Slovenska nacionalna komisija za UNESCO, ne pa tudi domače pristojne institucije. Vsaj dvoje sem si obetala od podpore pristojnih inštitucij za šolstvo: da bi lahko bili deležni več sistematične strokovne pomoči, ki smo jo potrebovali za kakovostno poglobljanje dela, in da v mednarodnih navezah z dvignjeno glavo lahko povemo, kdo vse nas podpira v domači državi, kam nas uvršča in kaj od nas pričakuje.

Do spremenjenega odnosa je prišlo šele leta 1996, ko so predstavniki šolskega ministrstva obiskali generalnega direktorja UNESCO, Federica Mayorja, od naslednjega leta pa smo opažali povečano zanimanje za naše gibanje. Kar dvakrat smo imeli pod ministrskim okriljem predstavitev ASP mreže, maja in oktobra 1997 na Bledu.

- **Kdaj pa je bil imenovan prvi programski svet UNESCO ASP mreže?**

Dobri dve leti pozneje, leta 1999, smo dobili *prvi Programski svet UNESCO ASP mreže*, ki ga je imenoval tedanji šolski minister, dr. Slavko Gaber. To je pomemben mejnik v razvoju slovenske mreže. Do tega dogodka je mrežo razvijala predvsem skupina ravnateljev, ki se je vključila prva leta v

mednarodni tabor ICP ter nekatere šole z Unesco seminarja (april 1993), v sodelovanju z direktorico Urada za UNESCO, z direktorjem Slovenske znanstvene fundacije, direktorico Urada za razvoj šolstva in z nekaterimi predstojniki področnih enot Zavoda RS za šolstvo. Zdaj pa je mreža dobila svoje »domovanje« v okrilju šolskega ministrstva, kamor po svoji naravi tudi sodi. Člani prvega sveta so bili iz institucij, ki imajo na razvoj šol pomemben vpliv. Svet je redno spremljal aktivnosti mreže, jo usmerjal in sprejemal pomembne odločitve. Čeprav je bila pot do prvega imenovanja programskega sveta kar dolga (šest let po sprejemu prve šole), pa je res, da takih teles v drugih državah praviloma niso imeli. Imeli so imenovane nacionalne koordinatorje, ki so bili največkrat umeščeni v šolska ministrstva ali domače Urade za UNESCO. Našo pridobitev smo predstavili na mnogih mednarodnih srečanjih, postala je zgled. Kazalo je, da bo pri nas odnos do ASP šol vse bolj zavzet, utrli smo si opazno pot. Odslej je Programski svet redno sprejemal letna poročila o delu mreže, plane za tekoča leta in vse pomembnejše naloge mreže. Poročila in gradiva je pripravljala nacionalna koordinatorica, arhiv pa je hranjen na šolskem ministrstvu.

• **Kako je UNESCO ASP mreža rasla?**

V letu 1996 sta bili pripravljene pobuda in predlog za pridobitev ASP certifikatov prve skupine šol. Predlog smo posredovali Uradi za UNESCO. Zajete so bile šole, ki so se na vključitev pripravljale že dalj časa: na mednarodnem taboru v Piranu (ICP), na poletnem taboru za gimnazijce v Piranu (1996, udeležilo se je po pet dijakov in en mentor iz vsake srednje šole/ kandidatke za vstop v ASP), na učiteljskih konferencah v svojih šolah, javno pa so se predstavile na Dnevih slovenskega izobraževanja v Cankarjevem domu. Predlog z utemeljitvijo in predstavitev vseh predlaganih šol smo poslali na ASP sedež v Pariz. Postopek sprejema je bil zaključen na četrtem taboru ICP v Piranu septembra 1997, ko je direktorica Urada za UNESCO, Zofija Klemen-Krek, v Avditoriju Portorož podelila certifikate, ki so prispeli iz Pariza. Sprejetih je bilo 15 šol, 8 osnovnih in 7 srednjih. Naslednji sprejemi so bili v letih 1999 (13) in 2001 (8). Od leta 2002 pa se je mreža širila pod okriljem Programskega sveta z nacionalnim statusom, ki sta ga podeljevala aktualna direktorica Urada za UNESCO in predsednik Programskega sveta. Sprejemi so bili v letih od 2002 do 2006, zadnja leta na slovesnostih nacionalnega projekta Dan človekovih pravic v ljubljanskem Koloseju.

Šole/kandidatke so se za vstop v ASP (mednarodni ali nacionalni status) vedno pripravljale že predhodno. Potrebno

je bilo pač ugotoviti, ali sprejemajo Unesco cilje in naloge. Zato so bile ob začetku vselej vključene v povsem konkretne projekte, dobile so sugestije, katerih tem naj se oprimejo v domačih učiteljskih zborih. Sprva jih je usmerjala nacionalna koordinatorica neposredno, pozneje pa so to vlogo poprijela UNESCO središča ob sodelovanju nacionalne koordinatorice. Nikoli nismo pristajali na to, da bi šola kar »izobesila« Unesco simbol, vselej je bilo v ospredju opazovanje, v katerih ciljih, načelih, vsebinah je kandidatka že sprejela Unesco vizije in se podala na skupno ASP pot.

Ob vstopu v Mednarodno desetletje kulture miru je UNESCO razpisal natečaj za nagrado najaktivnejšim šolam na področju vzgoje za strpnost, mir, nenasilje in sodelovanje. V Sloveniji smo imeli kar nekaj takih šol, ki bi jih lahko predlagala, a krivično bi bilo izpostaviti le eno. Ob podpori direktorice slovenskega Urada za UNESCO sem prijavila celotno ASP mrežo šol kot strnjeno, sodelujočo, ki si razvija svoj program učenja za kulturo miru in nenasilja. *Nagrada – skulptura PPAI (Peace Pillar Award Initiative) - STEBER MIRU - je bila mreži dodeljena leta 2001. Dolga leta je nato potovala od šole do šole in jih med seboj še bolj povezovala in čeprav se je vmes ustalila na OŠ Cirila Kosmača Piran, ponovno potuje med njimi.*

• **Od kod in zakaj pobuda za UNESCO glasnike?**

V pripravah na prehod v novo tisočletje in na Mednarodno leto kulture miru kot uvod v Mednarodno desetletje kulture miru in nenasilja za vse otroke sveta se je po svetu zelo veliko dogajalo. Tudi pri nas. V Piranu je tedaj že dolgo deloval UNESCO klub (kot društvo), kamor so se lahko vključevali mladi, ki so zapuščali ASP šole. Ta klub je bil dobro mednarodno povezan. Med drugim je bil povabljen, da pripravi svojo delegacijo za svetovno srečanje mladih na Hawajih. To je bila zahtevna naloga, ki so jo mladi dobro opravili. Povsem sami so iz vrst starejših srednješolcev naše ASP mreže in UNESCO klubov izpeljali akcijo na državni ravni. Opredelili so deset prioritet kot zahtev mladih za novo tisočletje in izbrali delegacijo, ki se je oktobra 1999 udeležila svetovnega kongresa mladih na Hawajih. Tam so zahteve mladih iz vsega sveta razvrščali v nove prioritete. Istočasno se je krepila aktivnost UNESCO klubov v Južni Koreji, ki so se je prav tako mladi Unescovci iz Slovenije udeleževali kar nekaj let. Pokazalo se je, da so sposobni velike samostojnosti in odgovornosti in jim je gibanje v svetu kar domače. Mladi so iz teh srečevanj prinašali nove spodbude in naloge, ki so aktivnosti v ASP

Strokovno srečanje evropskih izjemnih nacionalnih koordinatorjev (Outstanding National Co-ordinators, ONC) na Osnovni šoli Cirila Kosmača, Piran, 2002

šolah in UNESCO klubih navduševale in bogatile. Vključevali so se v akcije Mladi mobilizirajo mlade za novo tisočletje.

Ko je naš Programski svet ASPnet v svoji strategiji za obdobje Mednarodnega desetletja kulture miru med drugim sprejel pobudo, da moramo mlade bolje organizirati, povezati v mednarodnem gibanju in uveljaviti nagrajevanje za najaktivnejše in najustvarjalnejše, smo izoblikovali idejo o UNESCO glasnikih. Oblikovani in sprejeti so bili tudi kriteriji, med njimi: dolžina članstva v ASP šoli ali UNESCO klubu, stopnja aktivnosti pri UNESCO nalogah v šoli ali klubu, izvedba vsaj ene raziskovalne naloge po Unesco programu – potrdilo je izdalo Gibanje znanost mladini, aktivno sodelovanje na državnih ali mednarodnih UNESCO taborih, izvedba vsaj 50 ur prostovoljnega dela letno, promoviranje Unesco ciljev in nalog v javnosti (mediji, javni nastopi). K pisnim predlogom so kandidati priložili potrebna potrdila. Izbrana je bila prva skupina dvajsetih UNESCO glasnikov, ki sta jim v letu 2003 predsednica Programskega sveta ASP mreže - Judita Kežman Počkaj in direktorica Urada za UNESCO - Zofija Klemen-Krek podelili certifikate. Od tedaj dalje so akcijo vodile ASP srednje šole.

Vloga UNESCO glasnikov je bila jasno opredeljena, od njih smo pričakovali aktivnosti pri najzahtevnejših Unesco nalogah.

- **Od kod in zakaj pobuda za ustanovitev UNESCO ASP središč?**

Temeljni razlog za ustanovitev je razviden iz dela pisma, ki je bilo iz šolskega ministrstva poslano desetim županom občin, podpisali pa sta ga direktorica Urada za UNESCO in predsednica Programskega sveta ASP Slovenije:

»... Tako zahtevnih ciljev, kakršne si zastavlja mreža UNESCO šol, ni mogoče uresničevati le verbalno in deklarativno, z občasnimi akcijami – vrednote, za katere se zavzema, so sestavni del vsakdanjega življenja šol. Ena temeljnih potreb in načel, ki vodi šole v njihovem delovanju je zato tesna povezanost z okoljem, predvsem z neposrednim okoljem, v katerem delujejo – z lokalno skupnostjo. Tako sodelovanje se je že doslej izkazalo kot obojestransko koristno, saj šole s svojimi projekti posegajo v življenjske probleme občanov, s tem prispevajo k oblikovanju zavesti in odnosu celotne skupnosti do globalnih vprašanj, prispevajo k oblikovanju najširših in najvišjih vrednot, ki imajo v ospredju razvoj osebnostno bogatega in svobodnega posameznika, kakovostno sobivanje ter trajnostni razvoj ožjega in širšega okolja.

V Sloveniji je za delovanje in razvoj odgovoren Programski svet UNESCO ASPnet, ki ga imenuje minister, pristojen za šolstvo. Operativno vodenje pa je znotraj Programskega sveta poverjeno nacionalni koordinatorici. Dosedanji razvoj obsega in delovanja mreže je privedel do potrebe, da se naloge ter odgovornost za njeno uspešnost porazdelijo na večje število izkušenih šol in posameznikov. V ta namen želimo razviti trdnejšo obliko vodenja mreže skozi aktivno sodelovanje regionalnih središč, katerih aktivnosti bo še nadalje koordinirala in povezovala nacionalna koordinatorica. Poleg temeljnih strokovnih kriterijev za izbor posameznikov oz. šol, ki bi prevzeli vlogo regijskih središč, se nam iz navedenih razlogov zdi nujen pogoj ustrezno obojestransko sodelovanje z lokalnim okoljem in zaveza le-tega sodelovati pri uresničevanju skupnih ciljev, zato za oblikovanje regijskih središč želimo pridobiti tudi soglasje lokalnih skupnosti ...«

Pismu županom je bila priložena preglednica, kaj s središčem pridobijo šole, občine in ministrstvo ter kaj naj bi vsi trije prispevali. Med drugim naj bi občine prispevale: pridobiti/urediti primeren prostor za sestajanje širših uporabnikov, podpreti ustanovitev UNESCO klubov, sodelovati pri pridobivanju sredstev za sofinanciranje ključnih nalog, sodelovati pri uporabi oz. razširjanju dosežkov.

Devet od desetih povabljenih županov je v roku potrdilo sodelovanje, eno občino pa smo morali pridobiti na novo. Z županji smo se srečali 14. maja 2004 v Novi Gorici, kjer smo razglasili ustanovitev desetih Središč UNESCO ASPnet Slovenije.

Najbolj razvito Središče je bilo že ob samem začetku v Piranu. Županja je v pismu navedla, kaj vse so ali pa bodo v kratkem zagotovili doma za uresničevanje Unesco aktivnosti: sofinanciranje nacionalnih in mednarodnega projekta; sofinanciranje dejavnosti UNESCO kluba; zagotovili so prostore UNESCO klubu, in sicer na šoli v UNESCO centru in v mladinskem Epicentru; financirajo koordinatorko projektov, ki ureja tudi spletno stran mreže.

Pričakovali smo, da bo vsaj polovica Središč uspela v svojih občinah pridobiti toliko podpore kot piransko, naloge bi se tako v celotni mreži lažje kadrovske in finančno porazdelile. Slovenska ASP bi postala še bolj trdna in uspešna.

- **Kakšna je bila vaša vloga v mednarodni UNESCO ASP mreži?**

Ko smo bili sprejeti v ASP svetovno mrežo, je ta slavila že svojo 40. obletnico, mi pa o njej nismo vedeli še ničesar. Zato tudi kar nekaj časa nismo zaznali, kaj resnično lahko naše pedagoške aktivnosti pomenijo razvoju ASP nasploh. Spoznavaši smo nov svet, hkrati pa je tudi vodstvo ASP spoznavaši naše delo, prepričanja, zagretost, videlo našo uporabnost na svojem področju delovanja. Naše delo so spremljali, ga podpirali, navezali smo spodbujajoče in prijateljske delovne vezi, čutili smo pripadnost istim vrednotam in zato tudi drug drugemu. Od prvih dveh srečanj v Piranu so skozi žive večdnevne kontakte k temu najbolj pripomogli Elizabeth Khawaykie, Peter Higginson in Saša Sannikov, s slovenske strani pa Zofija Klemen-Krek. O naših Unesco aktivnostih so iz Pariza obveščali mrežo preko časopisa Looking to the ASP, revije International Understanding at School, našli smo se v Priročnikih za nacionalne koordinatorko, financirali so izdajo več gradiv, ki so jih razpošiljali po svetu (International Camp in Piran, Mondy Globe goes to Paris, ASP Anthem). Na mednarodnih srečanjih smo bili nosilci raznih predstavitev, za katere so se vedno dogovarjali že vnaprej. Navada je, da nacionalni koordinatorko poročajo o razvoju domačih ASP mrež, z naše strani pa so jih zanimale tudi druge pedagoške teme. Najbolj so jih pritegnila prizadevanja za notranjo

preobrazbo šol v sodobne Unesco šole, odpiranje šol v neposredno okolje, model celoletnih povezovanj z drugimi šolami, prizadevanja za razvijanje posameznika (učitelja in učenca) – akterja prihodnosti.

V Oslu (2002) se je razvnela goreča razprava o dveh pogledih na ASP mrežo. Za nekatere pomenijo mreža in šole v njej bolj prostor, kjer se lahko odvijajo UNESCO projekti, notranji razvoj šol in dejanske povezave v okoljih pa jih globlje ne zanimajo. V Sloveniji pa smo imeli od vsega začetka v ospredju šolo in posameznike v njej kot ključne subjekte, projekti pa so bolj sredstva, s katerimi se bogatijo, razvijajo in spreminjajo sebe in svoje okolje. Pogledi so se očitno prevesali v podporo večje pozornosti na človeka v mreži – na mlade in učitelje, ki so aktivni tudi v lokalnih skupnostih. Prav tu je potrebno skladno z Unesco cilji in usmeritvami doseči premike, razvijati osebnosti, ki bodo z združenimi močmi znale in hotele ohraniti svet, v katerem živimo.

V Namibiji smo sodelovali na tridnevnem seminarju za nacionalne koordinatorko in učitelje iz Angole, Bocvane, Lesota, Južne Afrike, Svazilanda, Zambije, Zimbabveja in Namibije. Namen seminarja je bil vzpostavitev ASP mrež in poglobitev dela v ASP šolah. V letu 2005 pa smo v Namibiji že opazovali njihov prvi mednarodni tabor, ki ja bil zasnovan in izveden po modelu slovenskega (Korenine in krila).

Na mednarodnih srečanjih sem vselej naletela na zelo motivirane in prijetne ljudi. Stkali smo nepozabne vezi in spomine.

Alenka Aškerc Mikeln in Mondy Globe

- **Kaj je najpomembnejši dosežek UNESCO mreže v vašem obdobju?**

Šole so se začele spreminjati. Utrjeval se je občutek, da se sodelujoči med seboj vedno bolj poznajo – učitelji in mladi, si zaupajo in se želijo spet srečevati. Obogatili so se šolski programi. Ustvarjali smo si skupna gradiva, izdelke, pesmarice, igre ... Utrjevala se je strpnost do vseh vrst drugačnosti. Spominjam se naših prvih srečanj in bojazni, da se bodo otroci smejali drugim narečjem, saj je Slovenija glede tega izredno raznolika. Učenci so sprva bolje sprejemali tuje govoreče goste kot pa domače narečne skupine. Sčasoma so se vsega navadili. Ni bila več pomembna barva kože, versko prepričanje, navade ljudi iz drugih okolij in kultur. Prijateljstvo je vse medsebojne drugačnosti pretvarjalo v vznemirljivo doživljanje raznolikosti. Mladi so »držali skupaj«. Začel se je raztezati tudi pojem »naš«. Vsi so postajali »naši«: Dolenjci, Štajerci, Prekmurci ..., Norvežani, Bosanci, Avstrijci, Hrvati, Poljaki, Ukrajinci, Srbi ... Z aktivnim zavezništvom sta se utrjevala strpnost in mir. *Šole se med seboj zares potrebujejo.*

Zgradili smo si svoje *ново učno polje*.

Izgrajevali smo svojo metodo sodelovalnega učenja, oživili so raznovrstni tabori in druge oblike povezav v živo ter na daljavo. Brez povezovanja naše Unesco šole ne znajo več delovati, prerasle so zaprtost v ozko usmerjene cilje razdrobljenih učnih načrtov in naprežanj za kopičenjem faktografskih znanj. Pri dejavnostih nas vodijo načela, ki jih je potrebno vedno znova preverjati in krepiti. So tenkočutna varovala pravih Unesco poti.

- **Na kaj ste najbolj ponosni?**

Prvič: *Na UNESCO nagrado Steber miru*. To veliko priznanje potrjuje našo navezo skozi mnogo poti skupnega delovanja in ustvarjanja. To je resnično bogata medšolska povezava, ki nam je dajala posebno moč osebnostnega zorenja in razvoja naših šol.

Alenka Aškerc s Stebrom miru

Drugič pa: *Na oživitvev Središč skozi povezave z župani*. Unesco šola deluje in živi sredi neposrednega življenja, je sestavina sedanosti, njeno obzorje pa skozi razvoj mladih sega daleč naprej. Mladi se vključujejo v spreminjanje za-tečenih danosti, učijo se sodelovanja v realnem svetu. Najodgovornejši ljudje v domačih občinah lahko pomagajo pri njihovem umeščanju v trajnostni razvoj lokalne skupnosti. V Novi Gorici smo ob razglasitvi Središč župane prvič povezali med seboj. Z zanimanjem so poslušali drug drugega, ko so si izmenjavali izkušnje o že uspelih povezavah z Unesco šolami in namerah za prihodnje. Bilo je jasno, da gre pri tem za veliko več kot le za občasna leporečna priznanja. Gre za tkanje možnosti umeščanja demokratičnega sobivanja in delovanja šol in mladih, ki bodo jutri prevzemali odgovornost za razvoj. Dejavnost Središč smo zasnovali na štirih nivojih (lokalnem, regijskem, nacionalnem in mednarodnem), zato podpirajo tudi odpiranje občin v širši prostor. S prvimi dosežki smo bili res lahko zadovoljni, z razvojem Središč pa kaže vsekakor nadaljevati.

Pri Stebru miru gre predvsem za vzorno povezanost Unesco šol med seboj, pri Središčih pa gre za trdnejšo vpetost in povezanost v lokalne skupnosti. Oboje je za razvoj Unesco šol in idealov zelo pomembno.

- **Kaj bi želeli sporočiti Unesco vrtcem in šolam?**

Naj se še globlje zasidra Gandhijeva misel »Ni poti do miru – mir je pot«. Da bi se prav vsi zavedali globine tega rekla! Če bi bila ena sama trdna pot, resnica, dokončno znanje, podoba stabilne osebnosti, bi morda učitelju-prenašalcu znanja še lahko nekako uspelo. Življenje pa je bolj zapleteno – vse je v stalnem gibanju, spreminjanju. Mir je pot, je proces, tudi sami smo del tega. Razvijajo in spreminjajo se mladi, pa tudi mi, učitelji. Podiramo pregrade in meje v nas samih in okoli nas. Odpiramo se svetu lastnega spreminjanja, odpiramo se vplivu drugih ljudi in narave. Smo povezani. In le tako bomo zares srečni, saj lahko doživimo daljne skupne poti. Biti učitelj Unesco vrtca in šole je zahtevna vloga. Učitelj je dosti več kot le prenašalec znanja. Je nosilec in ustvarjalec skupnih dinamičnih poti, ki vodijo stalno naprej. In prav v tem je čar, veličina in največja vrednota.

UNESCO ASP SREDIŠČA se predstavijo

V naši UNESCO ASP mreži je 10 UNESCO SREDIŠČ: Celje, Kapela, Ljubljana, Maribor, Mojstrana, Nova Gorica, Piran, Pišece, Ptuj in Slovenj Gradec. Naloge in pristojnosti središča so:

- izdelava plana dela središča, izdelava poročila o delu središča, koordinacija dela med šolami v središču,
- sodeluje z nacionalnim/o koordinatorjem/ico na vseh področjih in nivojih delovanja mreže, sodeluje z občinami in lokalnimi skupnostmi, iz katerih prihajajo šole v središču.

UNESCO ASP SREDIŠČE CELJE

Središče je pomemben člen v procesu širjenja načel UNESCA in naša pravica je, da v njem aktivno sodelujemo.

UNESCO središče Celje sestavljamo članice: IV. osnovna šola Celje (vodja), OŠ Frana Kranjca Celje, OŠ Griže, OŠ Zreče, Gimnazija Celje - Center, Šolski center Celje - Gimnazija Lava, Šolski center Celje - Srednja šola za gradbeništvo in varovanje okolja, Srednja zdravstvena šola Celje (v uvajanju).

Od leta 1997 sta polnopravni članici ASP mreže OŠ Frana Kranjca Celje in Gimnazija Celje-Center, ostale so se pridružile leta 1999 in kasneje. Ob evalvaciji leta 2012 smo vse ponovno potrdile svoje članstvo v ASP mreži in pridobile nove certifikate.

Zavedanje, odgovornost, proces

Zavedamo se odgovornosti, ki smo jo s tem članstvom pridobili. Vse od začetka vstopa v to svetovno združenje in ob postopnem spoznavanju pomena Unescovih načel si prizadevamo za sodobno, aktualno, odprto, vsebinsko bogato, strokovno, razvojno naravnano, komunikativno in okolju prijazno šolo. V teh letih se je naše obzorje širilo, z njim pa vrednote, ki nas osebnostno bogatijo. V tem procesu je pomemben prav vsak posameznik. Naučili smo se, da s povezovanjem, sodelovanjem in odprtostjo lahko dosežemo več in da nas spoznavanje različnih svetov druži v en, skupni svet.

Začetki in nadaljevanje

Prvič smo Unescov duh začutili na mednarodnem Unescovem taboru v Piranu. Z vseh oblik druženj, predvsem preko nacionalnih projektov in strategij slovenskih šol UNESCO ASP mreže, smo vedno prinesli kakšno novo izkušnjo, spoznanje, doživljaj. Posebno pozornost posvečamo mednarodnim dnevom, letom in desetletjem.

1

2

- 1 Unesco dan
- 2 Naše mesto – vaše mesto
- 3 UNESCO mozaik različnosti in enakosti
- 4 Ulični Unesco ASP tek mladosti
- 5 Veselje do znanosti
- 6 DREVO = ŽIVLJENJE
- 7 ENO Tree Planting
- 8 Dan kulturne raznolikosti za dialog in razvoj v Celju

2

6

4

5

V našem središču smo razvili kar nekaj nacionalnih projektov (Naše mesto - vaše mesto/ Večerja/ Unescov naravoslovni tabor za osnovnošolce/ DREVO = ŽIVLJENJE), ki s povezovanjem z drugimi državami počasi preraščajo v mednarodne (Pletemo niti mreže in DREVO = ŽIVLJENJE), hkrati pa razvijamo tudi nove (Učenec poučuje/ Veselje do znanosti).

Skozi vsa leta članstva redno sodelujemo v nacionalnih in mednarodnih projektih UNESCO ASP.

Vizija, prežeta z Unescovimi idejami, cilji, v smislu štirih Delorsovih stebrov

Naš notranji kurikulum nenehno dograjujemo, spreminjamo, povezujemo ... prav zaradi tega, ker je naš splošni tok razmišljanja, dela in vizije nasploh prežet z Unescovimi idejami in

7

8

9

s cilji v smislu štirih Delorsovih stebrov. A prav tu nas vedno znova čaka še toliko neprehojenih poti!

Vsaka medpredmetna povezava, projektni dan, raba IKT pri pouku, razvojni projekt ali kakršen koli drug sodoben pristop k pouku je sled takšnega razumevanja sodobne šole. Velikokrat se znajdemo na križpotju med obveznim, predpisanim in »neobveznim«, a za nas tako zelo nujnim ... Vse večji so časovni in organizacijski problemi, a kljub temu želimo otrokom dati največ – šolo za življenje. Želimo jih naučiti misliti s svojo glavo v duhu demokracije in solidarnosti.

10

11

Na mladih svet stoji

Od leta 2012 je začela delovati mladinska platforma z UNESCO glasniki. V našem središču sta aktivni dve UNESCO glasnici.

Ponosni smo, da smo v UNESCO ASP mreži

Nov način življenja zahteva visoko stopnjo zavesti, človeka, ki bo razumel naravno soodvisnost in svojo vlogo Zemljana. Zato prvi člen Splošne deklaracije človekovih pravic, ki pravi »Vsi ljudje se rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Obdarjeni so z razumom in vestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje,« Unescove šole še posebej zavezuje. Ponosni smo na številne humanitarne in prostovoljne akcije, ki jih izvajamo. V vsakdanjem življenju šole poskušamo načrtno vzpostaviti ustvarjalno in sodelovalno klimo brez nasilja, s sprotnim reševanjem problemov. Največji poudarek dajemo povezovanju mladih kot priložnosti za sklepanje novih prijateljskih vezi.

KSENİJA LESKOVŠEK KORBER, VODJA SREDIŠČA, IN **DRAGICA MILOJEVIĆ**

9 UNESCO glasnici središča Celje Klara in Tjaša

10 Pletemo niti mreže s prijazno besedo

11 Partnerski obisk v Indiji

UNESCO ASP SREDIŠČE KAPELA

Kdo smo, ki delamo v UNESCO ASP središču Kapela?

Smo kot škarje v rokah spretnih šivilj. Spodbujamo, oblikujemo in kreiramo mlade na pomurskem koncu naše domovine, kot nam to narekuje UNESCO organizacija. V UNESCO središču Kapela je vključenih deset osnovnih šol in ena srednja šola. To so: OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova, OŠ Razkrižje, OŠ Turnišče, OŠ Odranci, OŠ Fokovci, OŠ Apače, OŠ Kapela, Dvojezična šola I. Lendava, OŠ Črenšovci, ki se nam je pridružila v tem šolskem letu, in Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci. Vseh 11 šol, ki tvorijo UNESCO središču Kapela, se med seboj povezuje in skupaj ustvarja ter sodeluje v skupnih dejavnostih UNESCO mreže. S tem bogatimo odnos ter razvijamo vrednote ter spoznavamo delo in življenje drugih šol.

Vizija, ki ji sledimo

Nova strategija in načrt dela ASP mreže je kot ključne elemente poudarila štiri Delorsove stebre učenja za 21. stoletje. Te stebre učitelji in učenci UNESCO središču Kapela

poskušamo preko projektov čim bolj vključevati v vzgojno-izobraževalno delo. Na ta način želimo učence pripraviti na izzive, ki nam jih ponuja svet. Pri delu nas vodijo naslednje smernice:

- živeti skupaj (bogatiti in ustvarjati medsebojne odnose, razvijati spoštovanje in pozitivno komunikacijo),
- ohranjati medkulturno raznolikost,
- razvijati solidarnost in prostovoljstvo,
- skrbeti za trajnostni razvoj (gospodarski, socialni in varstvo okolja),
- spodbujati pozitiven odnos do ljudi, stvari in hrane.

Projekti, posvojeni spomeniki in aktivnosti, ki so zaznamovale naše delo

Da bi čim bolj obogatili sodelovanje v središču, se skupaj povezujemo tudi v številnih nacionalnih projektih. Večerja je eden izmed nacionalnih projektov v UNESCO mreži, ki ima že dolgoletno tradicijo. Šole smo v tem projektu že večkrat sodelovale in zmeraj je bila druga šola gostiteljica. V mesecu

februarju 2010 smo nacionalni projekt izvedli na Osnovni šoli Kapela. Ta projekt je nastal predvsem z namenom, da obeležujemo svetovni dan materinščine, ki ga vsako leto praznujemo 21. februarja.

Vrednote so del stvarnosti in danes so vse premalo cenjene. Tudi knjiga je vrednota, ki jo moramo ceniti in sprejeti. V letu 2010 je slovenska prestolnica pridobila naziv »svetovna prestolnica knjige«, zato je prav, da nam je knjiga izziv in izhodišče za pogovor, za razvijanje medsebojnih odnosov, za doživljanje različnih izkušenj ter razvijanje vrednot.

Naj bo torej knjiga izhodišče za spoznavanje vrednot, razvijanje medsebojnih odnosov, razvijanje ustvarjalnosti ter doživljanje življenjskih izkušenj. Osnovna šola Kapela je v šol. letu 2009/10 izvedla nacionalni projekt Vrednote v svetu besed. Unesco šole smo povabili, da razmišljajo in ustvarjajo

ob književnih delih slovenskih književnikov, v katerih se razkrivajo izkušnje, ki jih tudi sami doživljamo v šoli, doma, med prijatelji ...

Cilji projekta so bili spoznavanje različnih življenjskih izkušenj in razvijanje zmožnosti doživljanja, razvijanje domišljije in ustvarjalnosti, sprejemanje drugačnosti in razvijanje čuta za pravičnost ter enakopravnost, razvijanje medsebojnih odnosov, doživljanje življenjskih izkušenj ter spoznavanje in razvijanje vrednot ter vzgoje za kulturo miru.

V središču Kapela smo v šol. letu 2012/13 prvič izvedli tri lastne nacionalne projekte (Naj Unesco razred – OŠ Fokovci, Prazniki nas družijo – OŠ Odranci in Živimo skupaj – OŠ Kapela).

Z nacionalnim projektom Živimo skupaj želimo razvijati in poglobljati medosebne odnose, se naučiti sodelovati,

6

- 1 Ob otvoritvi središča
- 2 Večerja
- 3 Predstavitev dejavnosti - Večerja
- 4 Pišemo pozitivna sporočila – Vrednote v besedah
- 5 Delavnica – Živimo skupaj
- 6 Uvodna predstavitev – projekt Živimo skupaj
- 7 Odkrivanje drugih kultur
- 8 Znamenitosti Velike Britanije

spoštovati in živeti skupaj. Pri tem moramo upoštevati raznolikost posameznika in spoštovati njegovo osebnost. V vseh dejavnostih smo dajali poudarek razvijanju pozitivnih medsebojnih odnosov in razvijali celostni pristop. K sodelovanju smo povabili tudi šole v UNESCO mreži. Pri raziskovanju naravnih in kulturnih značilnosti so se nam pridružile tudi OŠ Fokovci, OŠ Odranci, OŠ Rodica in Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci.

7

8

9 Most kulture

10 Predstavniki in učenci v Slovenj Gradcu

Šole našega središča v svoje letne plane dela vključujemo vse štiri Unesco teme. Medkulturno učenje so naši učenci doživljali s preučevanjem drugih dežel in kultur.

Središče Kapela je tudi nosilec dveh pilotnih projektov. Na OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova izvajajo projekt z naslovom Časi se spreminjajo, sledi ostajajo. Osnovna šola Kapela pa je nosilka projekta z naslovom Moč vode, ki ga izvajamo v Mednarodnem desetletju voda.

Ponosni smo

Vsi člani našega središča smo še posebej ponosni, ker nam je uspelo postaviti lastne projekte in k sodelovanju pritegniti tudi udeležence iz drugih središč. Ponosni smo tudi na naša UNESCO glasnika Ulo Litrop in Leona Deutscha, ki prispevata, da se duh Unesca širi med mladimi.

ANGELA STAJNKO, VODJA SREDIŠČA

Misli soustvarjalcev povezanosti v UNESCO mrežo

Življenje v skupnosti in medsebojno sodelovanje je kot pisane besede. Če ena od črk manjka, beseda nima več smisla. Zato je še kako pomembno, da se učimo sobivanja. Pomembno je, da se povezujemo, med seboj sodelujemo, se pogovarjamo, igramo, dihamo, skratka živimo.

Živeti skupaj je tudi eden izmed 4 temeljnih stebrov vzgoje in izobraževanja, na katerem raste in se razvija celotna UNESCO ASP mreža. Vse dejavnosti, ki jih razvijamo v središču, ter sodelovanje v različnih projektih, ponujajo možnosti praktičnih učnih aktivnosti, ki spodbujajo učence k razmišljanju, razumevanju in razvijanju moralnih vrednot. V zdravem in spodbudnem okolju, v katerem je veliko priložnosti za celostni pristop, se razvijajo neodvisne in odgovorne osebnosti, ki znajo prisluhniti tudi svojemu srcu.

ALENKA KOZAR, PREJŠNJA VODJA SREDIŠČA

UNESCO ASP SREDIŠČE LJUBLJANA

Unescova mreža na Slovenskem me spominja na trdno pajkovo mrežo, v kateri je pomembna vsaka, še tako drobna nitka. V našo mrežo se ulovijo lepe misli, dolga in nepozabna prijateljska druženja, pa še marsikaj drugega. Naša mreža je trdna, saj nas povezujejo nevidne, a dobro občutne nitke povezanosti in dobrega dela.

Središča so povezovalne niti te velike mreže. V njih se združujejo ljudje dobre volje, ki se trudijo podirati pregrade sveta, v katerem živimo, in pregrade ljudi, med katerimi živimo. Pregrade v nas, ki nam velikokrat jemljejo energijo in voljo, podiramo vsak dan, ko skušamo živeti v skladu z načeli UNESCA.

Osebna izkaznica našega središča

V središču Ljubljana je zbrano veliko število zavodov (14), mnogi pa se nam še želijo pridružiti. Pet zavodov ima mednarodni status: Osnovna šola Ledina, Osnovna šola Jožeta Moškriča, Gimnazija Ledina, Vrtec Jelka Ljubljana in Vrtec Pedenjped, ostali pa nacionalnega: Gimnazija Jožeta Plečnika, Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana, Gimnazija Vič, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, Osnovna šola Spodnja Idrija, Osnovna šola Jožeta Krajca Rakek, Osnovna šola Marije Vere Kamnik, Osnovna šola Rodica in Osnovna šola Sostro.

Z nami sodelujeta tudi OŠ Hinka Smrekarja in OŠ Franca Rozmana – Staneta iz Ljubljane, ki si želita pridobiti status Unesco šole.

V našem središču so združene različne generacije, od vrtca do srednješolcev, zaradi česar lahko poglobljeno in ves čas razvijamo medgeneracijsko sodelovanje. To smo dokazali že nekajkrat, tudi na prireditvi ob dnevu človekovih pravic v Koloseju decembra 2007, ko so skupaj nastopile vse generacije. Ob bogatem sodelovanju s šolami širom Slovenije in v

tujini ter z lokalno skupnostjo pa je medgeneracijsko sodelovanje v okviru projekta Dobre vesti iz naše šole in našega mesta leta 2012 rodilo medgeneracijsko knjigo Dobrodošli v našem kraju, prijatelji.

Zakaj smo izbrali Unesco pot?

Vsak od nas predstavlja delček mozaika, ki nas povezuje v skupno sliko bogatih odnosov. Druženja nas bogatijo in nam širijo obzorja. Otroci se povezujejo ne glede na generacijske razlike in tako bogatijo drug drugega in vse okoli njih.

Pot, ki smo jo izbrali, nas vodi od enega do drugega in nazaj k sebi. Vsi skupaj pa se učimo strpnosti in spoštovanja drug drugega, vrednot in izumiranju, in jih poskušamo ponovno vnesti v naše okolje kot višje cilje človeštva.

Aktivnosti, ki nas najbolj zaznamujejo

Na vseh zavodih našega središča se trudimo vzpostaviti ekologijo medsebojnih odnosov. Zelo velik poudarek dajemo odnosom med nami vsemi. Učenje o človekovih pravicah in uporaba tega znanja v vsakdanjem življenju je

pomemben cilj, h kateremu stremimo. Prav tako smo dejavni na področju obvarovanja naravne in kulturne dediščine, saj je skrb za naš planet skrb, ki je potrebna v današnjem času. Večino naših članic je sodelovala v projektu Posvoji-mo spomenik, saj je v našem okolju obilica kulturne in naravne dediščine, ki je vredna naše pozornosti in ki jo želimo ohraniti tudi za bodoče rodove: Pot spominov in tovarštva (OŠ Jožeta Moškriča), Ljubljana in Gramozna jama (Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana), Krim (Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana), Kofutnikova domačija, Mlinščica in Grobeljski drevored (OŠ Rodica), cerkev Marije na Skalci (OŠ Spodnja Idrija), rojstna

- 1 Slavnostna prireditev ob ustanovitvi Unesco ASP središča Ljubljana, listino podpisuje tedanja županja Ljubljane Danica Simšič
- 2 Slavnostna prireditev ob ustanovitvi Unesco ASP središča Ljubljana, srečanje vseh podpisnikov in vseh generacij
- 3 Ustvarjalci knjige Dobrodošli v našem kraju, prijatelji z županom Zoranom Jankovičem v Mestni hiši v Ljubljani
- 4 Posvojeni spomenik Krim, 2002, Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana
- 5 Posvojeni spomenik Grobeljski drevored, 2004, OŠ Rodica

hiša igralke Marije Vere (OŠ Marije Vere Kamnik), stavba OŠ Ledina (OŠ Ledina), spominska plošča Anici Černejevi (Gimnazija Ledina), divji kostanj (OŠ Franca Rozmana Staneta iz Ljubljane, Koseški bajer (OŠ Koseze). Vsekakor je naša dediščina bogata in raznolika.

Skozi štiri Delorsove stebre nas bogatijo ASP teme, ki jih vnašamo v osnovno delo: solidarnost, medsebojna pomoč, širjenje in branje pozitivnih novic, razvijanje osebnostnih lastnosti, ki nas odlikujejo.

UNESCO glasnika

Ponosni smo na prvega glasnika, ki je že davno odrasel in širi glas o mreži daleč naokrog, Žigo Vavpotiča, že kot osnovnošolec je prvič ponesel glas Unesca na Japonsko.

Leta 2012 sta se seznamu glasnikov pridružila dva nova, iz Osnovne šole Ledina, in sicer Domen Pinter in Rebeka Dobravec. S svojim aktivnim delovanjem sta že dokazala, da si naziv zaslužita in sta velik doprinos našemu središču. Upamo, da v naslednjem letu dobimo še kakšen nov glas, ji bo širil naše ideje. Domen se je imel čast srečati z generalno direktorico UNESCA Irino Bokovo, oba pa sta se odpravila tudi na kolesarsko turo s predsednikom države, Borutom Pahorjem.

Verjamemo, da bosta še naprej dejavna glasnika, ki bosta naš glas širila na vse strani.

Ponosni smo

V Središču je kar nekaj šol prevzelo vodenje različnih nacionalnih projektov, ki privabijo v glavno mesto in okolico tudi naše prijatelje od drugje. Prav tako dejavno sodelujemo v projektih po celi Sloveniji in v tujini. V našem središču

6 Žiga Vavpotič in Lena Klinar z učiteljico Matejo Završnik pri gostiteljici na Japonskem, 1999

7 UNESCO glasnika središča Ljubljana: Rebeka Dobravec in Domen Pinter s svojimi ledinskimi Unescovci

poteka kar sedem nacionalnih projektov: Dan človekovih pravic, osrednji projekt za vse šole od leta 1998 (OŠ Jožeta Moškriča), Menjaj branje in sanje ter Brez doma – a ne po svoji izbiri (Gimnazija Ledina), Moj kotiček je lahko vrtiček (Vrtec Jelka), Likovni ex tempore (OŠ Rodica), Voda – kaj mi pomeni (Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana) in Jezero je – jezera ni (Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana), en mednarodni projekt in velika množica pilotnih projektov. Posebno ponosni smo na mednarodni projekt Dobre vesti iz naše šole in našega mesta (vodja Ljubica Kosmač) v okviru katerega sta v sodelovanju desetih šol iz Slovenije in tujine izšli dve knjigi: pesniška zbirka Vsako prijateljstvo je pesem (izšla v okviru programa Ljubljana, svetovna prestolnica knjige 2011) in medgeneracijska Dobrodošli v našem kraju, prijatelji (izšla v okviru programa Maribor, svetovna prestolnica kulture 2012). Naš glasnik Domen Pinter pa je poskrbel, da sta našli mesto tudi v Parizu, na sedežu UNESCA, saj ju je ob srečanju podaril generalni direktorici Irini Bokovi.

Posebno ponosni smo, da naše šole dihajo in vsakodnevno delajo v Unesco duhu. Nismo to, kar smo, samo v projektih in ob posebnih dnevih, mi smo Unescovci vsak dan.

Vizija, ki ji sledimo

V delu, ki ga opravljamo, vidimo veliko pozitivnega in to je tudi naša vizija, ki ji sledimo. Prinašati pozitivno, dobro energijo v svet in hkrati poskrbeti za naravno in kulturno dediščino, da ostane tudi prihodnjim rodovom, ter medgeneracijsko sodelovanje, ki nas vedno znova obogati in prinaša vsem generacijam samo dobro.

Radi se družimo, zato z veseljem obiskujemo druge dele Slovenije ter jo s pomočjo prijateljev UNESCO ASP mreže raziskujemo in predemo nove nitke povezanosti. Zavedamo se posebnosti naše mreže in smo ponosni, da smo del nje.

KARLA LEBAN, VODJA SREDIŠČA

8

9

- 8 Knjigi, izšli v letih 2011 in 2012 v okviru projekta Dobre vesti iz naše šole in našega mesta
- 9 Četrtošolci OŠ Ledina navdušeno recitirajo svojo pesem iz pesniške zbirke Vsako prijateljstvo je pesem, Ljubljana, 2011
- 10 Ustvarjalci po predstavitvi svoje knjige Dobrodošli v našem kraju, prijatelji v Vetrinskem dvorcu v Mariboru, 2012

10

UNESCO ASP SREDIŠČE MARIBOR

Sestava mariborskega središča

UNESCO središče Maribor je pestro, saj združuje osnovne in srednje šole. Med njimi je OŠ bratov Polančičev Maribor, ki ima mednarodni status, ter OŠ in vrtec Sveta Trojica, OŠ Franceta Prešerna Maribor, OŠ Leona Štuklja Maribor, OŠ dr. Jožeta Pučnika Črešnjevce, Srednja ekonomska šola Maribor, Srednja šola za gostinstvo in turizem Maribor in OŠ Janka Padežnika Maribor, ki imajo nacionalni status. V prvih letih delovanja je bila pestrost še večja, saj je bil poleg izobraževalnih zavodov eden od vidnejših in prvih članov tudi Dijaški dom Lizike Jančar, ki je v šolskem letu 2012/13 odstopil. Danes v naši sredini pogrešamo vrtnice in upamo, da se nam bo kateri od njih v prihodnosti pridružil in tako zaokrožil sestavo našega središča, katerega začetki segajo v leto 2004. Središče Maribor je bil pobudnik in v preteklosti nekajkrat organizator strokovnega izobraževanja za mentorje UNESCO ASP mreže.

Posvojeni spomeniki kulturne in naravne dediščine

Heterogenost ni le značilnost našega središča, ampak tudi njegovega delovanja oziroma vsebine. Posvojili smo sedem spomenikov in tudi tu je prisotna raznolikost in pestrost, saj gre za različne vidike dediščine, od kulturnih objektov (Forma Viva na Kidričevem trgu, Cerkev pri Sveti Trojici, OŠ Franceta Prešerna Maribor, Vaški vodnjak s periščem, Prazgodovinsko gradišče Poštela), naravne dediščine (Stara trta) in celo tradicionalnih jedi (Slovenske narodne jedi).

UNESCO glasnica

V letu 2012 smo v našem središču dobili UNESCO glasnico Urško Pliberšek, ki prihaja iz Srednje šole za gostinstvo in turizem Maribor. Dijakinja se je že v času obiskovanja osnovne šole vključevala v številne dejavnosti, ki so sledile ciljem in

- 1 Izdelek iz gline
- 2 Unesco kviz
- 3 Polepšajmo si stol
- 4 Izdelek iz »karton«
- 5 a,b,c: Utrinki iz gledaliških predstav
- 6 a,b,c: Utrinki iz dneva Kapljice življenja

načelom UNESCA, z vpisom na srednjo šolo pa je s svojimi dejavnostmi nadaljevala in jih nadgrajevala. Dijakinja je svoje poslanstvo na zanimiv, neposreden način predstavila na različnih srečanjih UNESCO središča in s tem spodbudila udeležence k nadaljnjemu delovanju in razmišljanju v okvirih, ki jih podaja UNESCO. Ponosni smo nanjo.

Pomembnejši nacionalni projekti v preteklosti

Srednja ekonomska šola Maribor je bila pred leti nosilec odmevnega nacionalnega projekta o človekovih pravicah z naslovom Mladi Evrope v eni deželi. V šolskem letu 2002/03 so aktualizirali vključevanje Slovenije v EU. Dijaki in mentorji so »rušili meje« z avstrijskimi dijaki in njihovimi mentorji. Ugotovili so, da je povezovanje, zlasti z obmejnimi državami pri vključevanju Slovenije v EU, pomembno. V ta namen so obiskali avstrijske srednje šole in sodelovali na okrogli mizi, s tematiko vključevanja Slovenije v EU. Znotraj projekta so vsa leta ozaveščali dijake in učence o temeljnih človekovih pravicah in odgovornostih. Sodelujoči so v projektu opredeljevali in oblikovali lastne pravice vzporedno z odgovornostmi.

Na zaključno prireditev leta 2004 je bil povabljen tudi varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek, kjer je bila osnovna tema povezana s pravicami mladih v EU.

Odmeven projekt ob Dnevu družin je imel Dijaški dom Lizike Jančar Maribor, znotraj katerega so se zvrstili likovni, fotografski in literarni natečaji, ki so se nanašali na temo Unesco leta. Projekt so zaključili z osrednjim koncertom, na katerega so povabili Unesco šole.

Nikakor pa ne smemo pozabiti na Unesco kviz OŠ bratov Polančičev Maribor, ki je že tradicionalen in vsako leto množično obiskan.

Projekti mariborskega središča danes

Smo nosilci nacionalnega projekta z mednarodno udeležbo, treh nacionalnih in štirih pilotskih projektov. Vsebina Unesco projektov v središču je taka, da pokriva vsa štiri področja Delorsovih stebrov.

Nacionalni projekt - Unesco kviz OŠ bratov Polančičev Maribor

Koordinator enega po udeležbi množičnejšega nacionalnega projekta je mag. Darko Hederih. Kviz je bil prvič izveden leta 2000. Osnovni cilj kviza je razširiti znanje Unesco vsebin, povezovati udeležence, razvijati ekološko zavest, strpnost ... Da ne bi, kot je za kvize v navadi, zgolj preverjali znanja, ekipe pred srečanjem žrebamo in s tem zmanjšamo tekmovalnost in povečamo vrednote, povezane s sodelovanjem, sobivanjem, skratka, skušamo zagotoviti 'pokritost' vseh Delorsovih stebrov. Ne iščemo zmagovalne ekipe, ampak s skrbnim izborom tematike želimo čim več naučiti, ponoviti, spomniti, predvsem pa povezati. V netekmovalnem delu srečanja si vsako leto ogledamo enega od posvojenih spomenikov središča.

Nacionalni projekt z mednarodno udeležbo Ekodan OŠ bratov Polančičev Maribor

Prvič se je kot nacionalni projekt z mednarodno udeležbo izvedel aprila 2013, sicer pa smo ga na šoli izvajali že četrto leto zapored. Koordinatorica je mag. Bojana Peruš Marušič.

Osnovni cilji projekta so spoznati eko vsebine, dvigniti ekološko zavest in se predvsem družiti ter širiti prijateljske vezi med učenci in mentorji. Učenci lahko izbirajo med številnimi delavnicami in tako prispevajo k boljši ekološki ozaveščenosti. Vrednost dneva se v veliki meri pokaže v zaključni predstavitvi, ko na odru in razstavišču predstavimo vse delavnice. Tako dobijo udeleženci vtis celote, hkrati pa se družijo v prijetnem ambientu in sproščenem vzdušju.

Nacionalni projekt Z odra na oder OŠ Leona Štuklja Maribor

Koordinatorici projekta sta Danijela Kajzer in Metka Ferk. Prvič se je kot Unesco nacionalni projekt izvedel februarja 2013, sicer pa se na šoli izvaja že vrsto let.

Srečanje zagotavlja dvoje – usvajanje in spremljanje veččin gledališke igre in – kar je vsaj enako pomembno – druženje predstavnikov Unesca, tako otrok kot mentorjev. ASP koordinatorji izkoristimo srečanje za klepet o aktualni Unesco problematiki in pogosto na takšnih, neformalnih srečanjih najdemo rešitev, ki nam je na uradnem sestanku spolzela iz misli.

Nacionalni projekt Kapljice življenja na OŠ dr. Jožeta Pučnika Črešnjevca

Koordinatorji projekta sta Katja Skubic in Nataša Germ. Prvič se je kot nacionalni projekt izvedel aprila 2013, sicer pa ga na šoli izvajajo že vrsto let.

Osnovni cilj projekta je ozaveščanje učencev o svetovni problematiki preskrbe z vodo in s problemi, povezanimi s tem (bolezni, revščina, suša, onesnaženost, pitna voda ...). Nič manj pomembno pa ni medpredmetno povezovanje in povezovanje z Unesco šolami.

Prijateljske vezi in medsebojno sodelovanje

Vsi zavodi v središču aktivno sodelujemo in si medsebojno pomagamo pri organizaciji posameznih obeležij. V zadnjih letih so naša srečanja še posebej pristna. Tudi učenci različnih zavodov so spletli trdnjše in trajnejše vezi. Mar ni prav to bistvo UNESCA? Pestrost sestave UNESCO središča Maribor zagotavlja medsebojno učenje in posnemanje dobre prakse. Vsak zavod pristopa na svoj način. Nekateri so 'močnejši' pri vključevanju Unesco vsebin v šolski kurikulum in nam kažejo pot, kako naj to storimo še drugi. Drugi spet v večji meri širijo znanja Unesco vsebin, tretji pa so z gled, kako razvijati strpnost in medkulturno vzgojo. Ekološka zavest je visoka pri vseh zavodih, le da jo udejanjamo na različne načine. Zavodi, ki jim to omogoča okolica, dajejo veliko pozornost ekološkim temam in tradiciji ...

Težko bi izdvojili top temo središča ali teme, na katere smo še posebej ponosni. Po trajanju in stažu je to Unesco kviz, po pestrosti udeležencev in vsebin Ekodan, po povezanosti s kurikulumom pilotski projekt Fair-play, po prizadevanju za strpnost aktivnosti srednješolskih zavodov, po skrbi za

dediščino pa prispevki zavodov iz periferije. A zdi se, da daje največji pečat središču skupinski duh, duh pripadnosti in sodelovanje med različnimi članicami središča.

MAG. BOJANA PERUŠ MARUŠIČ, VODJA SREDIŠČA

Misli dolgoletnih Unescovcev

Moje delovanje v okviru UNESCO mreže je zaznamovala organizacija in izpeljava nacionalnega projekta Unesco kviz, druženje v mednarodnem projektu KIK v Piranu in številna formalna in neformalna srečanja z 'Unescovci'. Prav ta, neformalna srečanja so me najbolj obogatila. Sproščeno Unescovo vzdušje, kjer ni nič narobe, če je kaj narobe, daje posebno energijo in moč. Ni pomemben dosežek, ampak dober namen. Ni pomemben cilj, ampak pot.

MAG. DARKO HEDERIH

Moje delovanje v okviru UNESCO ASP mreže je zaznamovalo predvsem delo pri organizaciji UNESCO ASP mreže. Bil sem član programskega sveta, imenovanega s strani ministra, vodja središča in član ožjega tima nacionalne mreže. Z veseljem se spominjam vseh naših srečanj, kjer sem se veliko naučil po sistemu daj – dam. Začetki so bili težavni (brez finančne podpore, dokazovanje dela za UNESCO – nastajanje ustreznega pravilnika, določitev statusa posameznih članic, oblikovanje simbolov ...). Posebej v spominu mi ostajajo prva leta, kjer smo se kot šola pripravljali le za tabor v Piranu. To je od nas zahtevalo ogromno energije in denarja. Z nekajletnim druženjem smo spoznavali, kaj pomeni biti član Unescove družine. Tako smo pričeli z delom v šoli skozi vse šolsko leto, vsebine smo pričeli vključevati v šolsko vsakodnevno delo, družili smo se z ostalimi člani po Sloveniji ... Postajali smo bolj sproščeni in seveda ponosni, da smo člani te mreže. Prijetno je potovati po Sloveniji, obiskati ali prevoziti kraj in se spomniti, da imaš tukaj prijatelje.

MLADEN TANCER, PROF.

UNESCO ASP SREDIŠČE MOJSTRANA

»Siva pot, vodi me, kamor hoče srce, na Gorenjsko, kjer gore so, vodi me, siva pot.«

Siva pot vas pripelje v Mojstrano, vas, ki kot rdeča preproga odpira poti k našemu očaku Triglavu, in v vas s šolo, ki vodi središče za Gorenjsko. Naša šola je majhna, a naše središče razmeroma veliko, saj danes obsega 15 šol z mednarodnim in nacionalnim statusom. Šole z mednarodnim statusom so: OŠ 16. decembra Mojstrana, OŠ Stražišče Kranj, OŠ Cvetka Golarja Škofja Loka ter Biotehniški center Naklo. Šole z nacionalnim statusom pa so: Gimnazija Škofja Loka, OŠ Gorje, Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica, OŠ Frana Saleškega Finžgarja Lesce, OŠ Josipa Plemlja Bled, OŠ Toneta Čufarja Jesenice, OŠ Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem, OŠ Koroška Bela Jesenice, Gimnazija Jesenice, OŠ Poljane ter OŠ Preserje pri Radomljah. Čeprav vedno aktivna v duhu UNESCO, je trenutno brez statusa središču priključena še OŠ Simona Jenka Kranj. V preteklosti je bila v središče vključena tudi OŠ Prežihovega Voranca Jesenice.

1 OŠ Davorina Jenka Cerklje tradicionalno pripravlja dobredelni koncert Podarim ti pesem, kjer v počastitev slovenskega kulturnega praznika učenci podarjajo pesem, ples in igranje na instrumente - skupaj s starši, brati, sestrami, mentorji.

2 Na OŠ Stražišče so v okviru projekta Modri stol ob slovenskem kulturnem prazniku in obisku Andreja Rozmana - Roze na šoli pobarvali klopce na celotnem hodniku.

3

4

6

3 Darja Pikon je bila prizadevna vodja središča od njegove ustanovitve pa vse do leta 2012, ko je prevzela nacionalno koordinacijo. Z velikim navdušenjem in pozitivno naravnostjo koraka v duhu UNESCO in pravi: »Najboljše šole v Sloveniji so Unescove šole – ker imajo širino, znanje, potrpežljivost, fleksibilnost in ker se v njih čuti, da učitelji in učenci v sožitju dihajo z zidovi stavbe.«

4 Likovno srečanje na OŠ Gorje

5 Unesco srečanje na OŠ Cvetka Golarja

5

Različno in skupno

Raznoliki smo – od mestnih do vaških, od majhnih do velikih. Kaj nas v tej naši raznolikosti povezuje, kaj imamo skupnega? Morda hribe – četudi je sedež šole na ravnini in ne pod vznožjem gora, lahko le-te v hipu zaobjamemo z očesom ali pa se malodane od doma napotimo po poti navkreber. Nas druži še kaj? Vsekakor pripadnost. Pripadnost sivim cestam Gorenjske. Pripadnost UNESCO.

Leta 1997 smo se kot prva šola na Gorenjskem pridružili UNESCO mreži. Mreža se je večala, ob ustanovitvi središč smo prevzeli vlogo središča za Gorenjsko. Od tedaj se središču priključujejo nove šole, ki krepijo Unescovo moč. Skupaj rastemo, vztrajamo, poglobljamo svoje delo, se spodbujamo in gremo naprej. Sodelujemo v projektih in se povezujemo pri organizaciji aktivnosti. Srečanja središča so postala že tradicionalna; vsako leto se srečamo na eni izmed središčnih šol, kjer se ne srečujemo le koordinatori in učitelji, temveč težimo k temu, da bi se povezali in družili tudi učenci naših šol.

Na naša vsakoletna srečanja središča smo še posebej ponosni.

Z našimi malimi, vsakdanjimi stiki, odnosi in komunikacijami utiramo stopinje v bolj utrjene stezice na poti Unescovih ciljev. Začeni v naših šolah z vodstvi šol, učitelji, učenci. Ko stopamo korake, pokukamo navzven – v središče in v mrežo – in začutimo, kako lepo je, ko se nam odpre obzorje. Ne le v Sloveniji, gledamo tudi preko meja, naše projekte širimo tudi v mednarodne sfere. In ne nazadnje, z v letošnjem letu izbrano UNESCO glasnico, Mašo Pikon, težimo, da se bo naš glas slišal še bolje in še dlje.

Rastemo skozi učenje, delo, sobivanje in osebno zadovoljstvo

Skozi štiri Delorsove stebre izobraževanja krepimo sebe in razvijamo strpnost do drugih. Želimo biti trdni na svojih nogah in se počutiti dobro v svoji koži. Želimo si izgraditi sebe v močne osebnosti, da se od »drugačnih« ne bomo počutili ogroženi in da bomo lahko odprto pristopili k njim. Želimo biti razgledani in kritični v svetu, biti občutljivi na probleme, ki jih prinaša življenje – tako na našem pragu kot tudi pri sosedu ali na drugem koncu sveta.

6 Plakat, ki so ga izdelali učenci 8. razreda OŠ Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem za likovni natečaj Evropske komisije z naslovom »Nariši mi eno od pravic«. Plakat je bil državni zmagovalec in je odpotoval na finalni izbor v Bruselj, kjer ga je Evropska komisija za izbor del uvrstila med tri najboljše v Evropi.

7 Sajenje drevesa in sodelovanje v ENO TREE PLANTING DAY na OŠ Cvetka Golarja Škofja Loka.

8 Dijaki 3. G EGSŠ Radovljica so v sklopu Tedna vseživljenjskega učenja organizirali orientacijski pohod, ki so se ga udeležili tudi varovanci CUVD Matevža Langusa.

9 Obeležitev mednarodnega leta biotske raznovrstnosti na OŠ Stražišče z razstavo plazilcev ter opogumljanjem za stik z njimi ...

10 Medgeneracijsko sodelovanje OŠ Toneta Čufarja z varovanci doma Franceta Berglja Jesenice. Tekom celotnega šolskega leta učenci starostnikom krajšajo čas tako, da jih povabijo v šolo in skupaj z njimi pečejo, plešejo, likovno ustvarjajo, kuhajo, jim predstavljajo naše projekte na šoli ali jih popeljejo po Jesenicah in jim razlagajo o znamenitostih kraja ter jih vedno pogostijo.

11 Raznolikost dogajanja ob pilotnem projektu OŠ Preserje pri Radomljah - na športni soboti, kjer medsebojno sodelujejo učitelji, učenci, starši in lokalna skupnost. Seznanjajo se z različnimi športi, spoznavajo policijsko in gasilsko delo in tako preživijo nepozabno sobotno dopoldne, prežeto tudi s pesmijo in plesom.

12 Gorniški tabor OŠ 16. decembra Mojstrana

13 Tujejezični recital Gimnazije Škofja Loka

14 Torkarjeva kolonija OŠ Koroška Bela

Skozi naše aktivnosti se krepi Unescov duh

Šolsko leto je prekratko, da bi realizirali vse svoje zamisli, stran pa prekratka, da bi zapisali vse svoje dejavnosti, je nekoč zapisala ena od šol v središču. Dejavnosti, projektov, akcij, obeležitev je veliko. Vsekakor so nas v preteklosti povezovali in krepili nacionalni projekti z dolgoletno tradicijo: Gorniški tabor, Tujejezični recital, kasneje tudi Torkarjeva kolonija. Danes nas povezujejo še mnogi drugi dogodki. V letošnjem letu smo obstoječim nacionalnim projektom dodali še štiri nove, tri nacionalne in enega mednarodnega. Utrip UNESCA pa se širi predvsem skozi aktivno delo vsake posamezne šole s svojimi pilotnimi in drugimi projekti, inovativnimi obeležitvami ter svojevrstnim doprinosom Unesco krožkov. Če bi želela naštevati, nikakor ne bi mogla zajeti vsega delovanja. Kot smo raznolike šole središča, je raznolik tudi pristop k doseganju ciljev in tako so raznolike tudi naše aktivnosti.

Upam si trditi, da v luči pripadnosti UNESCO vse šole središča sejejo semena Unescove miselnosti v otroke, s čimer jim damo priložnost, da vzklijejo.

Še dolgo po tem, ko učenci, dijaki zapustijo naše šolske klopi, opazimo cvetove, ki žarijo v pravih Unesco barvah, ne le na Gorenjskem, temveč tudi po Sloveniji in svetu.

Sive poti še vedno vodijo na Gorenjsko, vodijo pa tudi daleč, v širni svet.

NIVES KOŠIR MAČEK, VODJA SREDIŠČA

UNESCO ASP SREDIŠČE NOVA GORICA

V UNESCO središče Nova Gorica so vključene tri šole. Dve osnovni, OŠ Kobarid in POŠ Bilje, in ena srednja šola, Gimnazija Nova Gorica. Kljub temu, da je središče majhno, je po svojem delu prepoznavno po Slovenji in tudi v tujini.

Delovanje in aktivnosti ter naša vizija

Gimnazija Nova Gorica je nosilec nacionalnega projekta Meja. Nova Gorica, mesto na meji, se je v svojih šestdesetih letih naučila živeti na robu Slovenije in slovenstva in spoznati vse prednosti in bremena, ki jih prinaša politična, jezikovna in narodnostna razmejitev.

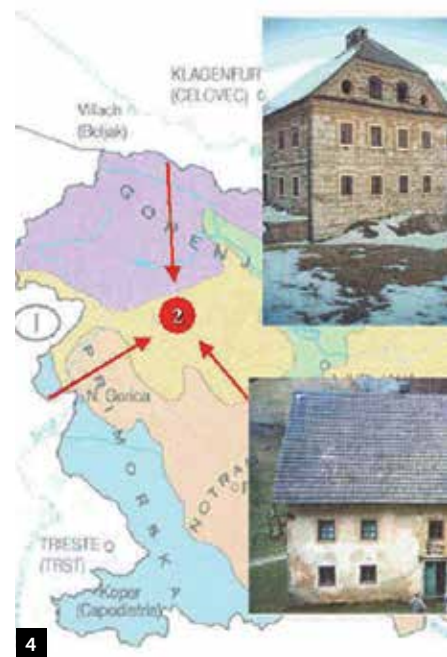
Projekt Meja je zasnovan za novo Unescovo desetletje – Desetletje učenja za trajnostni razvoj (2005-2015). Življenje na Goriškem je tesno povezano z mejo, ki že dolga stoletja ločuje romanski in slovanski svet. Slovenci, Italijani in Furlani ponovno odkrivamo enoten prostor, ki ga je meja v 20. stoletju nasilno razdelila in ga je sedaj proces združevanja Evrope v sicer različnih zgodovinskih okoliščinah ponovno združil. Mladi skozi delo v projektu Meja utrjujejo zavest o pomenu sodelovanja v mreži. Kot njeni dragoceni in potrebni člani pridobivajo izkušnjo skupnega učenja, raziskovanja, prijateljstva z elementi zaveznitva. Mladi skozi sodelovanje v projektu Meja navezujejo stike z vsemi šolami slovenske in svetovne ASP mreže in tudi s šolami sosednjih narodov iz Basana, Gorice in Vidma, italijanskimi šolami s slovenskim učnim jezikom iz Gorice, šolo iz Beljaka in Opatije.

Ob spoštovanju štirih Delorsovih stebrov je delo usmerjeno na: 1. Učiti se, da bi vedeli, 2. Učiti se, da bi znali delati, 3. Učiti se, da bi znali živeti skupaj in 4. Učiti se biti.

Prvi korak je učiti mlade o njihovih pravicah in svoboščinah, ki jih delijo z vsemi ljudmi sveta. S poznavanjem svojih pravic se zavezujejo spoštovati tudi pravice drugih. Prav zato vsako leto organiziramo delavnice z naslovom Poznavanje sebe in svojih korenin.

Vsako oziroma vsako drugo leto organiziramo srečanje Unesco šol na meji. Na srečanje povabimo tudi šole iz

sosednjih držav. Prvo srečanje na meji je bilo posvečeno obema mestoma: Novi Gorici in Gorici. Na drugem smo se spomnili usodnih bitk leta 1915 na Soški fronti, na tretjem smo obeležili stoto obletnico izgradnje bohinjске proge. Četrto srečanje, s katerim smo proslavili Gregorčičevo leto, je organizirala OŠ Kobarid. Naslednje srečanje se je odvijalo v Brdih, pod naslovom V Brda – v gaj, v mladosti razcveteni maj. Med vinogradi, sadovnjaki in oljčniki smo spoznavali bogato kulturno in naravno dediščino tega mejnega prostora. Naslednje leto so organizacijo srečanja na meji prevzeli na POŠ Bilje, oktobra 2012 pa je Meja potekala v Kobaridu, in sicer v znamenju 300-letnice tolimskega punta.

Maja 2011 je središče Nova Gorica v mestu vrtnic gostilo Dan kulturne raznolikosti. V središču mesta so potekale gledališke, likovne, glasbene, gibalno-plesne delavnice in povezovala mlade in njihove mentorje z vseh vetrov.

Vse tri šole obeležujemo mednarodne dneve in leta na različne načine: z razstavami likovnih del, z izvedbo anket in z organizacijo športnih in kulturnih izmenjav na meji.

Posebno pozornost namenimo prostovoljnemu delu in dobrodelnim prireditvam ter čezmejnemu sodelovanju. Na

šoli tako že več let potekata dve dobrodelni prireditvi: Zlati oreh je postavljena v čas miklavževanja. Na njej sodelujemo profesorji, dijaki in njihovi starši. Družimo se na športni in kulturni prireditvi in skupaj pripravljamo tržnico dobrote. Zbrani denar pa namenjamo dijakom iz socialno šibkejših družin. Podobno je zasnovana spomladanska prireditev Podarimo vam pesem, le da je ta usmerjena še nekoliko širše, kot nastopajoči so vabljeni bivši dijaki naše gimnazije, zdaj že uveljavljeni v svetu umetnosti.

Aktivno sodelujemo na srečanjih INTERREG IIIa Vode (Scuola sul fiume, Trbiž – Trenta, maj 2004), INTERREG IIIa Mestna kultura (La cultura delle città, Videm–Nova Gorica–Izola, november 2005 do september 2006) ter mednarodnem taboru Vzgoja za mir (Via Alpina - Educazione per la pace, Forni di Sopra, junij 2007 in september 2008, junij 2009).

Šole sodelujejo tudi na mednarodnih taborih. Na mednarodni konferenci v Aurichu (Nemčija, 2000) so dijaki razpravljali o pomenu trajnostnega razvoja za današnje in bodoče generacije. Dijaki novogoriške gimnazije in učenci POŠ Bilje so sadili drevo miru (Environment Online Tree Planting, Finska, september 2006, 2007, 2008, 2009). Gimnazijci so v

- 1** Razglasitev UNESCO glasnikov, 2012
- 2, 3** Saditev drevesa miru, Nova Gorica, 2006
- 4** Mladi posvojimo spomenik: Hiša na Šentviški planoti
- 5** Dobrodelna prireditev Gimnazije Nova Gorica: Zlati oreh
- 6** Razstava dijakov Gimnazije Nova Gorica: Mir-sožitje-strpnost
- 7a** »Z vrtnico v roki« na trgu Evropa v Novi Gorici
- 7b** Po poteh miru na Krasu
- 7c** Unesco srečanje na Mostu na Soči
- 7d** Kulturni program OŠ Simona Gregorčiča iz Kobarida
- 7e** Po Biljenskih gričih
- 7f** Likovna delavnica v Šmartnem v Goriških Brdih

7e

internetni konferenci predstavili Novo Gorico in Slovenijo mladim po svetu (This is our Time, Nizozemska, oktober 2006). Aktivno so sodelovali na mednarodnem taboru Jeziki Evrope – bogastvo Evrope, ki je bil v Smoljanu v Bolgariji (2002). V okviru mednarodne izmenjave so dijaki evropskega oddelka obiskali Unesco gimnazijo v Bolgariji (oktober, 2006) in sodelovali na Evropskem srečanju mladine v Poznanu na Poljskem (september, 2007). Na mednarodnem likovnem natečaju so naši dijaki prejeli posebno skupinsko priznanje za visoko likovno kvaliteto. (Goleniow, Poljska, junij 2005) Odzvali so se tudi povabilu Gimnazije 1522 iz Moskve, predstavili UNESCO ASP mrežo šol Slovenije in se udeležili internetne konference na temo OZN. Ker je bila naloga ocenjena kot najbolj izvirna, so naše delo v ruščini predstavili na srečanju vseh nagrajenih sodelujočih šol v Moskvi (2006). Sodelovanje z Gimnazijo 1522 iz Moskve smo nadgradili z mednarodnimi izmenjavami naših dijakov (2006 - 2013). Učenci POŠ Bilje so aktivno sodelovali v mednarodnem projektu Imagine

7b

Peace (Avstrija, 2006). Učenci OŠ Kobarid pa uspešno tkejo prijateljske vezi z učenci zamejske šole v Špetru Slovenov. Dijaki Gimnazije Nova Gorica so posvojili kulturni spomenik hišo na Šentviški planoti.

Unesco z mladimi in za mlade brez mej

Šole v UNESCO ASP središču Nova Gorica uresničujejo mnogo projektov. Mladim omogočamo, da skozi projekte spoznavajo sebe, svoje vrline in sposobnosti, krepijo svojo pozitivno samopodobo, spoznavajo in ozaveščajo pomen kulture, jezika, zgodovinske dediščine za ohranjanje narodnostne identitete. Mladi se tako učijo, kako živeti v skupni državi Evropi, kako postati državljani sveta in kako ohranjati svojo narodno identiteto. Posebno vlogo imajo pri tem UNESCO glasniki. Naše središče zastopa Jaka Gruden.

SUZANA ČERNE, VODJA SREDIŠČA

UNESCO ASP SREDIŠČE PIRAN

Piran je, to lahko rečemo, zibelka Unesco dejavnosti na področju slovenskega šolstva. Vse skupaj se je začelo pred 20-imi leti, ko smo na OŠ Cirila Kosmača Piran med prvim (november 1992) in drugim (april 1993) obiskom UNESCO ekspertnih komisij pripravljali in tudi organizirali pouk za begunske otroke iz BiH, ki so v naši deželi našli zatočišče pred strahotami vojne. Leta 1993 je tako OŠ Cirila Kosmača Piran, kot Slovenija, prejela UNESCO certifikat s podpisom generalnega direktorja UNESCO, dr. Federica Mayorja, ki nas je leta 1997 tudi obiskal.

Zgoraj navedene okoliščine in potreba po sodelovanju in združevanju so nas poslale na pot, ki ji sledimo že vsa leta, z vsemi vzponi in padci. Sledi, ki jih puščamo za seboj, so zagotovo vidne in trajne, in to v vsakem izmed nas, v našem okolju in svetu.

Pred leti središč še ni bilo, saj smo bili ena sama samcata šola, ki jo zaradi UNESCO pionirstva v svetu poznajo še danes. Sčasoma so se nam pridružile še druge osnovne in srednje šole, vrtci, nastajali so UNESCO klubi in - kot radi rečemo - se je naša družina sčasoma tako razširila, da je bila ideja po organiziranosti v središča zelo dobrodošla.

UNESCO v šoli

Pri nas je UNESCO vtkan v življenje in delo šole. Kot drobna nit se vije skozi vsak trenutek, odraža se v medsebojnih odnosih, sprejemu prvošolcev v naše vrste in slovesu devetošolcev, ko jih pošljemo v svet. Učne ure, odmori, dnevi dejavnosti, aktivnosti s starši in okoljem, soočanje z nasilnim vedenjem, organizirano podaljšano bivanje in interesne dejavnosti, prehranjevanje ter odnos do narave, okolja, sočloveka. Vsepovsod se odraža pristop, ki temelji na štirih stebrih izobraževanja. Zato pri nas nikdar nismo v dvomih, čemu se učiti, pa četudi se najdemo v situaciji, ki od nas zahteva vse napore in združene moči.

Korenine in krila - KiK

Nacionalni projekt z mednarodno udeležbo ima svetovni sloves in dvajsetletno zgodovino. Od prvega leta dalje smo na OŠ Cirila Kosmača organizirali celoletno sodelovanje na daljavo ter zaključni tabor v obliki intertedna, kjer so mladi z vsega sveta, skupaj s svojimi mentorji, pletli mrežo znanj, izkušenj in prijateljstev, ki trajajo še danes. Da bi vsakdo izmed mentorjev in učencev lahko našel sebi najustreznejše področje, je projekt potekal v petih izobraževalno-raziskovalnih projektih skupinah: Identiteta, Patrimonito, Okolje, Turizem in Svet brez nasilja.

Vsako leto smo odprli novo, aktualno področje, ki se je dotikalo UNESCO tem in svetovnih problemov. Razrešili smo marsikatero uganko, raziskovali in trdno zasidrali svoje korenine in brez dvoma širili svoja krila daleč preko vseh meja,

- 1 Ples prijateljstva na Tartinijevem trgu v Piranu, 2005
- 2 Kamen

na dvorišča svojih sosedov, v svet, pa spet nazaj domov. Do danes smo sodelovali z mladimi in mentorji iz: Avstrije, Madžarske, Norveške, Poljske, Romunije, Srbije, Hrvaške, Makedonije, Črne gore, Bosne, Namibije, Slovenije. Lansko leto smo k sodelovanju povabili še Nemčijo in Francijo, letos pa se nam je pridružila še Turčija.

Steber miru (PPAI)

Leta 2002 je tedanja nacionalna koordinatorica slovenske ASP mreže šol, Alenka Aškerc Mikeln, prejela visoko priznanje za delovanje celotne slovenske mreže za projekt Iniciativa v podporo miru. Prvič se je zgodilo, da je priznanje prejela mreža in ne posamezna institucija, na kar smo še posebno ponosni, saj je to še en dokaz, da smo sposobni sodelovanja in povezovanja.

Naše domačije

Projekt, ki je prerasel v strategijo, v kateri je vsakdo lahko pokukal k ognjišču svojega bližnjega in odprl vrata svojega doma prijatelju. Skozi jezik, pesem, ples, tipične jedi, navade in običaje, praznike ... smo se spoznavali, utrjevali lastno in vzbudili spoštovanje do identitete sočloveka. Rušili smo predsodke in radirali stereotipe, se pogovarjali z dedki, babicami, starši in načrtovali za prihodnost.

Dediščina v rokah mladih – Mladi posvojijo spomenik

Strategija, ki je mladim odpirala vrata v raziskovanje kulturne dediščine. Sami so izbirali zaklade iz preteklosti, jih raziskovali, obujali v življenje, sodelovali z okoljem in skrbeli, da sledi preteklosti ne bi potonile v pozabo. Vsako poletje so se mladi zbirali v Piranu, predstavljali svoje ugotovitve, izkušnje, svoje male zmage, ki so ponekod prerasle v velike. Skozi leta aktivnosti se je zbralo nemalo spomenikov, snovne in nesnovne dediščine, in prav mladi so tisti, ki so obudili v življenje prenekateri skoraj pozabljeni zid, običaj, dom ali osebo.

Naš kraj – njegova kulturna in naravna dediščina

Nacionalni projekt naših najmlajših. Otroci iz vrtca Mornarček vsako leto raziskujejo svoj domači kraj in pod vodstvom svojih vzgojiteljic so raziskali že skorajda vsak kotic Pirana, ustvarili umetnije, da jim ni para. Kljub temu pa vsako leto presenetijo z novimi odkritji in s čudovitimi stvaritvami. Kljub temu da je v mreži le nekaj vrtcev, zadnja leta kar pridno sodelujejo.

Sodelovanje z Namibijo in ostalimi državami južne Afrike

V letih 2005 in 2008 smo aktivno sodelovali v odpravi slovenske delegacije v Namibijo. Namen obeh obiskov je bil namibijskim koordinatorjem pomagati in svetovati pri ustvarjanju UNESCO ASP mreže. V oktobru leta 2009 smo v Piranu gostili predstavnike iz petih držav z juga Afrike, ki so obiskali Slovenijo, da bi izmenjali izkušnje in pridobili nova znanja ter doma ustvarili svojo lastno mrežo šol.

Čemu vztrajamo?

V zadnjih letih svet pretresajo mnoge spremembe, ki se kažejo v življenju in delu ljudi, v naših medsebojnih odnosih, v pogledu na okolje, znanje, razvoj in napredek. Mnogokrat se zdi, da drvimo v neznano, pa se ustavimo že za prvimi vogalom, saj vedno pogosteje ugotavljamo, da spremembe, tiste dobre in tiste slabe, ustvarjamo sami.

In ravno želja, da bi naš planet ostal in postal lepši in boljši kraj za življenje vseh bitij, je tista, ki nas žene naprej, ko preko vseh ovir, z radovednostjo in vznesenostjo iščemo rešitve, da bi vzpostavili ravnotežje med vsemi akterji življenja na Zemlji.

In tako vsi, ki smo aktivni člani UNESCO središča Piran, vedno znova ugotavljamo in potrjujemo dejstvo, da članstvo v ASP mreži ni projekt, ni nekaj, za kar se odločiš, da boš osvojil, temveč je način razmišljanja, je popotnica, ki jo

3

3 Obisk slovenskih koordinatorjev v Namibiji, 2008

4 Mednarodni tabor Korenine in krila – sestavljanje lepih misli mladih in mladih po srcu, Piran 2005.

4

nosimo s seboj in delimo z vsemi generacijami, je stil življenja, prepričanje, ki ga dihamo vsak trenutek.

Zato se člani našega središča z veseljem srečujemo, pa čeprav včasih s pomočjo tehnologije, izmenjujemo mnenja, dvome ter izkušnje. Še naprej se vključujemo v razne nacionalne in mednarodne projekte ter akcije. Ob tem se povezujemo s starši svojih učencev ter organizacijami in posamezniki v lokalnem okolju. Letos smo se prvič udeležili akcije na temo Ptice selivke ter pripravili prispevek za spletni portal ASPnet in Action.

Nove ideje

Leta 2012 se je v središču pokazala potreba po še večjem in globljem sodelovanju, ki smo ga sklenili v skupnem pilotnem projektu Drevo pred našo hišo, v katerem smo se skozi spoznavanje tipičnih dreves dotaknili naravne in kulturne dediščine ter se umetniško izražali. Tokrat je projekt koordinirala OŠ Gračišče, skupaj s pridruženim vrtcem. Vsako naslednje leto bo organizacijo prevzela druga članica, ki bo določila objekt proučevanja. Kdo ve, kaj bomo naslednje leto opazovali »pred svojo hišo« ... morda kamen, vodnjak, otroško igro, hišnega ljubljence ali kaj drugega.

Za konec in nov začetek

Pionirka med Unesco šolami, OŠ Cirila Kosmača Piran, že 20. leto s ponosom in zanosom izvaja projekt Korenine in Krila, ki se je vsako leto zaključil z mednarodnim taborom ter slavnostno prireditvijo. 19. leto je kljub vsem naporom prineslo nekaj žalosti, saj smo se morali odreči taboru v poznani obliki, kar pa še ne pomeni, da nismo delovali v Unesco duhu. Kakorkoli stvar obrnemo – UNESCO je del nas, potreba po navezovanju stikov, po medsebojnem sodelovanju, vseživljenjskem učenju, trajnostnem razvoju, reševanju okoljskih problemov, razvijanju pozitivne samopodobe posameznika in skupine, ohranjanju kulturne in naravne dediščine – vse to in še marsikaj za nas ni znanstvena fantastika, je resničnost, ki jo živimo, je potreba, je odgovor na vse, kar se je že zgodilo, se dogaja in se bo dogajalo še daleč v prihodnosti. Živimo in delamo z odgovornostjo, s hvaležnostjo in ostrino – tak odnos dolgujemo našim prednikom, zanamcem in samim sebi.

Slavimo rojstni dan!

Letošnje leto je za naše središče nekaj posebnega, saj naša začetnica, OŠ Cirila Kosmača Piran, skupaj z ASP mrežo Slovenije praznuje 20. rojstni dan. Z intertednom na temo OZN in UNESCO bomo skušali čim bolj označiti ta, za nas vse izredno pomemben jubilej.

Mnogokrat smo že dokazali, da smo v mreži močnejši, bogatejši in modrejši. Naj tako ostane. Naj gre tako naprej!

VIKA KUŠTRIN, VODJA SREDIŠČA

UNESCO ASP SREDIŠČE PIŠECE

V UNESCO ASP središče Pišece so vključene osnovne in srednje šole iz **Posavja, Dolenjske in Bele krajine**. Mednarodni status imajo *Gimnazija Brežice, OŠ Maksa Pleteršnika Pišece in OŠ Šmihel*. Nacionalni status pa imajo: *OŠ XIV. divizije Senovo, OŠ Leskovec pri Krškem, ETRŠ Brežice, OŠ Brežice, OŠ Belokranjskega odreda Semič* in najmlajša članica *SŠGT Novo mesto*. Do leta 2011 so bile vključene tudi *Gimnazija Novo mesto, EŠ Novo mesto, ŠC Rogaška Slatina in OŠ Dobova*, ki pa svojega statusa v mreži niso obnovile.

Mednarodni tabori

Najbrž ni naključje, da šole na obrobju Slovenije kažejo več volje po tovrstnem povezovanju. Gostoljubje, solidarnost, družabnost – vrednote, ki jih radi pripisujemo tradiciji, se tod še dobro držijo. Brez njih tako zahtevnih projektov ne bi mogli izpeljati. Na OŠ XIV. divizije Senovo in na OŠ Maksa Pleteršnika Pišece jih organizirajo že vrsto let.

Tabori se ne dogajajo v počitnicah, ampak pogumno segajo v čas pouka, ga spreminjajo ter tako vplivajo na učno kulturo šole. K temu prispevajo tudi mentorji, ki prihajajo iz drugih

šol ali iz drugih področij, npr. umetniki, aktivisti, študentje, strokovnjaki, skratka mnogi, ki v šolo prinašajo svež veter idej, pogledov, energij.

V Pišecah so svoj tabor poimenovali *Premikamo meje*, koncept se z leti nekoliko spreminja, bistvene značilnosti pa ostajajo: mednarodnost (s poudarkom na nekdanjem jugoslovanskem prostoru), vključenost v kurikulum (dogaja se kot projektni teden za vse učence na šoli), dejavno vključevanje okolja, društev, institucij, staršev, posameznikov in odzivanja na aktualne probleme ožje in širše družbe. Od samega

- 1 Ustanovno listino UNESCO središča Pišece je podpisala takratna nacionalna koordinatorica Alenka Aškerc Mikeln, Pišece, april 2005
- 2 Desetletje naših taborov, Pišece, oktober 2009
- 3 Udeleženci tabora Premikamo meje pred spomenikom Matiji Gubcu, oktober 2005
- 4 Tabor ustvarjalcev dobrih vesti, OŠ XIV.divizije Senovo
- 5 Rut je bila tudi v UNESCO-vi misiji julija 2005 v Namibiji
- 6 Delavnica Moder stol na slovensko-hrvaški meji, 2009

začetka so na taborih zastopane vse šole UNESCO središča Pišece, pa tudi posamezne šole iz drugih središč.

Tabor ustvarjalcev dobrih vesti OŠ Senovo je lep primer, kako se projekti v UNESCO ASP mreži razvijajo, prepletajo in zrastejo v novo kvaliteto. Začelo se je s projektom *Dobre vesti iz naše šole in našega kraja* na OŠ Ledina v Ljubljani. Njegovo koordinacijo so leta 2005 sprejeli na OŠ Senovo in ga nadgradili s taborom, ki se je osamosvojil, postal mednaroden (šoli iz Madžarske in Srbije) in nato tudi dobil status mednarodnega projekta. Danes ima senovski tabor že lepo tradicijo in svoj ugled v UNESCO ASP mreži.

Naj omenimo še svojstven mednarodni tabor – enotedensko srečanje učencev in dijakov, ki obiskujejo dopolnilni pouk slovenščine v slovenskih društvih iz Srbije (Sava Beograd, France Prešeren Niš, Triglav Subotica, Kredarica Novi Sad, Lipa Kruševac). Gostitelja tabora sta bili spomladi leta 2010 Gimnazija Brežice in OŠ Maksa Pleteršnika Pišece. Gostujoči dijaki so obiskali redne učne ure ter posebej organizirane oblike (delavnice, športna srečanja, kulturne prireditve, ekskurzije). Maja istega leta je sledilo povratno srečanje v Beogradu – na povabilo Slovenske matice iz Srbije. Oba projekta je koordinirala Rut Zlobec, učiteljica slovenščine v Srbiji, sicer matično zaposlena na OŠ Maksa Pleteršnika Pišece.

Njena posvečenost dejavnemu humanizmu ter iznajdljivost pri tkanju vseh mogočih in nemogočih povezav in medčloveških vezi so vzoren primer tega, kako se vse majhne in velike zgodbe začnejo pri vizionarskem posamezniku/posameznici, ki ga/je ni strah izstopiti iz okvirov, ki zna in zmore misliti na druge in zato vselej deluje povezovalno. Najbrž lahko upravičeno zapišemo, da je prav Rut na svoj način »obarvala« UNESCO središče Pišece, ne nazadnje je tudi idejna mati projekta Moder stol.

Moder stol – nekdo misli nate

Nacionalni projekt Moder stol – nekdo misli nate je eden najpogostejše izvedenih projektov slovenske mreže. Poznajo ga tudi na Unescovih šolah na Hrvaškem, v Srbiji in celo v Namibiji. Projekt je relativno enostaven in finančno nezahteven, nenasilno povezuje socialno učenje s tehniško-likovno kulturo in spodbuja ekološko občutljivost (uporaba starih in odsluženih stolov). Radi ga ustvarjajo tako otroci v vrtcih kot osnovnošolci in dijaki; je hkrati uporaben predmet in medij za etična sporočila ter je tako postal darilo/sporočilo mnogim institucijam in vplivnim posameznikom.

Dediščina v rokah mladih

Območje Posavja, Dolenjske in Bele Krajine je s kulturno, a tudi naravno dediščino izjemno bogato območje. Zato ne preseneča, da je prav projekt »Dediščina v rokah mladih – mladi posvojijo spomenik« pritegnil številne šole. Mladi in mentorji se skupaj učijo prepletati zlahtno stran dediščine s sodobnimi časi in tehnologijami. Pri tem sodelujejo s strokovnimi delavci in zavodi, ki so zavezani negovanju dediščine, pa tudi z lokalnimi skupnostmi in društvi. Dijaki ETRŠ Brežice so v sodelovanju z osnovnimi šolami središča pripravili didaktični material, ki se nanaša na tri najpomembnejša zgodovinska najdišča Posavja: Ajdovsko jamo, Libno in Neviodunum, in je usklajen z učnim načrtom predmeta družba v 5. razredu osnovne šole. Dijaki in mentorji Ekonomske šole Novo mesto so v sodelovanju s strokovnjaki Zavoda za gozdove leta 2003 posvojili Ragog log, ki je postal zelena učilnica z urejeno gozdno učno potjo in trim stezo. Gozd redno čistijo in učilnice v naravi uporabljajo ob različnih priložnostih. Tudi na OŠ Brežice so v projektu Dediščina v rokah mladih aktivno sodelovali z Zavodom za gozdove in prispevali k zeleni naravoslovni učilnici na prostem, ki so jo slovesno odprli maja 2005. Na OŠ Belokranjskega odreda Semič so posvojili spomenik

tehnične kulturne dediščine, vodno postajo v Rožnem dolu. V tej črpalni postaji je ohranjen dizelski motor iz leta 1913, znanje o tem in podobnih motorjih so med drugim poiskali pri upokojenem inženirju Karlu Rustji iz Ljubljane. V Pišecah so se leta 2003 odločili za posvojitve mlinov ob Gabernici, leta 2008 pa so se lotili raziskovanja pišeških repnic. Opravili so veliko terenskega dela in ugotovili, da so od devetih repnic danes v uporabi ali delni uporabi le 4. V sodelovanju s TD Pišece želijo trasirati Pot pišeških repnic in spodbuditi lastnike, da jih obnovijo in spet uporabljajo, saj predstavljajo ekološko najprimernejši način hrambe pridelkov. Na OŠ XIV. divizije Senovo so leta 2003 posvojili krušne peči, a take posebne. Senovo je bilo namreč rudarsko mesto, v katerem so ženske peklo kruh v skupnih pečeh.

Pilotni projekti

Na Gimnaziji Brežice so se domiselno lotili obeleževanja pomembnih svetovnih oziroma Unescovih dni. Vsi oddelki na šoli si lahko izberejo iz nabora svetovnih dni svoj dan, ga proučijo in pripravijo projektni dan. Seveda gre za medpremetno povezovanje, ki vključuje iniciative dijakov in medsebojno sodelovanje učiteljev. Leta 2007 so pripravili Plečnikov dan z različnimi delavnicami za učence in dijake središča (likovna, zgodovinsko-računalniška, arhitekturna, novinarska in plesna). OŠ Dobova se že nekaj let preizkuša v projektnem tednu, v njem sodelujejo učenci vseh razredov ter mnogi zunanji mentorji in društva, za šole središča so leta 2008 pripravili delavnice Zakladnica Jovsov. Na OŠ Senovo so skupaj z OŠ Branko Radičević Pančevo zastavili originalni projekt Knjiga - upaj si povedati. Knjiga je potovala nekajkrat letno med Senovim in Pančevom. Vanjo so mladi pesnili na teme: most, solze, strah, okno, ključ, zid ... v slovenskem, srbskem in angleškem jeziku. Knjigo so tudi ilustrirali. V Šolskem

centru Rogaška Slatina so se premišljeno lotili timskega poučevanja. Povezujejo se dva ali več učiteljev v eni učni uri, tako dijakom ponudijo večplastno učno snov, pouk je bolj zanimiv, znanje pa naj bi bilo trajnejše.

Prvošolčki OŠ Leskovec so obiskali romsko naselje Kerinov Grm, kjer so jih Romi sprejeli in razkazali naselje. Ogledali so si tudi parcelo, na kateri bo stal nov vrtec in igrišče. Cilj tovrstnih obiskov je odpravljanje stereotipov o Romih in pridobivanje dobrih izkušenj. Šola se tesno povezuje z Društvom zaveznikov mehkega pristanka, ki že več let mentorsko in organizacijsko sodeluje z mladimi Romi. OŠ Šmihel je ob dnevu Romov leta 2010 pripravila okroglo mizo za šole središča, organizirali so tudi srečanje z Romi v romskem naselju.

TANJA PLEVNİK, VODJA SREDIŠČA

IZJAVE

Za učenje življenja so knjige premalo. Šola ima v življenju posameznika izredno vlogo, saj njena naloga ni le podajanje znanja, temveč je njeno ključno poslanstvo posredovanje večšin ter oblikovanje osebnosti. Ker slednjega ni moč dosežati le z zapisanim v knjigah, so pomembne osebne izkušnje učencev in dijakov ter ponujene priložnosti za spoznavanje in oblikovanje lastnega odnosa do sebe, soljudi in sveta, v katerem smo. Projekti in aktivnosti, ki jih izvajajo Unesco šole, nudijo mladim številne priložnosti za krepitev tradicionalnih, a danes prepogosto zanemarnjenih vrednot – gostoljubja, solidarnosti in družabnosti. Projekti tesno povezujejo šole z okolico in ustvarjajo čvrsto lokalno okolje.

IVAN MOLAN, ŽUPAN OBČINE BREŽICE

Ljudje imamo moč. To daje življenju v vseh letnih časih najlepše barve. Ta moč briše meje in zblizuje ljudi. Imenuje se: sodelovanje, hvaležnost, prijateljstvo. Potuje od srca do srca. Dovolimo ji vstopiti.

VINKO HOSTAR, RAVNATELJ OŠ XIV. DIVIZIJE SENOVO

Maks Pleteršnik, eden najpomembnejših slovenskih slovarnikov, je bil velik človekoljub. V Pišecah stoji šola, ki se imenuje po njem. In ta šola je leta 1998 postala članica velike mednarodne družine Unescovih šol. Ljudje v Pleteršnikovih krajih smo na to zelo ponosni. Čvrsto sledimo gestu MIR JE NAŠA POT. In pri uresničevanju tega nam velikokrat pomaga Pleteršnikova misel: »Rastem. Boljšam se. To je smisel življenja človekovega!«

MARTIN DUŠIČ, NEKDANJI RAVNATELJ OŠ MAKSA PLETERŠNIKA PIŠECE

Vsako mrežo sestavljajo vidne ali nevidne niti, med njimi je prostor, ki lahko ostane prazen. Učenci in delavci Unescovih šol si prizadevamo, da naš prostor povezovanja polnimo vsak dan znova – z učenjem o sebi, medsebojnih odnosih, okolju, svetu, življenju. In da svoja spoznanja, izkušnje delimo z drugimi. Tako se osvobajamo tistih mrež, ki nas želijo ujeti in ukalupiti. Združujemo znanje in sanje. Naša moč je v tem, da verjamemo, da je nov dan lahko boljši. Da tudi takrat, ko se noče v blatu, lahko gledamo nebo, podčrtano z nasmehom.

RUT ZLOBEC, OŠ MAKSA PLETERŠNIKA PIŠECE

Tabori in podobne taktike, ki prinašajo nemir v šolsko rutino, nam dajejo misliti, kakšni šoli želimo pripadati – šoli kot instituciji, ki potrebuje predvsem dobre pod-izvajalce ponujenih programov in vestne administratorje, ali šoli kot skupnosti, v kateri podpiramo drug drugega, kjer je dovolj prostora in časa za pogumno premikanje mej.

TANJA PLEVNIK, VODJA UNESCO SREDIŠČA PIŠECE

Poznam mnogo slovenskih šol, v Pišecah pa sem prvič začutila šolo kot skupnost – ne samo kot delovni kolektiv. V skupnosti se namesto tekmovalnosti mnogo bolje uveljavi sodelovalnost. Njihovi učenci se v takem okolju počutijo varno in razvijajo svoje različne darove, v nadaljevanju šolanja pa lažje najdejo svoj poklic in so v njem uspešni. Imajo dobro popotnico. Ko vstopiš v to šolo, ti postane jasno, da vrednote živijo, ne pa da samo govorijo o njih.

JOŽICA PIKA GRAMC, SVETOVALKA ZAVODA ZA ŠOLSTVO

Šola zmore tudi več. Ravno to si prizadevamo učenci in delavci naše šole, ki s ponosom rišemo zgodbe in pridobivamo izkušnje in znanje skozi Unesco projekte in tabore. Učenje za življenje je tisto, ki daje popotnico mladim, da bodo lažje uresničili svoje sanje in cilje, da bodo verjeli vase. Vsak drobec znanja, ki ga učenec pridobi sam, vsak problem, ki ga reši sam, postane mnogo bolj njegov, kot bi bil sicer. Pri vsem tem temeljimo na sodelovanju in povezovanju ter tkanju prijateljskih vezi. To mrežo tkejo učenci, starši, sodelavci in mentorji ter krajani z roko v roki. Premikamo meje in odpiramo šolska vrata in naša srca – da sprejmemo nove izzive in se učimo poguma, da sledimo svojim sanjam.

NUŠKA OGOREVC, RAVNATELJICA OŠ MAKSA PLETERŠNIKA PIŠECE

UNESCO ASP SREDIŠČE PTUJ

Kdo smo?

Osebna izkaznica UNESCO ASP središča Ptuj

Naše središče je geografsko zaokroženo z razgibano kulturno in naravno dediščino Slovenskih goric proti vzhodu, proti jugo-zahodu ga zaključuje bogato Dravsko polje, s prvimi obronki vinorodnih Haloz in v sredini leži rimski in srednjeveški biser – mesto Ptuj.

Sestavljamo ga mali (Vrtec Ptuj), srednji (OŠ Destrnik-Trnovska vas, OŠ Cirkovce) in veliki (Ekonomška šola, Gimnazija Ptuj), Vesna, Tatjana, Aleš, Janja in Darja. In tako mešamo iskrivost in igrivost, zrelost in ustvarjalnost, znanje in radovednost ter se dopolnjujemo skoraj do popolnosti.

Zakaj smo izbrali UNESCO ASP pot?

Otroci so v predšolskem obdobju najbolj dojemljivi, zato je prav, da Unesco vsebine spoznajo prav v najzgodnejših letih. Saj vse, kar požene iz takih korenin, najde pot v prihodnost. Ker smo odprti za nove izzive, ker nam ni vseeno, ker želimo premakniti svet, ker iščemo priložnosti, ker smo radovedni, ker smo odgovorni za prihodnost planeta, ker..., smo našli svojo uresničitev v svetovni UNESCO mreži združenih šol.

Katere UNESCO ASP aktivnosti so nas najbolj barvale?

V UNESCO ASP družino je vse, razen Gimnazije Ptuj, pripeljal projekt Dediščina v rokah mladih - mladi posvojijo spomenik. Preko kulturne dediščine so mladi našega vrta in šol stopili na pot spoznavanja, razvijanja in poglobljanja vsebin ter mejnikov, ki vodijo k UNESCO ASP ciljem.

Osnovni barvi dediščine smo dodajali modrino iz socialnih veščin, rdeči žar vzgoje za mir, zelenilo skrbi za naš planet in vse pomešali v medkulturni dialog.

Vnašali sončno rumeno skozi razvijanje sebe v skrbi za druge in skozi umetniško kreativnost.

1

3

2

- 1 Posvojeni spomenik – cirkovška folklor
- 2 Učimo se drug od drugega
- 3 Veselimo se svojega drevesa
- 4 Moder stol za modre ljudi

4

Mladi potrebujejo vpetost v korenine lastne nacionalne pripadnosti, krila za svoje mladostne želje in cilje ter vedenje, kako se vrtil svet izven domačih meja, kaj so globalni izzivi in kaj problemi, zato je medkulturni dialog naš največji izziv in priložnost učiti se živeti skupaj. Dialog z Evropo v vsej njeni kulturni, socialni in razvojni pestrosti, Azijo, nam drugačno v razmišljanju, ter Afriko, tako diametralno v svojem razvoju.

Zato 1. mednarodni srednješolski tabor - **Mir je v naših rokah** (2000), **UNESCO Festival of Youth v Koreji** (2000, 2001, 2002), **European Course in Restoration for Youth** na Norveškem

(2003, 2011), **Mondialogo** (2005 - Tokio, 2006 - Teheran, 2008 - Havana), Youth forum v Sarajevu (2000), projekt **16sproj.com** z deželami ob Sredozemlju – Maroko, Ciper (2007), **Heritage in Youth Hands** v Bratislavi (2002), **My room – my space** z Namibijo (2010), **ENO** (2008 – 2013) in **Eno –Tree planting** ter sodelovanje na ENO konferenci na Finskem (2011) in v Maleziji (2010). **Education for all** (EFA); **Agenda 21** - soočanje z globalnimi problemi, **FRESH** (2004), mednarodni UNESCO umetniški festival v **Goleniowu** na Poljskem. Projekta **Connecting cultures** v omanski puščavi in **UNESCO ASPnet** in

5

6

7

8

5 Vito in UNESCO ASP družba v Omanu (2013)

6 Svet smo mi

7 1. srednješolski mednarodni UNESCO ASP tabor v Sloveniji (Ptuj 2000)

8 Mednarodni umetniški UNESCO festival (Poljska, 2004)

Action - online collaborative platform (2013) pa združujeta medkulturni dialog in biodiverzitetu.

Katere UNESCO ASP teme so nas razvijale?

Znanje, vedenje, odgovornost, spoštovanje, lastna integriteta in notranja motiviranost so dimenzije, ki jih razvijamo skozi vse UNESCO ASP teme v našem središču. Ustvarjamo dinamično izobraževanje, polno priložnosti in prožnosti za odskoke. Vzgajamo vztrajne učence, kreativne mislece, suverene voditelje in kultivirane, čuteče, sodelovalne posameznike, ki bodo racionalno, emocionalno in socialno razumeli svet, v katerega vstopajo.

Ponosni smo

Ponosni smo na svoje otroke, učence in dijake, na kolege učitelje. Brez njih ni našega središča. Ponosni smo na svoje središče.

V letih članstva smo se veliko naučili, se razvili in dozoreli. Ponosni smo na našo Tadejo. Ponosni smo, da smo svoje znanje lahko delili kolegom iz Namibije (na naših - 2010 in

njihovih šolah - 2008) in Srbije, da smo zastopali našo mrežo na srečanjih nacionalnih koordinatorjev v Luksemburgu (2005) in Izraelu (2009) in jo predstavili kot dobro prakso na konferenci Izobraževanje za prihodnost v Sarajevu, na konferenci o človekovih pravicah v Strassbourgu in delegaciji učiteljev iz Finske, ki je v organizaciji Pedagoškega inštituta (Vzgoja za demokracijo) obiskala Slovenijo in Ptuj. Ponosni smo, da smo ob 20. obletnici nacionalne in 60. obletnici svetovne mreže izpeljali **1. UNESCO ASP tek mladih**, kjer je teklo 60 tekačev, pridružili so se jim učitelji, ambasadorji iz sveta znanosti, kulture, gospodarstva, športa, ponosni smo ...

Vizija, ki ji sledimo

Naša vizija je razviti profil UNESCO ASP središča, kjer bo UNESCO ideja način življenja vsakega posameznika, vsak dan.

Skrbimo, da bodo odprtost, domišljija, bistrost, intuicija, poštenost, ustvarjalnost otrok in mladih spodbudile tudi odrasle, da se bomo pripravljene kaj naučiti tudi od njih.

9

10

11

12

13

V našem središču sledimo cilju, da v vsakem dnevu življenja vrtca in šol razvijamo kulturo miru.

Živeti želimo v svetu z dovolj pitne vode, z manj onesnaženega zraka, v svetu brez vojn, kljub različnim veram, kulturam, v svetu enakih pravic kljub drugačnosti. UNESCO cilji so del učenja, ravnanja, sodelovanja vseh, ki oblikujemo vzgojno-izobraževalni prostor našega središča. Učimo pa tudi direktorje, župane, politike in druge pomembne žene in može.

Mladi bodo s svojim znanjem prispevali k razvoju znanosti, umetnosti, kulture, vendar ne smejo pozabiti na pomoč, solidarnost in kdaj storiti kaj dobrega ne le zase, temveč tudi za druge. V našem središču združujemo svoje moči, učimo se sodelovati in skrbeti za harmonijo življenja v razredu, šoli, domu, kraju, državi ... in verjamemo, da bodo naši mladi nekoč ustvarjali harmonijo tudi na našem planetu. Ciljamo previsoko? Prepričani smo, da ne!

DARJA ROKAVEC, VODJA SREDIŠČA

14

- 9 UNESCO ASP Afrike v Sloveniji (2010)
- 10 Slovenski UNESCO ASP v Namibiji (2008)
- 11 Jon Jonker School Windhoek (2008)
- 12 Tadeja – prva UNESCO glasnica središča Ptuj
- 13 Poklon kulturni raznolikosti (Ptuj, 2009)
- 14 Tečemo za enako možnosti vseh mladih sveta
- 15 Špelin fotografski pogled na globalni problem

15

UNESCO ASP SREDIŠČE SLOVENJ GRADEC

Posamezniki in celota Unesco šol središča Slovenj Gradec prihajamo s Koroške, ki jo radi poimenujemo Koroška – barvitost dolin. Koroška je stičišče treh dolin – Mislinjske, Mežiške in Dravske in se razprostira med tremi pogorji – Pohorja, Karavank in Julijskih Alp, ki dajejo pokrajini pečat posebne prvobitnosti in čvrstosti.

V teh barvitih dolinah ležijo mala, čudovita mesta in v njih so postavljene šole, tiste šole, ki smo vse od leta 1997 postajale del velike družine Unescovih šol. Naravna in kulturna dediščina barvite Koroške, vse od skrivnostne Pece, kralja Matjaža pa do Suhodolčanovega Krojačka Hlačka in tja do mirovniškega mesta ter mnogo drugega je vsebina, ki jo šole v svojih projektih raziskujemo, bogatimo učne programe ter delimo znanja in izkušnje. Vsaka po svoje smo si zarisale pot, a skupni so nam cilji in temeljna načela, ki so opora pri razvijanju življenja in dela v Unesco šolah.

»**Živimo v enem svetu, učimo se za en svet**« je geslo, ki nas je leta 2004 povežalo v UNESCO ASP središče Slovenj Gradec, v katerem je povezanih 6 zavodov: Prva osnovna šola Slovenj

Gradec, OŠ Črna na Koroškem, OŠ Franja Goloba Prevalje, OŠ Mežica, ŠC Gimnazija Ravne na Koroškem, OŠ Šmartno pri Slovenj Gradcu.

3

4

- 1 Dolina kralja Matjaža
- 2 Park miru pri Prvi osnovni šoli Slovenj Gradec
- 3 Krojaček Hlaček – simbol nacionalnega projekta Branje – moje sanje
- 4 Slovenj Gradec, mesto glasnik miru
- 5 Svečana podelitev certifikata središč, Nova Gorica, maj 2004
- 6 Spomenik Mahatma Gandhi v Slovenj Gradcu

Šole, ki smo povezane v središče, smo mreža različnih posameznikov. Vsakdo med nami je svet zase, deluje kot posameznik in kot del skupine, ki se povezuje v domačem okolju, s šolami znotraj Slovenije in izven nje. Ideal je posameznik, ki veliko zna, prepušča pa se zaupljivim sodelovalnim odnosom, verjame v moč skupnih iskanj pri reševanju problemov. Zna prispevati svoj delež in ga deliti, zna pa si zagotoviti tudi svoj prostor. Njegove vrline so izvirnost, suverenost, iniciativnost in odgovornost ter radovednost in nenehno iskanje znanja v lastnih pilotnih, nacionalnih in mednarodnih

projektih. To so temeljna načela in prvine učenja, ki so nam v oporo pri razvijanju življenja in dela v Unesco šolah, in vizija, ki nas je pripeljala v družino Unesco šol ter nas med seboj povezala.

Prva osnovna šola Slovenj Gradec je nosilka središča in je šola, ki je postavljena v mesto, ki od leta 1989 nosi častni naziv mesto glasnik miru Združenih narodov in je eno izmed najbolj aktivnih v mednarodnem združenju mest glasnikov miru.

5

6

7

8

- 7 Steber miru
- 8 Nacionalni projekt Branje – moje sanje
- 9 Gradovi kralja Matjaža
- 10 UNESCO glasnik Luka Kropivnik, srečanje z generalno direktorico UNESCO, Irino Bokovo

9

10

»Ni poti do miru, mir je pot« je zapisal Mahatma Gandhi. V našem mirovniškem mestu gradimo pot miru z jasnimi mirovniškimi sporočili, ki je postalo navdih za naš mednarodni UNESCO projekt Mirovniški festival. V projektu smo skozi mirovniške vsebine povezane vse šole središča in mnoge iz družine UNESCO ASP v Sloveniji in tujini. Šole ga skupaj načrtujemo, sestavljamo pester mozaik celote, ki bogati drug drugega in oblikuje vsebine, ki trajno popestrijo vsakodnevno vzgojno-izobraževalno delo posamezne šole.

Še posebej ponosni smo, da je projekt Mirovniški festival delček skupnega projekta slovenske mreže »Iniciativa v podporo miru«, ki ga je generalna skupščina ZN v Parizu leta 2002 nagradila z nagrado **Steber miru** (PPAI).

Prav tako smo ponosni tudi na **nacionalni projekt Branje – moje sanje OŠ Franja Goloba Prevalje in pilotni projekt Gradovi kralja Matjaža, ki ga vodi OŠ Črna na Koroškem.**

Ves ta čas se trudimo in rastemo "po Unescovo". Aktivnosti šol se kažejo v obeleževanju mednarodnih Unesco dni in let, z udeležbo v mednarodnih in nacionalnih projektih, v izvedbi solidarnostnih in prostovoljnih aktivnostih, v mladinskih akcijah in kampanjah ter lastnih projektih. Zelo radi se udeležujemo in aktivno sodelujemo na projektih drugih UNESCO ASP šol.

Delo z mladimi in za mlade je cilj in dejavnost vseh nas. Veseli smo, da smo se vključili v projekt UNESCO Mladinska platforma, kjer med UNESCO mladimi prizadevno deluje naš **UNESCO glasnik, gimnazijec Šolskega centra Gimnazija Ravne na Koroškem, Luka Kropivnik**, ki svoje bogato znanje deli in gradi med svojimi vrstniki.

NADA ZLODEJ, VODJA SREDIŠČA

12

11

11 UNESCO glasnik Luka Kropivnik

12 Srečanje UNESCO ASP šol, Mirovniški tabor 2013

13 Srečanje UNESCO ASP šol, Mirovniški tabor 2013

13

Gašper Hrastelj

UNESCO mladinska platforma

Začetki projekta ter njegovo načrtovanje so bili zaznamovani z željo po združevanju mladih iz celotne Slovenije in čeprav to še vedno ostaja prvoten in najbolj osnoven namen UNESCO mladinske platforme (v nadaljevanju UNESCO MP) pa je v času trajanja projekta le-ta prerasel svoje začetne okvire in sedaj predstavlja veliko več.

Njegova glavna namena sta se tako preko delovanja projekta izoblikovala v obveščanje in izobraževanje mladih.

Kako se je projekt začel?

Strokovni direktor Zavoda Ypsilon Žiga Vavpotič je bil eden od prvih UNESCO glasnikov v Sloveniji, ko so ta naziv prvič podeljevali. Nato je praksa podeljevanja teh nazivov prenehala, Žiga pa je nadaljeval svojo pot v družbeno odgovorno dejavnost in novo delovanje mu je omogočilo, da idejo oživi. Zavod Ypsilon je tako v sodelovanju s Slovensko nacionalno komisijo za UNESCO oblikoval projekt UNESCO mladinska platforma, ki skrbi ne samo za imenovanje novih UNESCO glasnikov, temveč tudi za številne druge aktivnosti na področju opolnomočenja mladih.

Obveščanje mladih

Ta sestavni del UNESCO MP zajema obveščanje mladih o priložnostih, ki so jim na voljo tako doma kot v tujini. Predvsem gre v tem sklopu za najrazličnejše razpise, tekmovanja in natečaje iz številnih področij: od fotografije, novinarstva in politik do izobraževalnih ter znanstvenih tematik.

Obveščanje poteka na **pet načinov**. Najobsežnejšo bazo informacij vodimo na spletni strani, kjer so navedeni vsi aktualni kot pretekli razpisi, ki smo jih objavili za mlade. Na spletni strani pa poleg informacij o razpisih najdete tudi ogromno drugih informacij, od podobnih zanimivih projektov, opisa dogodkov, ki smo se jih udeležili, aktualnih UNESCO tematikah, do UNESCO glasnikov in dejavnosti, povezanih z njimi.

Najaktualnejši vir informacij in hkrati tisti, ki doseže največjo bazo mladih, je Facebook. Na Facebooku objavljamo informacije najhitreje, najpogosteje ter v največjem številu. Poleg vseh aktualnih informacij za mlade uporabljamo medij Facebooka tudi, da promoviramo svoje partnerje, da delimo informacije same organizacije UNESCO ter da zaobjamemo čim več drugih relevantnih novic za mlade.

Za obveščanje mladih uporabljamo tudi medij Twitter, vendar pa za našo vsebino in način komunikacije to ni osrednji medij. Zadnji in zelo pomemben način komuniciranja pomembnih informacij pa je pošiljanje obvestil, newsletter-a in drugih novic preko email baze. Ta način nam omogoči, da dosežemo predvsem veliko število izobraževalnih delavcev, ki redkeje spremljajo tako našo spletno stran kot Facebook in preko katerih pomembne informacije nato dosežejo mladostnike v šolah.

Nezanemarljiv segment obveščanja mladih pa vključuje tudi aktivno predstavljanje UNESCO MP na dogodkih po Sloveniji. To nam omogoči prepoznavnost, pridobivanje kontaktov ter večjo verjetnost, da bodo obiskovalci teh dogodkov delili informacijo o nas naprej, sami obiskali našo spletno stran ali pa nas všečkali na Facebooku.

V ta namen se poskušamo udeležiti čim več kulturnih, izobraževalnih, mladinskih in zabavnih dogodkov po Sloveniji. V letu 2013 smo tako aktivno sodelovali na Kulturnem bazarju, prvem UNESCO teku mladih na Ptuju, Art kampu

Stara trta (levo) in Kolesarjenje UNESCO glasnikov s predsednikom republike Borutom Pahorjem (desno)

v okviru festivala Lent v Mariboru, obisku generalne direktorice UNESCO v Sloveniji, Irine Bokove, Paradi učenja, Atletskemu mitingu v Velenju, Pikinem festivalu, Eurobasketu itd.

Izobraževanje mladih

UNESCO MP se preko različnih vidikov svojega delovanja posveča tudi izobraževanju mladih. To počne na dva načina. Prvi zajema sodelovanje na dogodkih, ki so namenjeni mladini. S tem si želi doseči čim večji bazen mladih, katerim bi predstavila vse možnosti, ki jim jih ponuja UNESCO MP.

Drugi način pa predstavlja UNESCO MP enodnevne delavnice, na katerih se osvešča mladino o Unesco vrednotah, o mladih po celem svetu ter o drugih mladinskih tematikah. Na enodnevne delavnice povabimo predstavnike tematike, ki se jo na delavnici obravnava, ter učence in dijake ASP pridruženih šol.

Ostale aktivnosti

Tujina

S svojimi aktivnostmi se želimo predstaviti v tujini in s svojim delovanjem postaviti zgled za morebitne podobne projekte v drugih državah. V to aktivnost spada navezovanje stikov z mladimi iz drugih držav, ki so proaktivni, zavzeti za aktualno dogajanje po svetu in usmerjeni v družbeno odgovorno dejavnost.

Osrednji del predstavljanja UNESCO MP v tujini pa je udeležba enkrat na dve leti na mednarodnem UNESCO mladinskem forumu (UNESCO Youth Forum). V letu 2013 je UNESCO mladinski forum namenjen razpravi o dveh ključnih tematikah: o zaposljivosti ter demokraciji v povezavi s trajnostnimi skupnostmi. Svoje zaključke so mladi naslovili neposredno na UNESCO generalno konferenco. Forum je potekal na sedežu UNESCO v Parizu, trajal je 4 dni, na njem pa sta dva naša UNESCO glasnika predstavila delovanje UNESCO MP ter postavila zgled za morebitne podobne projekte v drugih državah.

Zaključni dogodek

Vsako leto priredimo velik zaključni dogodek, kjer se predstavi delovanje tako UNESCO MP kot UNESCO v preteklem letu. Dogodek se izkoristi tudi za druženje in navezovanje stikov med mladimi, ki pridejo iz vseh ASP središč. Predvsem pa je osrednji dogodek prireditve podelitev naziva UNESCO glasnik/ca.

Kaj načrtujemo v prihodnosti

V prihodnje načrtujemo predvsem več enodnevnih delavnic, s katerimi bi ustrezno predstavili UNESCO vrednote in delovanje organizacije na področju mladine.

Načrtujemo tudi obiske ASP pridruženih šol v Sloveniji, ki bodo namenjeni spoznavanju, pridobivanju novih kontaktov, predvsem pa predstavitev delovanja UNESCO MP učencem in dijakom.

Kontakt z nami

UNESCO MP je vseskozi v iskanju novih stikov in vedno so dobrodošli vsi, ki vidijo tako kot mi, prihodnost v mladih. Z nami lahko stopite v stik direktno preko koordinatorskega UNESCO MP ali pa preko Slovenske nacionalne komisije za UNESCO ter preko Zavoda Ypsilon.

UTRINKI IZ ZGODOVINE UNESCO ASP MREŽE SLOVENIJE

1992

Prihod beguncev iz Bosne in Hercegovine v Piran

Prva UNESCO ekspertna skupina v Sloveniji, na obisku na OŠ Cirila Kosmača Piran: Jan Martenson (posebni odposlanec generalnega direktorja UNESCO), Peter Higginson (sektor za izobraževanje), Aleksander Sannikov (sektor za izobraževanje), Lena Saleh (sektor za izobraževanje).

1993

Druga UNESCO ekspertna skupina na obisku na OŠ Cirila Kosmača Piran: izveden tridnevni seminar za ravnatelje slovenskih šol in šol za begunce iz BiH, ki so imele organizirano izobraževanje v Sloveniji. Predavatelji iz UNESCO: Elizabeth Khawaykie (mednarodna koordinatorica ASP mreže), Bruno Brauer (didaktik – Nemčija, UNESCO), Peter Higginson in Alexander Sannikov (UNESCO – sektor

za izobraževanje), Zofija Klemen-Krek (Urad RS za UNESCO), Andreja Hočevnar, Andreja Barle in Mira Topič (Ministrstvo za šolstvo in šport), Anica Kos Mikuž (Svetovalni center za otroke) in ravnatelj piranske šole: slovenske in begunske - Alenka Aškerc Mikeln in Mustafa Kuštrić. Piranska ravnateljica sta predstavila projekt »Vzgoja in izobraževanje za mir in sobivanje v multikulturalni družbi«, ki je postal model v UNESCO projektu SHARE (Scheme of Humanitarian Assistance for Refugee Education).

1993

OŠ Cirila Kosmača Piran ob obisku druge UNESCO ekspertne skupine v Piranu prejme listino o pristopu v UNESCO ASP mrežo in postane 2960. članica svetovne ASP mreže, Slovenija pa 116. država, ki je bila vključena v ta UNESCO program.

1994

Direktorica Urada RS za UNESCO, Zofija Klemen-Krek in Alenka Aškerc Mikeln sta se udeležili mednarodnega projekta Mir in človekove pravice, ki ga je organizirala Fjell skole, Drammen na Norveškem (šole iz Švedske, Ukrajine, Danske, Rusije, ZDA); udeležili sta se tudi 3-dnevnega seminarja na Kornhaug Norwegian Peace Center.

1994

OŠ Cirila Kosmača Piran je organizirala 1. mednarodni izobraževalno-raziskovalni tabor Korenine in krila (International Camp in Piran, ICP), ki je pomenil začetek medšolskega sodelovanja v ASP Slovenije.

1996

Mednarodni tabor Korenine in krila (International Camp in Piran) je bil uvrščen med vodilne oz. t.i. Flagship projekte v Priročniku za nacionalne koordinatorje mednarodne UNESCO ASP mreže.

1996

Izid knjige Učenje: Skriti zaklad – Poročilo Mednarodne komisije o izobraževanju za 21. stoletje, ki jo je izdalo Ministrstvo za šolstvo in šport. Knjigo so prejele vse šole v Sloveniji.

1996

Na pobudo dr. Edvarda Kobala, direktorja Slovenske znanstvene fundacije, je bila v Kulturno-informacijskem centru Križanke v Ljubljani organizirana prva predstavitev vključitve Slovenije v UNESCO ASP gibanje ter delovanja begunske šole v Piranu.

1997

Na pobudo šolskega ministrstva je bila na državni seminar za vse ravnateljice osnovnih šol (Bled) prvič uvrščena tema Unesco šole in njihova vloga. Tematiko je predstavila nacionalna koordinatorica Alenka Aškerc Mikeln.

1997

Prva uradna podelitev certifikatov članstva ASPnet. Certifikate je podelila direktorica Urada RS za UNESCO, gospa Zofija Klemen-Krek, v Avditoriju Portorož petnajstim novim šolam (8 osnovnih in 7 srednjih).

1997

Generalni direktor UNESCO Federico Mayor je decembra 1997 obiskal slovensko ASP mrežo na Osnovni šoli Cirila Kosmača v Piranu. Ob tej priložnosti je posadil oljko v piranskem Mednarodnem parku prijateljstva. Ogledal si je predstavljene dejavnosti, se pogovarjal z mladimi in učitelji, spregovoril je o vlogi UNESCA in njegove šolske mreže nasploh, še posebej pa o pričakovanih do slovenske mreže. **Šoli gostiteljici in vsej mreži je izrekel visoko priznanje.** Prijazne spodbude direktorja UNESCO so šole še bolj strnile v nove skupne naloge. Rasla je zavest, da opravljajo pomembno delo.

1997

Člani piranskega **UNESCO kluba**, nekdanji učenci OŠ Cirila Kosmača Piran, so koordinirali mlade, ki so generalnega direktorja Federica Mayorja in njegovo spremstvo vodili skozi slovenske

ASP aktivnosti. Federico Mayor je podpisal listino častnega člana kluba.

1997

Natisnjena je bila publikacija International Camp in Piran – ICP (finančno jo je omogočil UNESCO), ki jo je UNESCO v Parizu poslal vsem nacionalnim UNESCO komisijam držav članic, dobili so jo tudi Outstanding National Coordinators v Lisboni (1998). Financirali so tudi kopiranje risane filma Mondy Globe goes to Paris in CD UNESCO himne, oboje so prav tako poslali vsem nacionalnim komisijam UNESCO.

1998

Udeležba slovenske delegacije na svetovnem srečanju nacionalnih ASP koordinatorjev v Lisboni, Portugalska, na kateri so podelili odličja ONC (Outstanding National Co-ordinator). **Odličje ONC** je dobila tudi slovenska koordinatorica **Alenka Aškerc Mikeln**.

1998

Na pobudo nacionalne koordinatorice Alenke Aškerc Mikeln **dan človekovih pravic** postane osrednji skupni mednarodni dan Unesco šol in vrtecev

Slovenije. Od tedaj se šole vsako leto decembra zberejo na skupni prireditvi v Ljubljani, koordinatorstvo pa že vsa leta opravlja OŠ Jožeta Moškriča iz Ljubljane.

1999

Imenovan je bil prvi Programski svet ASPnet Slovenije, ki začenja usmerjati in spremljati delovanje mreže. Vodil ga je mag. Mirko Zorman, kot članica sveta pa je bila prvič tudi uradno imenovana nacionalna koordinatorica ASPnet, Alenka Aškerc Mikeln.

1999

Toledo, Španija: Evropsko srečanje nacionalnih koordinatorjev z naslovom ASP v novem tisočletju. Iz Slovenije sta se srečanja udeležila Alenka Aškerc Mikeln in Jože Bogataj.

2000

Na Gimnaziji Ptuj je bil organiziran prvi mednarodni srednješolski tabor. Udeležilo se ga je 40 mladih iz 10 evropskih držav. Ključne teme v delavnicah so bile: kako ustvarjati življenje brez nasilja, kako razvijati medkulturni dialog in ustvarjati pogoje za življenje v medkulturni družbi.

2000

Na OŠ Cirila Kosmača Piran je bil organiziran prvi ASP tridnevni seminar za šolske koordinatorje z naslovom: ASP šole Slovenije v Mednarodnem letu kulture miru. Odtlej se začenejo aktivnosti bolj sistematično poglobljati, vezi med šolami se utrjujejo, mreža vse trdneje raste skupaj. Seminarji so ostali stalna praksa.

2000

UNESCO razpiše natečaj za nagrado »Steber miru« PPAI. Nacionalna koordinatorica Alenka Aškerc Mikeln je pripravila predlog za dodelitev nagrade celotni slovenski ASP mreži, ki je sistematično izgrajevala svojo pot miru in sodelovanja. V predlogu se je posebej oprla na vse šole - nosilke nacionalnih projektov. Predlog je preko Urada RS za UNESCO odpotoval v Pariz 15.junija.

2001

Slovenski ASP mreži je dodeljena **UNESCO nagrada Steber miru (Peace Pillar Award Initiative, PPAI)** za inovativne in učinkovite projekte na področju enega izmed glavnih stebrov pojmovanja kulture miru (nenasilno reševanje konfliktov, človekove pravice in demokracija, medkulturno učenje, solidarnost). Slavnostno je nagrado podelila ASP šolam šolska ministrica v januarju 2002 na OŠ Cirila Kosmača Piran.

2002

Tridnevno strokovno srečanje evropskih Outstanding National Co-ordinators ONC na Osnovni šoli Cirila Kosmača Piran, udeležene države: Nemčija, Norveška, Francija, Avstrija, Bolgarija, Slovenija in strokovna sodelavka Min

Jeong Kim iz UNESCO. Na srečanju so bili tudi nacionalni koordinatorji iz Moldavije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Albanije in Makedonije.

2002

Izide prvi priročnik UNESCO ASPnet Slovenija, gradivo je pripravila nacionalna koordinatorica Alenka Aškerc Mikeln. Izdala sta ga Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport in Zavod RS za šolstvo. Namenjen je ASP šolam.

Dr. Edvard Kopal v Besedi podpore projektu: »Poslanstvo UNESCO ASPnet Slovenije je pomembno za razvijanje mladih ljudi v državljane sveta, ki bodo razumeli številne soodvisnosti človeka in narave, pa tudi soodvisnosti ljudi med seboj. Pa ne le razumeli, temveč tudi tako ravnali.«

2002

V celotnem letu je posebna pozornost namenjena vrednotam dediščine, saj je generalna skupščina Združenih narodov na svojem 56. zasedanju razglasila leto 2002 za leto Združenih narodov za kulturno dediščino. Programski svet je spodbudil šole v Sloveniji k vključitvi v nov projekt, ki ga je pripravila ASPnet v sodelovanju UNESCO kluba Piran

OŠ Cirila Kosmača Piran, Piransko obzidje

Dediščina v rokah mladih – mladi posvojijo spomenik. Šole so se odlično odzvale.

2002

Obisk generalnega direktorja UNESCO Koichiro Matsuura na Osnovni šoli Cirila Kosmača Piran je minil v znamenju vrednot dediščine, direktor je podprl zamisel novega projekta **Dediščina v rokah mladih – mladi posvojijo spomenik** in sprejel častno pokroviteljstvo. V parku prijateljstva ob šoli je posadil oljko. Fotografija o tem dogodku je bila uvrščena na osrednji plakat – koledar ASP jubilejnega leta, obeležitve njegove 50. obletnice. Plakat so dobile vse šole svetovne mreže, Slovenija je spet vstopila v svet.

OŠ Preserje pri Radomljah, Jašovčev mlin

Direktor je podprl tudi aktivnost UNESCO kluba Piran, ki je skupaj s piransko šolo prevzel vodenje novega projekta o dediščini. Klubu je podpisal listino častnega članstva.

Direktor je slavnostno podelil certifikate članstva ASP ravnateljem osmih novo sprejetih šol/zavodov.

2002

Prva javna predstavitev projekta Dediščina v rokah mladih – mladi posvoji-jo spomenik je bila vključena v osmi Festival znanosti, ki ga je organizirala Slovenska znanstvena fundacija. Direktor dr. Edvard Kobal je spregovoril o pomenu znanosti, učenci/dijaki in njihovi mentorji pa so predstavili izbrane spomenike.

2003

Programski svet ASPnet je v svoji strategiji za obdobje Mednarodnega desetletja kulture miru sprejel pobudo, da je treba mlade bolje organizirati, povezati v mednarodnem gibanju in uveljaviti nagrajevanje za najaktivnejše in najustvarjalnejše – tako se je izoblikovala ideja o UNESCO glasnikih. Tega leta prejme certifikat 20 mladih UNESCO glasnikov.

2003

10. mednarodni tabor Korenine in krila, Piran. Evropska komisarka za kulturo in izobraževanje Viviane Reding izjavi, da je našla majhen košček idealne Evrope.

2003

Obeležitev 50. obletnice ASP mreže, Auckland, Nova Zelandija. Udeležila sta se Zofija Klemen-Krek, generalna sekretarka Slovenske nacionalne komisije

za UNESCO, in mag. Mirko Zorman, predsednik Programskega sveta ASP Slovenije: skupna fotografija po tradicionalnem maorskem sprejemu.

2003

Obeležitev 10. obletnice slovenske ASP mreže je potekala skozi tiskovne konference po vsej Sloveniji (na sliki na OŠ Ledina v Ljubljani), s srečanjem vseh Unesco koordinatorjev na Ptuj, ob

največji šolski uri na svetu v okviru EFA (Education for All) s temo: akcija proti nepismenosti, z vključitvijo v natečaj za najboljše fotografije na teme »Delorsovih« štirih stebrov, katerega organizator je bil sedež ASP v Parizu in z lastnimi obeležitvami. To leto so se šole še bolj povezale.

2003

Marca sta Zofija Klemen-Krek in Alenka Aškerc Mikeln aktivno sodelovali na seminarju v Namibiji za vzpostavitev ASP mrež in poglobitev ASP aktivnosti na afriških šolah. Udeleženci so bili iz Namibije, Bocvane, Angole, Lesota, Zambije, Zimbabveja, Svazilanda in Južne Afrike.

Junija je bil organiziran strokovni obisk naših učiteljev na šolah v Namibiji za poglobljanje ASP ciljev in aktivnosti. Nalogo so izvedle učiteljice: Vika Kuštrin, Rut Zlobec, Tanja Plevnik, Cvetka Vodnik, Barbara Lamut in Maja Božičnik.

2004

Nova Gorica, razglasitev ustanovljenih središč UNESCO ASPnet Slovenije: srečanje županov, predstavnikov šol in Urada RS za UNESCO. Sedeži središč so na šolah: OŠ Cirila Kosmača Piran, OŠ

Ledina Ljubljana, OŠ bratov Polančičev Maribor, OŠ 16. december Mojstrana, IV. OŠ Celje, I. OŠ Slovenj Gradec, Gimnazija Ptuj, OŠ Maksa Pleteršnika Pišce, OŠ Kapela in Gimnazija Nova Gorica.

2005

Namibija, spremljanje izvedbe prvega mednarodnega tabora, ki so ga pripravili po modelu piranskega projekta Korenine in krila, sodelovali sta Zofija Klemen-Krek in Alenka Aškerc Mikeln.

2005

Luxemburg, Mednarodno srečanje nacionalnih koordinatorjev za Evropo in Severno Ameriko, udeležila se je Darja Rokavec.

2007

Schlaining Avstrija, mednarodni UNESCO seminar na temo Trajnostni razvoj, ki se ga je udeležila Natalija Lampič iz OŠ Ledina Ljubljana.

2008

Projekt usposabljanja ASP koordinatorjev za afriške države (III. faza). Delavnica ASP koordinatorjev je potekala v Windhoeku v Namibiji. Posveta se je s strani nacionalne komisije udeležila Marjutka Hafner, drugi slovenski udeleženci so bili Darja Rokavec, Branimir Rokavec, Roman Vogrinc, Tanja Plevnik in Vika Kuštrin.

2009

Izrael. 6. srečanja evropskih ASP koordinatorjev se je udeležila Darja Rokavec.

2009

Svetovni dan kulturne raznolikosti v preteklih letih postane drugi skupni svetovni dan Unesco šol in vrtcev Slovenije. Leta 2009 so se Unesco šole in vrtci zbrali na Ptujju, koordinatorica Gimnazija Ptuj.

2009

Projekt usposabljanja ASP koordinatorjev za afriške države. V okviru usposabljanja so se ASP koordinatorji iz 4 afriških držav: Lesota, Namibije, Bocvane in Zimbabveja srečali z učenci in učitelji na več Unesco šolah v Sloveniji (OŠ Ledina, Gimnazija Ledina, OŠ 16. decembra Mojstrana in Gimnazija Ptuj).

2012

Razpis za obnovitev ali pridobitev statusa Unesco šole se je zaključil spomladi 2012. V mednarodno mrežo je vključenih 30 vzgojno-izobraževalnih zavodov šol, še 53 pa jih sodeluje v nacionalni mreži.

2012

Oktobra 2012 je v Mojstrani potekal tridnevni strokovni seminar za koordinatorje UNESCO ASP mreže Slovenije z naslovom 60 let UNESCO ASP mreže – Pogled v prihodnost. Težišče seminarja je bilo na predstavitvi temeljnih konceptov delovanja Unescovih šol in vrtcev ter na njihovi konkretni uporabi v življenju in delu šole, vrtca ali zavoda.

2012

Ustanovljena je UNESCO mladinska platforma, ki povezuje mlade Unescovce

iz celotne Slovenije in tudi iz tujine in v njenem okviru razglašeni prvih 12 UNESCO glasnikov. To so mladi posamezniki, stari do 23 let, ki širijo glas o UNESCO po državi. So aktivni pri nalogah in projektih, raziskovalnih nalogah, različnih programih in taborih ASP mreže in UNESCA ter širijo cilje preko različnih medijev.

2013

Obisk generalne direktorice UNESCO Irine Bokove v Sloveniji. Srečala se je tudi s predstavniki UNESCO šol, zanimala pa jo je predvsem vloga mladih znotraj UNESCO ASP mreže, tekoča problematika in izzivi v prihodnosti. Ljubljanski UNESCO glasnik Domen Pinter je Irini Bokovi izročil tudi dve knjigi, ki sta nastali v sklopu projekta Dobre vesti iz naše šole in našega mesta. Irina Bokova je bila nad srečanjem z UNESCO glasnikoma navdušena.

2013

Mednarodni forum ob 60. obletnici UNESCO ASP mreže v Suwonu v Južni Koreji je potekal pod naslovom Globalno državljanstvo: Vzgoja za mir in trajnostni razvoj. Udeležili sta se ga Ljubica Kosmač (namestnica nacionalne koordinatorice) in Barbara Urbanija (Urad za UNESCO), na sliki z Livio Saldari, mednarodno koordinatorico ASP mreže.

2013

UNESCO mladinski forum v Parizu, na katerem naša mlada UNESCO glasnika Luka Kropivnik (UNESCO središče Slovenj Gradec) in Tadeja Vaupotič (UNESCO središče Ptuj) aktivno sodelujeta in skupaj z mladimi z vsega sveta razpravljata o prihodnosti in vlogi mladih v njej.

2013

Izide publikacija Dediščina v rokah mladih – Mladi posvojijo spomenik, v kateri 59 Unesco šol in vrtcev predstavi svojih 67 posvojenih spomenikov naravne, kulturne, tehnične in nesnovne dediščine, UNESCO klub Cerklje pa svoje štiri. Publikacijo je izdala UNESCO ASP mreža Slovenije v sodelovanju z OŠ Ledina in OŠ Leona Štuklja Maribor.

NACIONALNE KOORDINATORICE

- Alenka Aškerc Mikeln (1993-2007)
- Melani Centrih (2007-2012)
- Darja Pikon (2012-)

DIREKTORICE URADA ZA UNESCO

- Zofija Klemen-Krek (1992-2006)
- Marjutka Hafner (2006-)

ASP ŠOLE IN VRTCI

Prva šola v ASP mreži (1993)

1. Osnovna šola Cirila Kosmača Piran

Prva širitev (1997)

1. Osnovna šola Ledina, Ljubljana
2. Osnovna šola 16. decembra Mojstrana
3. Osnovna šola Apače
4. Osnovna šola Šmihel Novo mesto
5. Osnovna šola Frana Kranjca, Celje
6. Scuola elementare Vincenzo de Castro Pirano/Piran
7. Osnovna šola bratov Polančičev Maribor
8. Prva osnovna šola Slovenj Gradec
9. Gimnazija Ravne na Koroškem
10. Gimnazija Novo mesto
11. Gimnazija – Šolski center Ptuj
12. Gimnazija Celje – Center
13. Gimnazija Škofja Loka
14. Šubičeva gimnazija
15. Srednja zdravstvena šola in gimnazija Ljubljana
16. Gimnazija – Šolski center Nova Gorica

Druga širitev (1999)

1. IV. Osnovna šola Celje
2. Osnovna šola Griže
3. I. Osnovna šola Rogaška Slatina
4. Osnovna šola Zreče
5. Osnovna šola Kapela
6. Osnovna šola Negova
7. Osnovna šola Jožeta Moškriča Ljubljana
8. Osnovna šola Maks Pleteršnika Pišce
9. Center za korekcijo sluha in govora Portorož
10. Vrtec Mornarček Piran
11. Srednja ekonomska šola Maribor
12. Srednja gradbena, geodetska in ekonomska šola Ljubljana
13. Dijaški dom Lizike Jančar Maribor

Obdobje 2001-2012

I. Središče Celje

1. IV. osnovna šola Celje
2. Gimnazija Celje-Center
3. Osnovna šola Griže
4. Osnovna šola Rogaška Slatina
5. Osnovna šola Zreče
6. Osnovna šola Frana Kranjca Celje
7. Šolski center Celje - Gimnazija Lava

II. Središče Kapela

1. Osnovna šola Kapela
2. Osnovna šola Apače
3. Osnovna šola dr. Antona Trstenjaka Negova
4. Osnovna šola Fokovci
5. Osnovna šola Odranci
6. Osnovna šola Turnišče
7. Osnovna šola Razkrižje
8. Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci
9. Dvojezična osnovna šola I. Lendava

III. Središče Ljubljana

1. Osnovna šola Ledina
2. Gimnazija Jožeta Plečnika
3. Osnovna šola Jožeta Moškriča
4. Srednja gradbena, geodetska in ekonomska šola Ljubljana
5. Gimnazija Vič
6. Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana
7. Osnovna šola Spodnja Idrija
8. Osnovna šola Jožeta Krajca Rakek
9. Osnovna šola Marije Vere Kamnik
10. Osnovna šola Rodica
11. Osnovna šola Preserje pri Radomljah
12. Osnovna šola Horjul
13. Gimnazija Ledina
14. Vrtec Jelka Ljubljana

IV. Središče Maribor

1. Osnovna šola bratov Polančičev
2. Dijaški dom Lizike Jančar
3. Srednja ekonomska šola Maribor
4. Osnovna šola Sveta trojica
5. Srednja šola za gostinstvo in turizem
6. Osnovna šola Borisa Kidriča
7. Osnovna šola Janka Padežnika
8. Osnovna šola borcev za severno mejo
9. Živilska šola Maribor

V. Središče Mojstrana

1. Osnovna šola 16. decembra Mojstrana
2. Gimnazija Škofja Loka
3. Osnovna šola Gorje
4. Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica
5. Osnovna šola Frana Saleškega Finžgarja Lesce
6. Osnovna šola Stražišče Kranj
7. Osnovna šola Josipa Plemlja Bled
8. Osnovna šola Toneta Čufarja Jesenice

9. Osnovna šola Cvetka Golarja Škofja Loka
10. Osnovna šola Prežihovega Voranca Jesenice
11. Osnovna šola Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem
12. Osnovna šola Koroška Bela Jesenice
13. Gimnazija Jesenice
14. Osnovna šola Simona Jenka Kranj

VI. Središče Nova Gorica

1. Šolski center Nova Gorica Gimnazija
2. Osnovna šola Simona Gregorčiča Kobarid
3. Osnovna šola Miren-POŠ Bilje

VII. Središče Piran

1. Osnovna šola Cirila Kosmača Piran
2. Scuola elementare Vincenzo e Diego De Castro Piran/Pirano
3. Vrtec Mornarček Piran
4. Center za korekcijo sluha in govora Portorož
5. Scuola elementare Capodistria/Koper
6. Osnovna šola Sečovlje
7. Ginnasio A.Sema Piran-Pirano
8. Center za usposabljanje Elvire Vatovec Strunjan
9. Gimnazija Piran
10. Osnovna šola Istrskega odreda Gračišče

VIII. Pišce

1. Osnovna šola Maksa Pleteršnika Pišce
2. Osnovna šola Šmihel
3. Gimnazija Novo mesto
4. Osnovna šola XIV. divizije Senovo
5. Gimnazija Brežice
6. Osnovna šola Leskovec pri Krškem
7. Ekonomska in trgovska šola Brežice
8. Ekonomska šola Novo mesto
9. Osnovna šola Brežice

10. Šolski center Rogaška Slatina
11. Osnovna šola Belokranjskega odreda Semič
12. Osnovna šola Dobova

IX. Središče Ptuj

1. Gimnazija Ptuj
2. Vrtec Ptuj
3. Osnovna šola Cirkovce
4. Šolski center Ptuj - Ekonomska šola
5. Osnovna šola Destrnik-Trnovska vas

X. Središče Slovenj Gradec

1. Prva osnovna šola Slovenj Gradec
2. Gimnazija Ravne na Koroškem
3. Osnovna šola Franja Goloba Prevalje
4. Osnovna šola Mežica
5. Osnovna šola Črna na Koroškem
6. Osnovna šola Šmartno pri Slovenj Gradcu

Po evalvaciji (2012)

I. Središče Celje

Mednarodni status

1. IV. osnovna šola Celje
2. Gimnazija Celje-Center
3. Osnovna šola Griže
4. Osnovna šola Frana Kranjca Celje

Nacionalni status

1. Osnovna šola Zreče
2. Šolski center Celje- Gimnazija Lava
3. Šolski center Celje – Srednja šola za gradbeništvo

II. Središče Kapela

Mednarodni status

1. Osnovna šola Kapela
2. Osnovna šola Apače
3. Osnovna šola dr. Antona Trstenjaka Negova
4. Osnovna šola Fokovci
5. Osnovna šola Odranci

Nacionalni status

1. Osnovna šola Turnišče
2. Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci
3. Osnovna šola Razkrižje
4. Dvojezična osnovna šola Lendava
5. OŠ Franceta Prešerna Črenšovci
6. OŠ Sveti Jurij ob Ščavnici

III. Središče Ljubljana

Mednarodni status

1. Osnovna šola Ledina
2. Osnovna šola Jožeta Moškriča
3. Gimnazija Ledina
4. Vrtec Jelka Ljubljana
5. Vrtec Pedenjped

Nacionalni status

1. Jožeta Plečnika, Ljubljana
2. Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana
3. Gimnazija Vič, Ljubljana
4. Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana
5. Osnovna šola Spodnja Idrija
6. Osnovna šola Jožeta Krajca Rakek
7. Osnovna šola Marije Vere Kamnik
8. Osnovna šola Rodica
9. Osnovna šola Preserje pri Radomljah
10. OŠ Sostro, Ljubljana

IV. Središče Maribor

Mednarodni status

1. Osnovna šola bratov Polančičev Maribor

Nacionalni status

1. Srednja ekonomska šola Maribor
2. Osnovna šola in vrtec Sveta trojica
3. Srednja šola za gostinstvo in turizem Maribor
4. Osnovna šola Franceta Prešerna Maribor
5. Osnovna šola Janka Padežnika Maribor
6. OŠ Leona Štuklja Maribor
7. OŠ dr. Jožeta Pučnika Črešnjevce

V. Središče Mojstrana

Mednarodni status

1. Osnovna šola 16. decembra Mojstrana
2. Osnovna šola Stražišče Kranj
3. Osnovna šola Cvetka Golarja Škofja Loka
4. Biotehniški center Naklo

Nacionalni status

1. Gimnazija Škofja Loka
2. Osnovna šola Gorje
3. Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica
4. Osnovna šola Frana Saleškega Finžgarja Lesce
5. Osnovna šola Josipa Plemplja Bled
6. Osnovna šola Toneta Čufarja Jesenice
7. Osnovna šola Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem
8. Osnovna šola Koroška Bela Jesenice
9. Gimnazija Jesenice
10. OŠ Poljane, Poljane nad Škofjo Loko

VI. Središče Nova Gorica

Mednarodni status

1. Gimnazija Nova Gorica

Nacionalni status

1. Osnovna šola Simona Gregorčiča Kobarid

VII. Središče Piran

Mednarodni status

1. Osnovna šola Cirila Kosmača Piran
2. Scuola elementare Vincenzo e Diego De Castro Piran/Pirano
3. Center za korekcijo sluha in govora Portorož

Nacionalni status

1. Vrtec Mornarček Piran
2. Osnovna šola Istrskega odreda Gračišče

Status pridružene članice

1. Center za usposabljanje Elvire Vatovec Strunjan

VIII. Pišece

Mednarodni status

1. Osnovna šola Maksa Pleteršnika Pišece
2. Osnovna šola Šmihel

Nacionalni status

1. Osnovna šola XIV. divizije Senovo
2. Gimnazija Brežice
3. Osnovna šola Leskovec pri Krškem
4. Ekonomska in trgovska šola Brežice
5. Osnovna šola Brežice
6. Osnovna šola Belokranjskega odreda Semič
7. GRM Novo mesto

IX. Središče Ptuj

Mednarodni status

1. Gimnazija Ptuj
2. Vrtec Ptuj
3. Osnovna šola Cirkovce

Nacionalni status

1. Šolski center Ptuj - Ekonomska šola
2. Osnovna šola Destrnik - Trnovska vas

X. Središče Slovenj Gradec

Mednarodni status

1. Prva osnovna šola Slovenj Gradec

Nacionalni status

1. Gimnazija Ravne na Koroškem
2. Osnovna šola Franja Goloba Prevalje
3. Osnovna šola Mežica
4. Osnovna šola Črna na Koroškem
5. Osnovna šola Šmartno pri Slovenj Gradcu

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Organizacija Združenih
narodov za izobraževanje,
znanost in kulturo

UNESCO
Associated
Schools

UNESCO
Združene
šole

ISBN 961996150-4

9 789619 961504